

श्री कुलजम सरूप

निजनाम श्री कृष्णजी, अनादि अछरातीत ।
सो तो अब जाहेर भए, सब विध वतन सहीत ॥

★ प्रकास गुजराती-जंबूर ★

काई^१ एणी पेरे कीधूं रास, रमीने जागिया ।
काई आपण आ अवतार, फरीने^२ मांगिया ॥१॥
काई तेणी घडी तत्काल, आपण आंही आवियां ।
पेहेला फेराना लवलेस^३, आपण आंही ल्यावियां ॥२॥
वालेजीए तेणी ताल, सुंदरबाई मोकल्यां ।
सखी तमे लई चालो आवेस, म मूकूं एकला ॥३॥
इंद्रावती लागे पाय, सुणो तमे साथ जी ।
काई आपणने अवसर, आव्यो छे हाथ जी ॥४॥

॥प्रकरण॥१॥चौपाई॥४॥

श्री साथनो प्रबोध - राग धनाश्री

संभारो^४ साथ, अवसर आव्यो छे हाथ जी ।
आप नाख्या^५ जेम पेहेले फेरे, वली नाखजो एम निघात^६ जी ॥१॥
सुंदरबाई आपण माटे, आव्या छे आणी वार जी ।
ए आपणने अलगां नव करे, काई मोकल्या छे प्राण आधार जी ॥२॥

सपनातरमां^१ खिण नव मूके, तो साख्यात^२ अलगां केम थाय जी ।
 कृपा वालाजीनी केही कहूं, जो जुए जीव रूदया मांहे जी ॥३॥
 एवडी वात वालो करे रे आपणसूं, पण नथी कांई साथने सार जी ।
 भरम उडाडी जो आपण जोइए, तो बेठा छे आपणमां आधार जी ॥४॥
 सपनातरमां मनोरथ कीधां, तो तिहां पण वालोजी साथ जी ।
 सुंदरबाई लई आवेस धणीनो, नव मूके आपणो हाथ जी ॥५॥
 तिलमात्र^३ दुख नव दिए आपणने, जो जोइए वचन विचारी जी ।
 दुख आपणने तोज थाय छे, जो संसार कीजे छे भारी जी ॥६॥
 अंतरध्यान समे दुख दीधां, ए आसंका^४ मन मांहे जी ।
 एणे समे संसार भारी नव कीधूं, साथे दुख दीठां एम कांए जी ॥७॥
 दुखतां केमे न दिए रे वालोजी, ए तां विचारीने जोइए जी ।
 सांभरे^५ वचन तो ज रे सखियो, जो माया मूकतां^६ घणूं रोइए जी ॥८॥
 वचन संभारवा^७ ने काजे मारे वाले, दुख दीधां अति घणां जी ।
 आपण मनोरथ एहज कीधां, वाले राख्या मन आपणां जी ॥९॥
 आपण माया नी होंसज^८ कीधी, अने माया तो दुख निधान^९ जी ।
 ते संभारवाने काजे रे सखियो, वालो पाम्या ते अंतरध्यान जी ॥१०॥
 नहीं तो अधखिण ए रे आपणों, नव सहे विछोह जी ।
 ए तां विचारीने जोइए रे सखियो, तो तारतम भाजे^{१०} संदेह जी ॥११॥
 एणे समे तारतमनी समझण, ते में केम केहेवाय जी ।
 अनेक विधनूं तारतम इहां, तेणे घर लीला प्रगट थाय जी ॥१२॥
 ओलखवाने^{११} धणी आपणो, कहूं तारतम विचार जी ।
 साथ सकल तमे ग्रहजो चितसूं, नहीं राखूं संदेह लगार जी ॥१३॥
 पेहेले फेरे तां ए निध न हुती, अजवालूं^{१२} तारतम जी ।
 तो आ फेरो थयो आपणने, साथ जुओ विचारी मन जी ॥१४॥

१. वृजरास । २. साक्षात । ३. जरा मात्र । ४. शंका । ५. याद आवे । ६. छोड़ने । ७. याद दिलाने का । ८. चाहना ।
 ९. अथाह । १०. मिटावे । ११. पहचानने को । १२. प्रकाश में ।

उत्कंठा^१ नव रहे रे केहेनी, जो कीजे तारतम नो विचार जी ।
 तारतमतणूं अजवालूं लईने, आव्या आपणमां आधार जी ॥१५॥
 एणे अजवाले जो न ओलख्या, तो आपणमां अति मणां^२ जी ।
 चरणे लागी कहे इंद्रावती, वालो नव मूके गुण आपणां जी ॥१६॥

॥प्रकरण॥२॥चौपाई॥२०॥

सकल साथ, रखे कोई वचन विसारो जी ।
 धणी मल्या आपणने मायामां, अवसर आज तमारो जी ॥१॥
 सुंदरबाई अंतरगत कहावे, प्रकास वचन अति भारी जी ।
 साथ सकल तमे मली सांभलो, जो जो तारतम विचारी जी ॥२॥
 साथ जी एणे पगले^३ चालजो रे, पगला ते एह प्रमाण जी ।
 प्रगट तमने पेहेले कह्यूं, वली कहूं छूं निरवाण^४ जी ॥३॥
 हवे रखे माया मन धरो, तमे जोई ते अनेक जुगत जी ।
 कई कई पेरे कह्यूं में तमने, तमे हजी न पाम्या तृपित जी ॥४॥
 जिहां लगे तमे रहो रे मायामां, रखे खिण मूको रास जी ।
 पचवीस पख लेजो आपणां, तमने नहीं लोपे मायानों पास जी ॥५॥
 अनेक विध में घणुंए कह्यूं, हवे रखे खिण विहिला^५ थाओ जी ।
 रासतणी रामतडी जो जो, जे भरियां आपण पांउं जी ॥६॥
 रास रामतडी रखे खिण मूको, जे आपण कीधी परमाण जी ।
 तमे घणुंए नव मूको माया, पण हूं नहीं मूकूं निरवाण^६ जी ॥७॥
 कहे इंद्रावती वचन वालाना, जे सुणया आपण सार जी ।
 हवे लाख वातो जो करे रे माया, तोहे नहीं मूकूं चरण निरधार^७ जी ॥८॥

॥प्रकरण॥३॥चौपाई॥२८॥

चौपाई प्रगटी

न कांई मनमां न कांई चित, न कांई मारे रदे एवडी^८ मत ।
 एक वचन समूं^९ नव केहेवाय, एतां आव्यो जाणे पूरतणो दरियाय ॥१॥

श्री सुंदरबाई लई आविया, इंद्रावती ऊपर पूरण दया ।
 रूदे बेसी केहेवराव्युं एह, साथ माटे कीधा सनेह ॥२॥
 वचन एक केहेतां निरधार, अमे घेर जईने लेसूं सार ।
 अदृष्ट थईने कहे वचन, साथ सकल तमे ग्रहजो मन ॥३॥
 आपण पेहेलां पगला भरियां जेह, वली जे कीधां प्रेम सनेह ।
 ते प्रगट कीधां आपण माट, धोक^१ मारग ए आपणी वाट ॥४॥
 आपणने ए प्रगट करी, साथ सकल लेजो चित धरी ।
 तमे रखे हलवी^२ करो ए वाण, पूरण दयाए कह्युं निरवाण ॥५॥
 प्रबोध^३ वचन ते सदा केहेवाय, पण आ वचन कांई प्रगट न थाय ।
 ते माटे तमे सुणजो साथ, आपणमां बेठा प्राणनाथ ॥६॥
 आपणने सिखामण कहे, पण भरम आडे कांई रूदे नव रहे ।
 ते भरम उडाडो तमे जोई रास, जेम ओलखिए आपणो प्राणनाथ ॥७॥
 विहिला^४ थयानी नहीं ए वार, तेडवा आपणने आव्या आधार ।
 प्रगट पुकारी कहे छे सही, आ वचन कहाव्या अंतरगत रही ॥८॥
 एक वचन न आवे अस्तुत, सोभा दीधी जेम कालबुत ।
 अस्तुतनी आंहीं केही वात, प्रगट थावा कीधी विख्यात ॥९॥
 फल वस्त जे भारे वचन, जीव पण न कहे आगल मन ।
 ते प्रगट कीधां अपार, जे कांई हुतो आपणो सार ॥१०॥
 सगाई कीधी प्रगट, आपण घणुंए राखी गुपत ।
 वचन एक ए छे निरधार, श्री सुंदरबाई केहेतां जे सार ॥११॥
 आ लीला थासे विस्तार, सूरज ढांक्यो न रहे लगार^५ ।
 आ लीला केम छानी^६ रहे, जेहेने रास धणी एम वचन कहे ॥१२॥
 ते माटे तमे सुणजो साथ, जे प्रगट लीला कीधी प्राणनाथ ।
 कोई मनमां म धरजो रोष, रखे काढो मेहेराजनो दोष ॥१३॥

एटलूं तमे जाणो निरधार, आ वचन मेहेराजें प्रगट न थाय ।
 आपण घरनी नहीं ए वात, जे किव करी मांडिए^१ विख्यात ॥१४॥
 हूं मन मांहे एम जाणुं घणुं, जे किव नहीं ए काम आपणुं ।
 पण आतां नथी कांई किवनी वात, रूदे बेसी केहेवराव्युं प्राणनाथ ॥१५॥
 ए वचन सर्वे आवेसमां कह्या, उत्तमबाईए जोपे करी ग्रह्या ।
 एम कहुं दर्ई आवेस, जे प्रगट लीला कीधी वसेस ॥१६॥
 में मन मांहे जाण्युं एम, जे किव थासे त्यारे रमसुं केम ।
 किव पण थई आ वचन विचार, रमी इंद्रावती अनेक प्रकार ॥१७॥
 सघला^२ कारज थया एम सिध, श्रीसुंदरबाईए सिखामण दिध ।
 रूदे बेसी केहेवराव्युं रास, पेहेलो फेरो कीधो प्रकास ॥१८॥
 ते माटे तमे सुणजो साथ, आपण काजे कीधूं प्राणनाथ ।
 रखे जाणो मनमां रहे कांई लेस^३, ते माटे कीधो उपदेस ॥१९॥
 आपण पेहेला पगला भरियां सार, एम चालो म लावो वार^४ ।
 वली जो जो आ पेहेलां वचन, प्रेम सेवा एम राखो मन ॥२०॥
 तारतम वचन कहुं वली फरी, तमने कहुं छे अनेक विधे करी ।
 वली तमने कहुं प्रकास, सुणजो एक मने ग्रही स्वांस ॥२१॥
 पेहेले फेरे श्री वैकुंठनाथ^५, इछा दरसन करवा साथ ।
 साथतणे मन मनोरथ एह, जे माया रामत जोइए तेह ॥२२॥
 त्यारे भगवानजी मन विमास्या^६ रही, श्री धणीजीए इछा कीधी सही ।
 लाधूं^७ सपन दीधूं आवेस, माया रामत कीधी प्रवेस ॥२३॥
 ए आवेस लईने करी, प्रगट्या गोकुल नंद घरी ।
 साथ सपन एम लाधूं सही, जे गोकुल रमिया भेला थई ॥२४॥
 अग्यारे वरस लगे लीला करी, कालमाया इहांज परहरी^८ ।
 जोगमाया करी रमियां रास, आनंद मन आणी उलास ॥२५॥

रास रमी घेर आव्या एह, साथ सकल मन अधिक सनेह ।
 काईक उत्कंठा रही मन सार, तो आपण आव्या आणी वार ॥२६॥
 वली एक वचन कहूं सुणजो साथ, दया करी कहे प्राणनाथ ।
 आ किव करी रखे जाणो मन, भरम टालवा कह्यां वचन ॥२७॥
 भरम टले ओलखाय धणी, अने सेवा थाय मारा वालाजी तणी ।
 ओलखाय वल्लभ तो टले माया पास, एटला माटे प्रगट थयो रास ॥२८॥
 पेहेला फेराना अवतार, ते तारतमे कह्या विचार ।
 पेहेले फेरे तां खबर न पडी, तो आपण आव्या आंहीं वली^१ ॥२९॥
 काईक मन मांहे रह्यो अंदेस^२, ते राखे नहीं धणी लवलेस ।
 हवे आ फेरानो जो जो विचार, अजवालूं लई आव्या आधार ॥३०॥
 साथने रखे उत्कंठा रहे, तारतम वचन पाधरा^३ कहे ।
 लई तारतम आव्या आ वार, मेहेता मतू घेर अवतार ॥३१॥
 कुंअरबाई मातानूं नाम, उत्तम कायथ उमरकोट गाम ।
 श्री देवचंदजी नगर आविया, आवी वचन भागवतना ग्रह्यां ॥३२॥
 चौद वरस लगे नेष्टा बंध, वचन ग्रह्यां सघली^४ सनंध^५ ।
 एणे समे गांगजी भाई मल्या, धनबाई ऊपर पूरण दया ॥३३॥
 सनंधे सर्वे कह्यां वचन, ग्रह्यां गांगजी भाइए जोपे मन ।
 एटला लगे कौणे नव लह्यां, ते गांगजी भाई घेर प्रगट थया ॥३४॥
 पधराव्या पोताने घेर, जुगते सेवा कीधी अनेक पेरे ।
 त्यारे श्रीमुख वचन कह्यां प्राणनाथ, जे खोली^६ काढवो छे आपणो साथ ॥३५॥
 प्रवेस कीधो छे माया मंझार, तेडी आपणने जावूं निरधार ।
 अमे आव्या छूं एटले काम, तेडवा^७ साथ घरे श्री धाम ॥३६॥
 त्यारे गांगजी भाई पाम्यां अचरज मन, जे किहां छे साथ अने आवसे केम ।
 आ वचन बेहदना कोण मानसे, केणी पेरे ए साथ आवसे ॥३७॥

आ माया पूर वहे निताल^१, नख मूक्यो लई जाय तत्काल ।
 लेहेर ऊपर आवे छे लेहेर, माहें दीसे भमरीना फेर ॥३८॥
 आडा ऊभा वेहेवट^२ घणां, अने विकराल जीव माहें जलतणा ।
 ऊंचो आडो ऊभो ऊंडो^३ अतांग^४, पोहोरो कठिण नथी केहेनो लाग ॥३९॥
 नव सूझे हाथने हाथ, माया अमले छाक्यो साथ ।
 नव ओलखे आपने पर, सुध नहीं सरीर न सूझे घर ॥४०॥
 त्यारे बेहेर द्रष्टनो कह्यो विचार, एक मोटो आडीको^५ थासे निरधार ।
 अंतरगते आवसे धणी, वस्तों आपणने देसे घणी ॥४१॥
 आपण माहें आंहीं आरोगसे, साथतणी द्रष्टे आवसे ।
 थासे छेडा^६ ग्रह्या लगण, मानसे मन त्यारे अति घण ॥४२॥
 आवसे साथ उछाह^७ अति घणां, पण तमे वचन मूको रखे तारतम तणां ।
 बेहेर दृष्टतणो जोई अजवास, आनंद मन उपजसे साथ ॥४३॥
 त्यारे वचनतणां करसूं विचार, खरी वस्त जोसूं तत्काल ।
 वासना ओलखी लेसूं सही, माया जीवने वचन भारे केहेसूं नहीं ॥४४॥
 ए आडीको^६ कीधो उत्तम, पण घरनी निध ते कही तारतम ।
 जेथी ओलखिए आधार, वली जीवने टले अंधकार ॥४५॥
 त्यारे गांगजी भाई पाम्या मन उछरंग, कीधां क्रतव^८ अति घणे रंग ।
 साख्यात तणी सेवा कीधी सही, अंग पाछूं कोई राख्यूं नहीं ॥४६॥
 हवे साथ खोली^{१०} काढूं^{११} आवार, ते तां तमने में कह्यो प्रकार ।
 श्री सुंदरबाई तणो अवतार, पूरण आवेस दीधो आधार ॥४७॥
 आपणने तेडवा आविया, साथ ऊपर छे पूरण दया ।
 अनेक वचन आपणने कह्या, पण भरम आडे कांई रूदे नव रह्या ॥४८॥
 त्यारे अनेक विधे आपणने कही, पण भरम बेठो चित आडो थई ।
 अनेक आपणने कह्या दृष्टांत, तोहे बेठां अमे ग्रही स्वांत^{१२} ॥४९॥

अनेक आपणसूं कीधां उपाय, तोहे आपणो सुभाव न जाय ।
 त्यारे अनेक विधे कह्यूं तारतम, तोहे आपणो न गयो भरम ॥५०॥
 अनेक आपणसूं कीधां विचार, कही कही वांक^१ टाल्यो आधार ।
 अनेक पखे समझाव्यां सही, आपणने टांकी^२ लागी नहीं ॥५१॥
 त्यारे अनेक आडीका मेल्या आधार, तोहे आपणने न वली सार ।
 अनेक प्रकार करी करी रह्या, पख पचवीस आपणने कह्या ॥५२॥
 ते पण आपण रह्या सही, तोहे भरम उडाड्यो नहीं ।
 तोहे आपण ऊपर अति दया, वृज तणां सुख विगते कह्या ॥५३॥
 वली वसेखे वरणव्यो रास, पेहेला फेरानो कीधो प्रकास ।
 तोहे आपण हजी तेहना तेह, वली वरणव्या श्री धाम सनेह ॥५४॥
 दया आपण ऊपर अति घणी, प्रगट लीला कीधी घरतणी ।
 सेवा कीधी धनबाइए ओलखी धणी, सोभा साथमां लीधी अतिघणी ॥५५॥
 साथसों हेत कीधां अपार, धंन धंन धनबाईनो अवतार ।
 कांइक लेहेर लागी संसार, त्यारे अडवडती^३ ऊभी राखी आधार ॥५६॥
 बेहेवट^४ पूर खमाए^५ नहीं, त्यारे बांह ग्रहीने काढी सही ।
 पण न वली सुध आपणने केमे, मोहजल गुण नव मूक्यो अमे ॥५७॥
 त्यारे वढ्या^६ आपणसूं पोतावट^७ करी, तोहे भरम निद्रा नव मूकी परहरी^८ ।
 त्यारे अनेक पेरे आंसूवालीने^९ कह्यूं, पण एणे समे अमे कांई नव लह्यूं ॥५८॥
 त्यारे वली धणी जीए कीधा विचार, जे साथ घेर तेडी^{१०} जावुं निरधार ।
 त्यारे संवत सतरे बारोतरे वरख, भादरवो मास अजवालो पख ॥५९॥
 चतुरदसी बुधवारी थई, सनंधे सर्वे श्री विहारीजीने कही ।
 मध्यरात पछी कीधो परियाण^{११}, बिहारीजीने कांईक खबर थई जाण ॥६०॥
 हूं तेणे समे थई बेठी अजाण, मूने फजीत गिनाने^{१२} कीधी निरवाण ।
 घरथी तेडी मूने दीधी निध, तोहे न मूकी जीवे मोहजल बुध ॥६१॥

मूने हती मायानी लेहेर, तो न आव्यो जीवने बेहेर^१ ।
त्यारे मारी निध गई मांहेथी मारे हाथ, श्री धाम घेर पोहोंता प्राणनाथ ॥६२॥
आंही अम मांहेथी अदृष्ट थया, अमे सारा साजा^२ बेसी रह्या ।
जो कांई जीवने आवे भाय, तो आ वचन केम काने संभलाय ॥६३॥
ते तां में जोयूं मारी दृष्ट, अने जीव थई बेठो कोई दुष्ट ।
नहीं तो विछोडो केम खमाए, पण दुष्ट भरम बेठो मन मांहे ॥६४॥
एक वचन तणो नव कीधो विचार, न कांई ओलखिया आधार ।
सांभलो रतनबाई ए कीहू प्रकार, एवी बुध केम आवी आवार ॥६५॥
एणे समे अमने सूं थयूं, सगाईतणों सुख कांई नव लह्यूं ।
जुओ रे बेहेनी अमे एम कां थया, एवडा दुख अमे खमीने रह्या ॥६६॥
ए दुखनी वातो छे अति घणी, पण ए अग्या मारा वालाजी तणी ।
एणे समे जो निध नव जाय, तो आवेस सरूप केम मुकाय ॥६७॥
आवेसे धणी ओलखाय, ओलखे खिण जुआ^३ न रेहेवाय ।
ते माटे जो एम न थाय, तो आ वाणी केम केहेवाय ॥६८॥
हवे फिट फिट रे भूंडी तूं बुध, तें नव दीधी जीवने सुध ।
महादुष्ट अभागणी तूं, जाण जीवने कां नव कर्यूं ॥६९॥
एवडी वात तें केम करी सही, के तूं घर मूकीने गई ।
के तूं विकल^४ थई पापनी, विना खबर निध गई आपनी ॥७०॥
हवे तूंने सी दऊं रे गाल, तें नव लाध्यो अवसर आणी वार ।
हवे फिट फिट रे भूंडा तूं मन, तें कां कीधो एवडो अधरम ॥७१॥
जीव समो^५ तूं बेठो थई, तुझ देखतां ए निध गई ।
एवडी उपमा बेठो लई, अने बेठो छे काया धणी थई ॥७२॥
तें नव कीधूं जीवने जाण^६, नेठ^७ खोटो ते खोटो निरवाण ।
आ क्रोध हतो सबलो समरथ, पण नव सरयूं तूं मांहेथी अरथ ॥७३॥

गुण सघले घारण^१ आवियो, अने जीव कायामां बेसी रह्यो ।
 सघला गुण काया मंझार, कोणे नव लाध्यो अवसर आणी वार ॥७४॥
 फिट फिट रे भूंडा जीव अजाण, तारी सगाई हती निरवाण ।
 रे मूरख तूने सूं थयूं, ए निध जातां कांई पाछूं नव रह्यूं ॥७५॥
 एटला दुख तें केम करी सह्या, अनेक विध तूने धणीए कह्या ।
 निर्बल जीव नीच तूं थयो निरधार, तें नव कीधी धणीनी सार ॥७६॥
 एवो अबूझ अकरमी थयो तूं कांए, कांई न विमास्यूं^२ रूदया माहें ।
 बुध मन सांरूं^३ बेठो थई, निध जातां तोहे घारण न गई ॥७७॥
 एवो कठण कोरडूं^४ तूं कां थयो, आवडी अगने हजी नव चड्यो^५ ।
 पांच वरसनो होय जे बाल, ते पण कांईक करे संभाल ॥७८॥
 हवे तूने हूं केटलूं कहूं, अवसर आवयो तें कांई नव लह्यूं ।
 तारी दोरी^६ कां न टूटी तत्काल, फिट फिट भूंडा किहां हतो काल ॥७९॥
 आ तां केहेर मोटो जुलम थयो, अने जाणिए तो केम जाय सह्यो ।
 ते तां में मारी मीटे^७ जोयूं, धरम अमांरूं कांई नव रह्यूं ॥८०॥

॥प्रकरण॥४॥चौपाई॥१०८॥

विलाप कस्या छे - राग रामश्री

जुओ रे बेहेनी हूं हाय हाय, करती हींइं त्राहे त्राहे ।
 वालोजी रे विछड़तां, कां जीव कडका^८ न थाए ॥१॥
 फिट फिट रे भूंडा^९ तूं सब्द, केम आवी मुख वाण ।
 वाए न आव्यो ते दिसनो, धणी भेला चालतां मारा प्राण ॥२॥
 केम वली जिभ्या मारी, ए केहेतां वचन ।
 समूली^{१०} न चुटाणी^{११}, जिहां थकी उतपन ॥३॥
 श्री धणीजी सिधावतां^{१२}, केम रही वाचा^{१३} रे अंग ।
 उखडी न पड्या दंतडा, घण घाय मुख भंग ॥४॥

१. गहरी नींद । २. विचारा । ३. समान । ४. रोड़ा, खांगड़ । ५. गला नही । ६. स्वांस (आयु रूपी डोरी) । ७. दृष्ट ।
 ८. टुकड़ा । ९. दुष्ट । १०. जड़ से । ११. खींच गई । १२. प्रस्थान करते । १३. जबान ।

केम न सुणियां रे, ए वचन तें श्रवणा ।
 तें सूं न हता सुणया, वचन धणी तणां ॥५॥
 ए रे लवो सुणतां, तूने दाझ न आवी ।
 एणे रे लवे अगिन नी, झालमां कां न झंपावी ॥६॥
 निबल नेंणां रे भूंडा, तमे दृष्टें नव जोयूं ।
 वालोजी रे विछडतां, तमे लोही नव रोयूं ॥७॥
 सूं रे थयूं तमने, तमे लोही नव रडिया ।
 एवो विरह देखी ततखिण, निकली न पडिया ॥८॥
 ए वचन तणी तूने नासिका, न आवी प्रेमल ।
 वालैयो रे विछडतां, तें नव दाख्यूं^१ बल ॥९॥
 फिट फिट रे प्रेमल, नासिका केम रही ।
 ए निध जातां अंगथी, विछडी नव गई ॥१०॥
 प्रेमतणी रे धणी, गोली बांधतां काम ।
 तेहेमां सूं न हता रे गुण, तमे चतुर सुजाण ॥११॥
 फिट फिट रे गुण तमने, ए अंग ना प्रेम काम ।
 नव लाध्यो विरह रे, विछडतां धणी श्री धाम ॥१२॥
 एवडी वात तें केम सही, अंग ऊभो केम रह्यो ।
 रोम रोम हेठे^२ कां, गली नव पडियो ॥१३॥
 अगिनडी न उठी रे, कालजडे रे झाल ।
 ए विरह लई अंग कां, ऊभो रह्यो रे चंडाल ॥१४॥
 हाथ पग सहु अंग ना, सर्वे रे संधाण^३ ।
 जुजवा कां नव थया रे, आथमते^४ ए भाण^५ ॥१५॥
 भाण वचन रे कांई, ए वालाने न केहेवाय ।
 धणीतणी रे जोत, कोट ब्रह्मांडे न समाय ॥१६॥

जोत ने प्रगट थई, नव झाली^१ रहे विना ठाम ।
 ब्रह्मांड अखंडोंमां निसरी^२, जई पोहोंती घर श्री धाम ॥१७॥
 ए जोत जोसे रे सखी, सकल मलीने साथ ।
 वचन ए प्रगट थासे, रास ने प्रकास ॥१८॥
 नसो न त्रूटी रे, तूं केम रही तन तुचा ।
 रूप रंग लई कां न थई, तिल तिल जेवडा पुरजा ॥१९॥
 हाड मांस रे तमे, केम रह्या रे भेला ।
 कांय न सूकयुं रे मारूं, लोही तेणी वेला ॥२०॥
 फिट फिट रे तुंबड़ी^३, भूंडी केम रही रे साजी^४ ।
 साखला^५ न थई रे, एहरण घण वचे लागी ॥२१॥
 अंग मारा रे अभागी, तमे कां भूको नव थयो ।
 ए धणी रे चालतां, अधरमी कां ऊभो रह्यो ॥२२॥
 केम ने रह्युं रे मारा, अंग माहें रे बल ।
 तें जीवने नव काढ्युं रे, निध जातां नेहेचल ॥२३॥
 नेहेचल निध रे जातां, तूं किहां हती रे बुध ।
 धिक धिक रे चंडालनी, तूं कां थई रे असुध ॥२४॥
 गिनान भूंडा रे एणे समे, नव कीधो अजवास^६ ।
 एवी सी मूने भोलवी^७ रे, में कीधो तारो विस्वास ॥२५॥
 गुण ने सघला मली रे, तमे मोसूं थया अवला^८ ।
 मारो धणी रे चालतां, तमे कां नव थया सबला^९ ॥२६॥
 ए वालो रे चालतां, गुण हता अंग माहें ।
 काम न आव्या रे तमे, मारे अवसर क्याहें ॥२७॥
 धिक धिक पड़ो रे तमने, सूं न हती ओलखाण ।
 जीवनू धन रे जाता, तमे कां नव काढ्या रे प्राण ॥२८॥

कांए न निसरियो रे, भूंडा जीव एणी वार ।
 फिट फिट रे कालिया^१ अवसर, चूक्यो रे चंडाल ॥२९॥
 नीच अधरमी जीव रे, एवो अधरम कोई करे ।
 श्री धणी धाम चाल्या पछी, आकार कोण धरे ॥३०॥
 केही पेर करूं जीव तूने, तूं चूक्यो रे चंडाल ।
 जो तूने अगिन न उठी रे, कां न झंपाव्यो झाल ॥३१॥
 भैरव न झंपाव्यो रे जीव, एवो थयो कां कायर ।
 तरवारे न ताछयो^२ रे अंग, धणी जातां सुख सायर ॥३२॥
 गुण धणी जातां रे जीव, ताहरो किहां हतो रे काल ।
 करम कोढियो ढेड तूं, थयो रे चंडाल ॥३३॥
 हवे केटलूं कहुं रे दुष्ट, तें नव ग्रह्यो वांसो ।
 अवसर भूल्यो रे घणों, पडियो रे वरासों^३ ॥३४॥
 खरी रे वस्तनो, तूने हतो रे तेज ।
 तें कां नव राख्यो रे, धाम धणीसूं हेज^४ ॥३५॥
 ए धणी रे विछडतां, केम रह्यो रे अंग पास ।
 कांय न समाणो रे तूं, तेज जोत प्रकास ॥३६॥
 हवे हूं केम करूं रे, वचन वाणी धणी किहां ।
 वालैयो वोलावी^५ करी, हूं पाछी रही इहां ॥३७॥
 हवे किहांने सुणीस^६ रे, ए वचन वल्लभ ।
 श्रीमुख वाणी रे मूने, थई छे दुर्लभ ॥३८॥
 तारतम तणा विचार, कोण करी देसे हेत ।
 केमने सांभलसूं रे, वृज रास अखंडना विवेक ॥३९॥
 उत्तम आडीका नें, वली उत्तम दृष्टांत ।
 कोण नें विचारसे, धणी विना करी खांत ॥४०॥

चौद वरस लगे नेष्टाबंध^१, भागवत कोण लेसे ।
 एहेनो सार काढी अमने, ततखिण कोण देसे ॥४१॥
 दूध-पाणी^२ ना विछोडा, कोण करीने देसे ।
 हवे आ बेहेवट^३ मांहेथी, बांहें ग्रहीने कोण लेसे ॥४२॥
 एक सो ने आठ रे, कहिए जे पख ।
 ते जुजवा वरणवी, अमने कोण देसे रे सुख ॥४३॥
 नरसैयां कबीर ने जाटी, वचन कोण लेसे ।
 एहेना अर्थ अमने, कोण करी देसे ॥४४॥
 महा ने प्रले लगे, कोई करे रे अभ्यास ।
 सर्वे विद्या सास्त्रनी, लिए करी विस्वास ॥४५॥
 तोहे केमे न आवे रे, विद्या एवी रे वाण ।
 ते खिण मांहें दर्ई करी, वालो करतां चतुर सुजाण ॥४६॥
 अबूझ टालीने हवे, कोण करसे वचिखिण^४ ।
 नेहेचल निध निज धामनी, कोण देसे ततखिण ॥४७॥
 खीजी वढीने^५ ए निध, बीजो कोण देसे ।
 जीव ना सगा जांणी, आंसुवाली^६ कोण केहेसे ॥४८॥
 अनेक पेरे अमने, एम कोण रे प्रीष्ठवसे^७ ।
 देखाडवा आ रामत, एणी पेरे देह कोण धरसे ॥४९॥
 आ ब्रह्मांडने रामत, बीजो कोण केहेसे ।
 ए रामत देखाडी ए थकी, अलगां राखी कोण लेसे ॥५०॥
 विध विधनी रे चरचा, हवे किहां रे सांभलसूं ।
 एह रे वाणी विना, हवे आपण केम गलसूं^८ ॥५१॥
 गल्या पखे बीजो घाट, केम करी थासे ।
 बीजो घाट विना मोहजल, केम रे मुकासे^९ ॥५२॥

१. नियम बद्ध । २. माया और ब्रह्म, जीव और आत्मा । ३. प्रवाह । ४. चतुर विज्ञ । ५. डांट । ६. रो रो कर ।

७. समझायेगा । ८. निर्मल होना (स्वच्छ होना) । ९. छोड़ेगे ।

पांच पचीस तेहने, बीजो कोण ओलखावसे^१ ।
 वचन धणीना पखे, ए सवलो केम थासे ॥५३॥
 जीवता गुण ते हवे, केणी पेरे मरसे ।
 दुखी टालीने सुखी, बीजो कोण करसे ॥५४॥
 श्रवणा ने अंग इंद्री, टालसे कोण अवला^२ ।
 ए धणी विना बीजो कोण, करी देसे सवला^३ ॥५५॥
 आत्म ने परआत्मा, भेला कोण करसे ।
 आ भवसागर मांहेथी, बीजो कोण लई तरसे ॥५६॥
 नखत्रोड^४ पूर तणातां, बांहें ग्रहीने कोण वालसे ।
 एवा रे लाड अमारा, हवे बीजो कोण पालसे ॥५७॥
 सागर जीव खोली^५ करी, वासना कोण परखसे ।
 खोलतां लाधे वासना, एम कोण रे हरखसे ॥५८॥
 हवे कोणने वरणवसे^६, वृज रास ने श्री धाम ।
 ए सुख दर्ई भाजसे, कोण मारा जीवनी हाम^७ ॥५९॥
 जीवने जगावी ए निध, बीजो कोण देसे ।
 श्रवणा उघाडी जीवना, एम वचन कोण केहेसे ॥६०॥
 नेहेचल निध दर्ई करी, सूतो जीव कोण रे जगाडसे ।
 ब्रह्मांड फोडीने श्री धाम, ऊपरवाडे^८ एम कोण पोहोंचाडसे ॥६१॥
 ऊपरवाडे वाट खिण मांहें, ए घर केम रे लेवासे ।
 ए भोइया^९ विना रे आ भोम, केम रे मेलासे^{१०} ॥६२॥
 अचेत अबूझ साधने, कोण सुधारी लेसे ।
 जीवना सगां जाणी करी, ए निध बीजो कोण देसे ॥६३॥
 सुतेज सत सागर मांहेथी, धन आवतूं अविचल ।
 वही गयूं ते पूर, लेहेर आवतियूं छोल^{११} ॥६४॥

१. पहचान करा देना । २. उलटा । ३. सीधा । ४. प्रचंड पूर । ५. ढूंड कर । ६. सुनायेगा । ७. चाहना । ८. आत्म मार्ग ।
 ९. अनुभवी, मार्गदर्शक । १०. छूटेगी । ११. उछाल ।

ए निध बेहेनी रे हूं, बेठी रे खोई ।
 भरम मूने गेहेन^१ हुतो, तेणे हूं रही रे जोई ॥६५॥
 एवडूं अंधारूं थातां, तूं केम रही रे जोई ।
 फिट फिट रे तूं पापनी, ए निध केम रही खोई ॥६६॥
 धिक धिक रे जीवडा, तें खोई निध हाथे ।
 श्री धणी धाम चालतां, तूं न चाल्यो रे साथे ॥६७॥
 खूंटी^२ न आवी रे भूंडी, तूं वल्लभ रे विछडतां ।
 हजी न जाय रे जीव, ए वचन रे सांभरतां ॥६८॥
 फिट फिट रे भूंडा जीव, ए तें कीधूं रे सूं ।
 ए विरह देखी रे अंगथी, उडी न पडियो रे तूं ॥६९॥
 हाय हाय करूं रे बेहेनी, वाले दीधो मूने छेह ।
 भसम न थयो रे, मारा जीवसुं देह ॥७०॥
 घणुए कह्यूं रे बेहेनी, मूने मूल सनेह ।
 पण हूं निगमी बेठी रे, निध हाथ आवी जेह ॥७१॥
 मूने घणुए जणावियूं, निध दर्ई चालता एकांत ।
 पण में खोई निध पापनी रे, ग्रही बेठी हूं स्वांत ॥७२॥
 हवे सब्दातीत निध, कोण देसे रे वांण ।
 वर्तमाण तणी रे, कोण केहेसे रे जांण ॥७३॥
 उठतां बेसतां रमतां, खबर कोण देसे ।
 वन पधास्या रे सखी, सिणगार कोण वरणवसे ॥७४॥
 वस्तर भूखण तणी रे, विगत^३ कोण लेसे ।
 ए धणी विना रे ए सुख, हवे बीजो कोण देसे ॥७५॥
 मूल तारतम तणी, कोण प्रीछवसे^४ रे बडाई ।
 धाम धणीसूं मूने, कोण करी देसे रे सगाई ॥७६॥

मूल तारतम तणा, कोण करसे रे विचार ।
आसामुखी^१ हुती इंद्रावती, मारा प्राणना आधार ॥७७॥

॥प्रकरण॥५॥चौपाई॥१८५॥

भाखा सिंधी जाती

मूंजी^२ सैयल^३ रे, सजण हुअडा^४ मूं गरें^५ ।
मूं न सुजातां^६ सिपरी^७, हल्या^८ कास्यूं^९ घणूं करे ॥१॥
सजण आया मूं गरे, मूं न सुजातां सेंण ।
गाल्यूं केयाऊं हेतमें, घणी भती भती जा वेण ॥२॥
मूंके जा घारण आवई, जे अई पसो^{१०} साथ ।
त खरे बपोरे सेज^{११} सोझरे^{१२}, मूंके थेई रात ॥३॥
सजण आया मूं न सुजातम, मूंके चेयाऊं^{१३} घणा वेण ।
कंन अखियुं फूटियुं, व्या फूटया हिए जा नेंण ॥४॥
सजण विया^{१४} निकरी, हांणे आंऊं करियां कीं ।
अवसर व्यो मूंजे हथ मंझां, हांणें रूअण रातो डीं ॥५॥
पिरी हल्या प्रभात में, आऊं^{१५} उथिस अवेरी ।
कीं वंजाइयां^{१६} वलहो, जे हुंद जागां सवेरी ॥६॥
जीव मूहीजो जे तडे जागे, त अवसर वंजाइयां कीं ।
हुंद साथ न छडियां सजणे, आडी लेहेर माया थेई नी ॥७॥
हांणे डिसूनी^{१७} डोहे^{१८} निहारियां, तां जर भस्या अतांग ।
महें लेहेस्यूं मेर^{१९} जेडियुं, व्या मछे पेरां न्हाय मांग ॥८॥
महें घूमरियूं जर जुजवा, व्या परी परी जा पूर ।
हिक वेर न वेहेजे^{२०} सुख करे, हेतां डिसे डुखे संदा^{२१} मूर ॥९॥
हिक घोर अंधारो व्यो^{२२} अंखे न सुझे, त्रेओ हियडो न्हायम हंद^{२३} ।
पिरी आया मूंके पार उतारण, एहेडी धारा मंझ ॥१०॥

१. अभिलाषित । २. मेरी । ३. सखी । ४. आए । ५. घर । ६. पहचाना । ७. प्रीतम । ८. चले । ९. पुकार । १०. देखी ।
११. सूर्य । १२. प्रकाश । १३. कहा । १४. गया । १५. मैं । १६. खो दिया । १७. दिशा । १८. दस । १९. पहाड़ ।
२०. बैठ । २१. का । २२. दूसरा । २३. ठिकाना ।

मूं कारण सैयल मूंहजी, हिनमें विधाऊं^१ पांण ।
 कूकडियूं^२ करे करे, नेठ उथी वियां निरवांण ॥११॥
 हांणे कीं करियां केडा वंजां, केहेडो मूंजो हांणे हंद ।
 पिरी न पसां अंखिए, जे मूं कारण आया माया मंझ ॥१२॥

॥प्रकरण॥६॥चौपाई॥१९७॥

बीजी विलामणी

सजण विया मूंजा निकरी, मूं तां सुजातां^३ न सारे रे ।
 मूंके चेयाऊं घणवे पुकारे रे, न कीं न्हास्यो मूं दिल विचारे रे ।
 से सजण हांणे कित न्हारियां ॥१॥
 अदी^४ रे पिरिए पांणसे^५ जा केई, आऊंसे जे संभारियां साथ ।
 पांणजे काजे हिन मायामें, कींय विधाऊं आप ॥२॥
 हिक अधगुण संभारजे, अदी रे त पण लभे साह ।
 गुण संभारीदे सजणें, अजां को न उडे अरवाह ॥३॥
 अदी रे सजण सांणें^६ हलया, घणूं धायडियूं^७ पाए ।
 खुई^८ मूंहजो जिंदुओ^९ जे, अजां अख न उघाडे रे ॥४॥
 परी परी मूंके चेयाऊं, मूंके सल्लेथा^{१०} से वेंण ।
 अखडियूं पाणी भस्याऊं, आऊं तोहे न खणां^{११} मथा नेण ॥५॥
 अखडियूं भरे असांसे, बांह झल्ले केयाऊं गाल ।
 फिट फिट रे मूंजा जिंदुआ, अजां जेहेजो उही हाल ॥६॥
 हाणेंनी आऊं कीं करियां, मूंजानी केहा हवाल ।
 केहे मोंह गिनीने^{१२} रे अदियूं, आंऊं करियां आंसे गाल ॥७॥
 अदीबाईनी सुणो गालडी, मूंके रूअण रातो डींह रे ।
 पाणीनी पिरी गिनी बेयां, हाणें फडकां मछी जींह रे ॥८॥
 वेण चई चई वलहो मूंहजो, बरया घर मणें^{१३} रे ।
 हलया मूंजे डिसंदे, अदी कास्यूं घणूं करे रे ॥९॥

१. बंधे हुए । २. पुकार । ३. पहचाना । ४. बड़ी बहन । ५. अपने लिए । ६. घर । ७. पुकार । ८. आग । ९. जीव ।
 १०. खटकते । ११. उठायो । १२. लेकर । १३. तरफ ।

पिरी मूंजानी हलया, आऊं कीं चुआं जिभ्याय रे ।
सजण वेर न बिसरे, मूंके लगा तरारी^१ जा घाय रे ॥१०॥

॥प्रकरण॥७॥चौपाई॥२०७॥

खुई सा परडेहडो^२, जित सांगाए^३ न्हाए सिपरी ।
पिरी पुकारेनी हलया, मूंजी माया मत बेई फिरी ॥१॥

मूंजो जीव वढे^४ कोरा^५ करे, महें मिठो पाताऊं ।
सजण संदो सूर^६ ई मारे, मंझा जीव करे रे धाऊं^७ ॥२॥

जेरोनी^८ लगो जर उथई, जीव कर करे मंझ ।
वलहे संदोनी विरह ई मारे, मूंके डिंनाऊं डूरण^९ डंझ ॥३॥

मूं पिरियन से जा केई, अदी एडी न करे व्यो कोए ।
सजण आया मूं कारण, आऊं अंख न खणियां^{१०} तोए ॥४॥

कीं करियां आऊं गालडी, मथां उखणियां की मोंह ।
मूं हथां एहेडी थेई, खल लाहियां^{११} चोटी नोंह ॥५॥

तरारे गिनी तन ताछियां, हडे करियां भोर ।
पेहेलेनी खल उबती^{१२} लाहियां, जीव कढां ई जोर ॥६॥

भाले तरारी कटारिँ, मूंके वढे बिधाऊं^{१३} झूक^{१४} ।
मूं अंग मूंहीं डुझण^{१५} थेयां, जीव करे रे मंझ कूक ॥७॥

सजण सुजाणी करे, कडे समी^{१६} सई^{१७} न कीयम गाल रे ।
ए डुख आंऊं कीं झलींदी, मूंजा केहा हांणे हवाल रे ॥८॥

सूर तोहेजा घणूज सुहामणां, जे तो डिंना रे डंझ ।
सुरेनी^{१८} घणूं सुखाईस^{१९}, पेई पचारे^{२०} हाणें मंझ ॥९॥

सूर तोहेजा हेडा सुखाला, त तो सुखें हूंदो केहेडो सुख ।
पण मूं न सुजातां मूंजा सिपरी, आऊं झूरां^{२१} तेहेजे डुख ॥१०॥

१. तलवार । २. परदेश । ३. पहचान । ४. काटकर । ५. टुकड़े टुकड़े । ६. दरद । ७. पुकार । ८. आग । ९. कठिन ।
१०. उठाऊं । ११. उतारना । १२. उलटी । १३. डालू । १४. टुकड़े टुकड़े । १५. दुश्मन । १६. सामने । १७. सीधी ।
१८. दुख । १९. सुखदाई । २० पड़ी हूं । २१. कलपती हूं ।

अंग मूहीं जे अडाए^१ तरारी, झूक करे करियां झोरो ।
 घोरे^२ बंजां आंजी डिस मथां, त को लाईम^३ सजणे थोरो ॥११॥
 हडेनी करियां अंगीठडी, मूजो माहनी होमियां मंझ ।
 नारियर हंदे लहाय रखां मथां, मूके तोहे न भंजे रे डंझ ॥१२॥
 जरो जरो मूजे जीव संदो, मूके विरह पाताऊं वढ ।
 इंद्रावती चोए चेटाय, मूके माया मंझानी कढ ॥१३॥

॥प्रकरण॥८॥चौपाई॥२२०॥

चौपाई प्रगटाणी

हवे एक लवो जो सांभरे सही, तो जीव रहे केम काया ग्रही ।
 सांभलो साथ कहूं विचार, चूक्या अवसर आपण आणी वार ॥१॥
 ए आपण खमीने रह्या, त्यारे वली धणीजीए कीधी दया ।
 बाई रतनबाईनी वासना, श्री लीलबाईने उदर उपना ॥२॥
 श्री देवचंदजी पिता प्रमाण, निरखी आवेस दीधों निरवांण ।
 नहीं तो ए आवेस छे अपार, पण धणीतणां वचन निरधार ॥३॥
 मारी वाणीए ब्रह्मांडज गले, तो वासना केम वचनथी टले ।
 वासनाओ माटे बांध्या बंध, कई भांते अनेक सनंध ॥४॥
 ए वचनों माहें छे निध घणी, आगल प्रगट थासे धणी ।
 हरखे साथ जागसे एह, रेहेसे नहीं कोई संदेह ॥५॥
 साथ सकलने तेडूं सही, माया माहें मूकूं नहीं ।
 वली वाणी श्री देवचंदजी तणी, साथ सकलने ताणे^४ घर भणी^५ ॥६॥
 वली तेह चरचा ने तेहज वाण, वचन केहेतां जे प्रमाण ।
 वृज रास ने वली श्री धाम, सुख साथने दिए निधान ॥७॥
 पचवीस पख वरणवनी जेह, वल्लभ वली सुख आपे तेह ।
 अंतरध्यान समे जेम थया, वली वालो ततखिण आवया ॥८॥

पेहेले फेरे थयूं छे जेम, आंहीं पण वालेजीए कीधूं तेम ।
 आ ते वालो ने तेहज दिन, विचार करी जुओ तारतम ॥९॥
 आ तेह घडी ने तेहज ताल^१, माया दुष्ट पडी विचाल^२ ।
 आपणने नव अलगां करे, विना आपण नव डगलूं^३ भरे ॥१०॥
 अधखिण एक नथी थईवार, मायाए विछोडो पाड्यो आधार ।
 मारकंड माया दृष्टांत, धणी कने मांगी करी खांत ॥११॥
 जो जो मायानो वृतांत, ए अलगी थाय तो उपजे स्वांत ।
 ततखिण कंपमाण ते थयो, अने माया मांहें भलीने^४ गयो ॥१२॥
 कल्पांत सात ने छियासी जुग, माया आडी आवी बुध ।
 नव पडी खबर लगार, रिखीश्वर दुख पाम्यो निरधार ॥१३॥
 त्यारे नारायण जी कीधो प्रवेश^५, देखाडी माया लवलेस ।
 जुए जागीतां तेहज ताल, दया करी काढ्यो तत्काल ॥१४॥
 मायानी तां एह सनंध, निरमल नेत्रे थैए अंध ।
 ते माटे कीधो प्रकास, तारतम तणो अजवास ॥१५॥
 ते लईने आव्या धणी, दया आपण ऊपर छे घणी ।
 जाणे जोसे माया अलगां थई, तारतमने अजवाले रही ॥१६॥
 भले तारतम कीधो प्रकास, सकल मनोरथ सिध्यां साथ ।
 वचने सर्व अजवालो कस्यो, अने बीजो देह माया मांहें धस्यो ॥१७॥
 ॥प्रकरण॥९॥चौपाई॥२३७॥

विनती - राग धनाश्री

हवे विनती एक कहूं मारा वाला, सुणो पिउजी वात ।
 प्रगट तमे पधारिया, आकार फेरो छो नाथ ॥१॥
 श्री देवचंदजी अम कारणे, रूदे तमारे आवया ।
 वचन पालवा आपणा, साथ सकल पर कीधी दया ॥२॥

जनम अंध अमे जे हतां, ते तां तमे देखीतां कस्या ।
 वांसो वछूटो^१ हाथथी, जमपुरी जातां वली कर ग्रह्या ॥३॥
 हवे अम मांहें अमपणूं, जो कांई होसे लगार ।
 तो निद्रा उडाडी तमे निध दीधी, हवे नहीं मूकं निरधार^२ ॥४॥
 आगे तो अमे नव ओलख्या, ते साले छे मन ।
 चरचा ते करी करी प्रीछव्या^३, अने कह्या ते विविध वचन ॥५॥

चाल

एहेवा अनेक वचन कह्या अमने, जेणे एक वचने ओलखूं तमने ।
 पेरे पेरे करीने प्रीछव्या सही, अमे निरोध तोहे उडाड्यो नहीं ॥६॥
 त्यारे हँसी वढी^४ आंसूवाली^५ ने कह्यूं, पण एणे समे अमे कांई नव लह्यूं ।
 त्यारे तारतम कही घर देखाड्या सही, पण अमे तोहे ओलख्या नहीं ॥७॥
 त्यारे अम मांहेंथी अदृष्ट थया, मूल वचन रूदयामां रह्या ।
 एणे समे जो खबर न लेवाय, तो दुस्तर^६ अमने घणूं दोहेलूं थाय ॥८॥
 एम जाणी ने आव्या अम मांहें, आवी बेठा प्रगट्या तम जांहें ।
 आपण जेम पेहेलां वृजमां हतां, नित प्रते वालाजीसूं रंगे रमतां ॥९॥
 अनेक रामत कीधी आपणे, पूरण मनोरथ कीधां समे तेणे ।
 अग्यारे वरसनी लीला करी, कालमाया तिहांज^७ परहरी^८ ॥१०॥
 जोगमायामां आपण रास ज रम्या, तेतां साथ सकलने घणूं घणूं गम्यां ।
 वचन संभारवाने^९ अदृष्ट थया, त्यारे अमे विरह कीधां जुजवा^{१०} ॥११॥
 ते देखीने आव्या जेम, वली आंहीं प्रगट थया छो तेम ।
 धणी ज्यारे धणवट^{११} करे, त्यारे मन चितव्या कारज सरे ॥१२॥
 तेणे समे धाख^{१२} रहीती जेह, हमणां^{१३} पूरण कीधी तेह ।
 हवे वालाजी कहूं ते सुणो, अने अति घणो दोष छे अमतणो ॥१३॥

१. छूट गया । २. निश्चय । ३. समझाया । ४. डांट कर । ५. रो रो कर । ६. कठिन माया । ७. तहां । ८. छोड़ दी ।

९. अच्छा लगा । १०. याद दिलाने । ११. अलग । १२. खावंद पना (कृपा - मेहेर) । १३. प्रबल चाह । १४. अब ।

तमारा मनमां न आवे लेस, पण साख पूरे मारूं मनडूं वसेख ।
वारी फरी नाखूं मारी देह, तमे कीधां मोसूं अधिक सनेह ॥१४॥
वार वार हूं घोली घोली जाऊं, एक वचन तणां नव ओसीकल^१ थाऊं ।
ओसीकल वचन तो ते केहेवाए, जो अमे बेठा मोहजल मांहे ॥१५॥
अनेक वार जाऊं वारणे, तमे जे कीधूं ते आपोपणे ।
भामणा^२ उपर लऊं भामणा, पण दोष साले जे में कीधां घणा ॥१६॥
हवे ए दोष केम छूटीस हो नाथ, सांचूं कहूं मारा धामना साथ ।
तमे साथ मांहे देओ छो उपमां, पण हूं केम छूटीस ए वज्रलेपणा ॥१७॥
तमे गुण कीधां मोसूं घणां घणां, पण अलेखे अवगुण अमतणा ।
तमे गुण करो छो ते ओलखी करी, पण मोहजल लेहेर मूने फरी वली ॥१८॥
हवे हूं बलिहारी जाऊं मारा धणी, मारा मनमां एक हाम छे घणी ।
अछतां^३ मंडल मांहे लाभ छे घणो, अने आंझो^४ छे मारा धणीजी तम तणो ॥१९॥
जे मनोरथ कीधां श्री धाम मांहे, ते दृढ सघला आहीं थाए ।
जे पेर सघली कही छे तमे, ते दृढ कीधी सर्वे जोईए अमे ॥२०॥
श्री धामना सुख जे दीसे आहें, ते जीव जाणे मनज मांहे ।
आ देहनी जिभ्या केणी पेरे कहे, वचन कहूं ते ओरूं^५ रहे ॥२१॥
ए सोभा सब्दातीत छे घणी, अने सब्द मांहे जिभ्या आपणी ।
ए सुख विलसी निरदोष थाऊं, तम दयाए फेरो सुफल करी जाऊं ॥२२॥
एटले मनोरथ पूरण थया, जे थाय ते वालाजीनी दया ।
दयानो तो कहूं छूं घणूं, जे करी न सकी वस आपोपणूं ॥२३॥
हवे मनसा वाचा करमणां करी, हूं नहीं मूकूं निध परहरी^६ ।
नैणे निरखूं निरमल चित करी, हूं रूदे राखीस वालो प्रेम धरी ॥२४॥
करी परणाम लागूं चरणे, सेवा करीस हूं वालपण^७ घणे ।
दंडवत करूं जीव ने मन, दऊं प्रदखिणा रात ने दिन ॥२५॥

कृपा करो छो सहु साथज तणी, वली कृपा साथने करजो घणी घणी ।
इंद्रावती चरणे लागे आधार, धणी लिए तेम लीधी सार ॥२६॥

॥प्रकरण॥१०॥चौपाई॥२६३॥

हवे आपणमां बेठा आधार, रामत देखाडी उघाडी बार ।
हवे माया कोटान कोट करे प्रकार, पण आपणने नव मूके निरधार ॥१॥

तेडी^१ आपणने जाय घरे, वचन कह्या केम पाछां^२ फरे ।
मनना मनोरथ पूरण करे, नेहेचे धणी तेडी जाय घरे ॥२॥

जो हवे आपण ओलखिए आवार, तो जीव घणूं पामे करार ।
साथ ऊपर दया अति करी, वली जोगवाई^३ आवी छे फरी ॥३॥

वली अवसर आव्यो छे घणो, अने वखत उघड्यो^४ साथज तणो ।
आपणे नव मूकवा हीडूं^५ संसार, धणी आपणो विछोडो नव सहे लगार ॥४॥

तारतम पखे विछोडो नहीं, सुपनमां माया जोइए सही ।
सुपर विछोडो पण धणी नव सहे, तारतम वचन पाधरा^६ कहे ॥५॥

लई तारतम अजवालूं सार, वली श्रीजी आव्या आवार ।
जाणे रखे केहेने उत्कंठा रहे, साथ ऊपर एटलूं नव सहे ॥६॥

श्री धणीतणा गुण केटला कहूं, हूं अबूझ कांई घणूं नव लहूं ।
पण पाधरा गुण दीसे अपार, धणिए जे कीधां आवार ॥७॥

आपणी मीटे^७ दीठां सही, पण आणी जिभ्याए केहेवाय नहीं ।
भोम कणका^८ जो गणाए, सायर लेहेरे उठे जल मांहे ॥८॥

मेघ पण गाजे वली पडे, वनस्पति पत्र कोई नव गणे ।
जदिपे तेहेनो निरमाण थाय, पण धणीतणा गुण कोणे न गणाय ॥९॥

न गणाय आ फेरा तणां, अने गुण आपणसूं कीधां अति घणां ।
पेहेला फेरानी केही कहूं वात, गुण जे कीधां धणी प्राणनाथ ॥१०॥

१. बुलाकर । २. झूठ कैसे हो । ३. साधन (अखंड - सत वस्तु) । ४. मिला, खुला । ५. चलन । ६. सीधा । ७. दृष्टी ।

८. रज - कण (रेणु) ।

ते आणी जोगवाईए केम गणू आधार, पण कांईक तोहे गणवा निरधार ।
इंद्रावती कहे हूं गुण गणूं, कांईक दाखूं आपोपणूं ॥११॥

॥प्रकरण॥११॥चौपाई॥२७४॥

श्री धणीजीना गुण

हवे गुणने लखूंजी तमतणां, जे तमे कीधां अमसूं अति घणां ।
जोजन पचास कोट पृथ्वी केहेवाए, आडी ऊभी सर्वे ते मांहे ॥१॥

चौद लोक वैकुण्ठ सुन्य जेह, भोम समी^१ हूं करूं वली तेह ।
पाधरा^२ पाथरी^३ करूं एक ठामे, वांक^४ चूक टालूं ए मांहे ॥२॥

कागल परठ्यूं^५ में एहनूं नाम, गुण लखवा मारा धणी श्री धाम ।
चौद भवननी लऊं वनराय, तेहेनी लेखणो मारे हाथों घडाय ॥३॥

घडतां कोसर^६ करूं अतिघणी, जाणूं रखे मोटी छोही^७ पडे तेहतणी ।
झीणियों टांको मारे हाथो थाय, अणियों^८ मांहे नहीं मूकूं मणाय^९ ॥४॥

तोहे कोसर करूं घडतां अति घणी, जाणू जेमने झीणियों थाय अति अणी ।
हवे धरती उपला^{१०} लऊं सर्व जल, बीजापण भर्या सात पातालना तल ॥५॥

बीजा रे छ लोक तेहेना लऊं जल, नहीं मूकूं किहांए टीपूं^{११} अवल ।
सर्व जल मेलवीने लऊं मारे हाथ, गुण लखवा मारे श्री प्राणनाथ ॥६॥

स्याही करूं अति जुगते करी, रखे कांई मांहेथी जाय परी ।
ए लेखणो स्याही आ कागल करी, मांहे झीणां आंक लखूं चित धरी ॥७॥

गुण जे कीधां मोसूं मारा वालैया, ते आंणी जिभ्याए नव जाय कह्या ।
देह सारूं हूं लखूं प्रमाण, एक अर्ध अणूमात्रनुं काढूं निरमाण ॥८॥

हवे लखूं छूं तमे जोजो साथ, हूं गजा^{१२} सारूं करूं प्रकास ।
घणूं चीफूं^{१३} आंक लखतां एह, रखे जाणूं कांई मींडा मोटा थाय तेह ॥९॥

हवे प्रथम एकडो काढूं एक चित, अडतूं^{१४} मींडूं धरूं भिलत ।
मारे हाथे अखर^{१५} पोहोलो नव थाय, अने बीहुं जाणूं रखे घेलाय^{१६} ॥१०॥

१. समान । २. सीधा । ३. बिछा कर । ४. टेड़ाई । ५. रखा । ६. कंजूसी । ७. छिलका । ८. नोक । ९. कमी ।

१०. ऊपर । ११. बूंद । १२. शक्ति । १३. संकोच, लोभ । १४. लगता हुआ । १५. वर्ण, शब्द । १६. विरला, चौड़ा ।

एम करता ए दसज थया, मींड़ूं मूकीने एक सो गणया ।
 वली एक मूकूं नव करूं वार, जेम गुण गणूं मारा धणीना हजार ॥११॥
 हवे मींड़ूं मूकूं अडतूं^१ एक, जेम गुण गणूं दस हजार वसेक ।
 वली एक मूकतां लाख गणाय, हवे मूकूं जेम दस लाख थाय ॥१२॥
 कोट थाय मींड़ूं मूके सातमूं, दस कोट करूं वली मूकी आठमूं ।
 नव मूकीने करूं अबज, गुण गणती जाऊं करती कवज^२ ॥१३॥
 दस मूकीने करूं अबज दस, ए गुण गणतां मूने आवे घणों रस ।
 अग्यार मूकीने करूं खरबज एक, लखतां गुण धणी ग्रहूं वसेक ॥१४॥
 बार करीने दस करूं खरब, आगे कोणे नव गणया गुण एव^३ ।
 तारतम जोतां बीजो कोण गणसे, अम^४ टाली कोई थयो न थासे ॥१५॥
 हवे गुण गणूं मारा धणीतणां, पण कागल स्याही लेखणो मांहे मणां ।
 मणां तो कहूं छूं जो बेठी माया मांहे, नहीं तो मणां मूने नथी कोई क्यांहे ॥१६॥
 साथ माटे हूं करूं रे पुकार, जोऊं वासना चौद लोक मंझार ।
 मेली वासनाओने रास रमाडुं, धणीना गुण हूं गणीने देखाडुं ॥१७॥
 नील करूं मींडा मूकीने तेर, ए गुण गणतां मूने टली गयो फेर ।
 हवे चौद करूं दस नीलने काज, गुण गणवा मारा धणी श्री राज ॥१८॥
 पनर^५ करीने करूं गुण पार, दस पार करूं सोल गुणने आधार ।
 पदम करवाने करूं सतर^६, हूं अरधांग मारो धणी ए घर ॥१९॥
 अठार^७ करीने दस करूं पदम, मूने वाला लागे धणीना गुण एम ।
 खोईण करूं करीने नव दस, गुणने बंधाई वालो आव्यो मारे वस ॥२०॥
 वीस करीने दस करूं खोईण, एकवीस करूं जेम थाय गुण जोण ।
 दस जोण करूं मूकीने दस बार, गुण गणतां घणूं जीती आधार ॥२१॥
 अंक करूं गुण लखीने त्रेवीस, दस अंक करूं मींडा मूकीने चोवीस ।
 हवे पचवीस कीधे गुण एक संख थाय, रदे रे मोटो गुण घणा समाय ॥२२॥

हवे छवीस करीने करूं दस संख, वली लखतां लखतां चीफूं निसंख ।
 सुरिता करूं मींडा मूकीने सतावीस, ए गुण धणी जोई हूं पगला भरीस ॥२३॥
 अठावीसे दस सुरिता थाय, वीस नव करूं जेम पती गुण ग्रहाय ।
 दसपती गुण हूं त्रीसज करूं, ए गुण गणी मारा चितमां धरूं ॥२४॥
 एकत्रीसे एम अंत केहेवाय, वली लेखणो कागल स्याहीनी चिंता थाय ।
 जाणूं रखे खपी^१ जाय अध विच, त्यारे केम गुण गणीने ग्रहीस मारे चित ॥२५॥
 बत्रीस करीने दस अंतज करूं, ए गुण एकांत मारा चितमां धरूं ।
 मध गुण करूं त्रेतीसज करी, रखे कागल स्याही लेखणो जाय वरी^२ ॥२६॥
 हवे दस मध करूं करीने चोंत्रीस, गुण मारा वालाना चितमां ग्रहीस ।
 हवे एकडा ऊपर पांत्रीस मींडा धरूं, परार्ध करीने लेखो मारो करूं ॥२७॥
 एणे लेखे कांई गणती न थाय, मारा धणीतणां गुण एम न गणाय ।
 हवे लेखो करूं साथ जोजो विचार, लखवा गुण मारा प्राणना आधार ॥२८॥
 एक मींडे थाय परार्ध गणां, एणी सनंधें वाधे बीजे एह तणां ।
 एम करतां ए जेटला थाय, वली एहेना एटला गुण गणाय ॥२९॥
 ए गुण मारा जीवमां ग्रहाय, पण बीहती^३ लखूं जाणूं रखे कागले न समाय ।
 लेखणोनी मूने चिंता थाय, जाणूं घडतां घडतां रखे उतरी जाय ॥३०॥
 हूं तां स्याहीनी पण करूं छूं जो वाण^४, जाणूं रखे लखतां न पोहोंचे निरवाण ।
 एम मूकतां मूकतां मींडा रह्या भराय, कागल स्याही लेखणो खपी जाय ॥३१॥
 ए कागल एम रह्यो भराई, कोरमेर^५ सघली रही समाई ।
 कीडी पग मूकवानो नथी क्याहें ठाम, किहां ने मूकूं मींडूं जेहेनूं नाम ॥३२॥
 हवे ए गुण गण मारा जीव तूं रही, जेम जाणजे तेम राखजे ग्रही ।
 ए गुणतां में घणुं ए गणाय, पर मारा धणी तणां गुण एहमा न समाय ॥३३॥
 हवे वली करूं बीजो लखवानो ठाम, लखवा गुण मारा धणी श्री धाम ।
 जेटला गुण ए माहें थया, एटली दाण^६ एहवा कागल भर्या ॥३४॥

एवा कागल एवी स्याही लेखण, माहें झीणा आंक लख्या अतिघण ।
 ए लेखणोंनी में जोई अणी, पण हजी कांई करी न सकी झीणी अतंत घणी ॥३५॥
 जेटला गुण ए गणतां थाय, ए गुण मारा जीवमां समाय ।
 लेखणो करवाने बुध करे छे बल, घडूं ने समासूं सहु काढीने बल ॥३६॥
 कथुआना पगनो गुण जेटलो भाग, लेखणोंनी टांको में चीरियों जोई लाग ।
 एणी टांके आंक लख्या एम करी, एटली दाण^१ एहवा कागल फरी फरी ॥३७॥
 एम लखी लखीने में गणया गुण, पण मारा धणी तणा गुण छे अतिघण ।
 ए गुण मलीने जेटला थया, ते तां में मारा जीवमां ग्रह्या ॥३८॥
 ए लखतां मूने केटली थई छे वार, हवे एहेनो निरमाण काढवो निरधार ।
 गुण जेतमों भाग एक खिणनो आधार, एटली थई छे मूने लखतां वार ॥३९॥
 एम लखी लखीने में लख्या अपार, हवे वली जोऊं केटली थई मूने वार ।
 गुण जेटला महाप्रले थाय, एम लख्या में तेणें ताय ॥४०॥
 वचमां स्वांस न खाधो एक, वेल न कीधी कांई लखतां वसेक ।
 एहेनो में सरवालो किध, श्री सुंदरबाईए सिखामण दिध ॥४१॥
 हवे जो जो साथ लेखूं एम लखूं जोर, तोहे मारा जीवनी हामनी न चंपाणी कोर ।
 जीव छे मारो मोटो पात्र, हजी जीव जाणे ए लखूं तुछ मात्र ॥४२॥
 गुण तो पाछल हजी भस्या भंडार, गुण जेटला भंडार में गणियां आधार ।
 गणतां गणतां पाछल दीसे अपार, तेहेनो निरमाण^२ काढवो निरधार ॥४३॥
 हूं नव काढूं तो बीजो काढे कौण, निरमाण काढी ग्रहूं धणीतणा गुण ।
 पाछला भंडारनूं लेखूं दऊं वल्लभ, ए लेखूं करतां मूने नथी रे दुर्लभ^३ ॥४४॥
 सर्वे गुण गणी जीवे कीधां मारे हाथ, हूं तां प्रगट कहूं छूं मारा प्राणना नाथ ।
 ए सर्वे तो कहूं जो गुण ऊभा थाय, गुण मननी पेरे वाधता जाय ॥४५॥
 एक खिण में वहेच्यूं^४ मारा श्री राज, ए गुण जेटला कीधां तेहेना भाग ।
 तेहेवा एक भागना में ए गुण कह्या, ए सर्वे मारा जीवमां ग्रह्या ॥४६॥

ए गुण गणतां मारा कारज सस्या, भलेरे मायामां आपण देह धस्या ।
 आखा अवतारनी केही कहूं वात, कांईक प्रेमल रदे मूने आवी प्राणनाथ ॥४७॥

ए गुण गणिया में निद्रा मंझार, नहीं तो एम केम गणूं मारा जीवना आधार ।
 हवे वातडियो करसूं इछा तमतणी, आंही जाग्यानी मूने हाम छे घणी ॥४८॥

वाला तमे आव्या छो माया देह धरी, साथ तणी मत माया ए गई फरी ।
 हवे अनेक हांसी थासे जाग्या पछी घरे, ज्यारे साथे माया मांगी कहे अमने सूं करे ॥४९॥

तमे ततखिण लीधी अमारी खबर, लई आव्या तारतम देखाड्या घर ।
 आपण जाग्या पछी हांसी करसूं जोर, घरने विसारी माया ए कीधा चोर ॥५०॥

हवेने करसूं जाग्या पछी वात, कांई अमल चढ्यूं छे साथने निघात ।
 तारतम केहेता हजी वले न सार, नहीं तो अनेक विधे कह्यूं प्राणने आधार ॥५१॥

इंद्रावती लिए भामणा^१ गुण जेटला, तमे आंही सुख दीधा अमने एटला ।
 घरना सुखनी आंही केही कहूं वात, हवे सुख घरना नी घेर करसूं विख्यात^२ ॥५२॥

चरणे लाग कहे इंद्रावती, गुण न देखे किन एक रती ।
 धणी जगाडी देखाडसे गुण, हांसी थासे त्यारे अति घण ॥५३॥

॥प्रकरण॥१२॥चौपाई॥३२७॥

सांभलो साथ मारा सिरदार, वचन कहूं ते ग्रहो निरधार ।
 एटला गुण आपणसूं करी, बेठा आपणमां माया देह धरी ॥१॥

भरम भाजो^३ वचन जोई करी, निद्रा घेन मूको परहरी ।
 श्री धामतणां धणी केहेवाए, ते आवी बेठा आपण मांहे ॥२॥

हवे सेवा कीजे अनेक विध करी, अने आपण काजे आव्या फरी ।
 वली अवसर आव्यो छे हाथ, चेतन करी दीधो प्राणनाथ ॥३॥

ए ऊपर हवे सूं कहूं, श्री वालाजीना चरण ज ग्रहूं ।
 कर जोडी करूं विनती, अने अलगी न थाऊं चरण थकी ॥४॥

॥प्रकरण॥१३॥चौपाई॥३३१॥

जाटी भाषा में - प्रबोध

मूंजा अंध अभागी जीव जोर रे, तूं कीं सुतो हित ।
 पर पर धणिए जगाइया, तोके घर न सूझे कित ॥१॥
 अगेनी तू कुरो^१ केओ, जडे पिरी^२ हल्या साणे^३ ।
 से अजां न उथिए अकरमी, भूंडा सुते हित केही सांगायसे^४ ॥२॥
 पर^५ पोतेजी न्हार तूं निखर, बलहो न डिसे अजां छेह ।
 अवगुण न डिसे पांहिंजा, पिरी मेहेर करी वरी एह ॥३॥
 वभिरकां^६ पिरी तो कारण, आया माया मंझ ।
 को न सुजाणे सिपरी, न तां थींदिए डूरण^७ डंझ ॥४॥
 पांण पांहिंजो पस तूं, अंख उघाडे न्हार ।
 खीर पाणी जी परख पधरी, हिन तारतम महें विचार ॥५॥
 अगेनी अंखियूं फूटियूं, भूंडा हाणें तूं कींक सांगाए^८ ।
 ही जोगवाई हथ न रेहेंदी, पोय^९ पर न थिंदिए कांए ॥६॥
 अगेतां अकरमी थेओ भूंडा, हांणे तूं पाण संभार ।
 पिरी पले पले तोके थका, भूंडा अजां न वरे^{१०} तोके सार ॥७॥
 वभिरकां पिरी तो कारण, हांणे आया माया मंझ ।
 धाऊं पाइंदे पिरी वभिरकां, तोके थीअण आई संझ ॥८॥
 अंग मरोडे न उथिए, पासे फजर पसी हींए मंझ ।
 पोए कारी रात में कीं न सुझे, से तां डुखे संदानी डंझ^{११} ॥९॥
 तारतम तूतां न्हार विचारे, जा पिरी आंदो^{१२} तो कारण ।
 हेतरा भट^{१३} बरंदे मथे, तोके अजां सा न वंजे घारण ॥१०॥

॥प्रकरण॥१४॥चौपाई॥३४१॥

मूंहजा जीव अभागी रे, हाणे तूं जिन चुके हिन वेर ।
 तो के नी हिन अंधारे मंझां, ई वेओ कढंदो केर ॥१॥

१. क्या । २. प्रीतम । ३. घर । ४. पहचान, सम्बंध । ५. इस प्रकार । ६. दुबारा । ७. कठिन । ८. पहचान ।

९. पीछे । १०. आती । ११. दुख । १२. ले आये । १३. अग्नि ।

गुण तूं हिकडो न्हार संभारे, संदो सिपरियन ।
 जाग तूं मूंजा जीव अभागी, को सुते सारुथी मन ॥२॥
 पेरो वेण^१ तो केहा कढ्या, से कुरो मथियण^२ मन मंझा ।
 बुध मन तोहेजा बेही रेहेंदा, हाणें क्रोध कढंदे साहा ॥३॥
 जीव निरजो^३ को थिए, तोके अजां न लगे घाए ।
 सिपरी संभारे करे, भूंडा को न उडाइए अरवाए ॥४॥
 जे तूं चुके जीव हिन भेरां, त तां सुणज मूंजी गाल ।
 जीव कढंदुस^४ जोरे तोके, करे भुछा^५ हवाल ॥५॥
 अगेनी तो भुछी केई, जीव हाणें तूं पाण संभाल ।
 सजण तोके साणें^६ कोठींन^७ था, खिल्ली करींन था गाल ॥६॥
 हो ससुई सा पण ई चोए^८, आऊं डियां कोड मथां ।
 पुनूं संदी बधाई को आणे, ते के डियां ल्हाए^९ हथां ॥७॥
 ए वेण न न्हारिए, फिट फिट रे भूंडा जीव ।
 तो जो ओठो^{१०} पण वेओ को न्हारे, हिन गाले वेओ घणूं लही ॥८॥
 तोहे तोके सांगाय^{११} न वरे, तूं थेओ को ई ।
 न्हार संभारे पाण पांहिंजो, जे गालों करींन^{१२} था पिरीं ॥९॥
 से वेण तूं को विसारिए भूंडा, जे पिरी चेया तोके पाण ।
 जे वेण विचारिए हिकडो, त हंद^{१३} न छडिए निरवांण ॥१०॥
 अभागी तोके ते चुआं अकरमी, जे न पसां तोमें हाल ।
 सत दाण तोके चुआं सुहागी, जे करिए कीं कीं भाल ॥११॥

॥प्रकरण॥१५॥चौपाई॥३५२॥

वी वलामणी

मूंजा जीव सुहागी रे, हाणें जिन छडिए पिरी पेर ।
 वभेरकां तो कारणे, पिरी आया हिन वेर ॥१॥

१. वचन । २. विचार करना । ३. निरलज । ४. निकाल देंगे । ५. बुरा । ६. घर । ७. बुलाते हैं । ८. कहती है ।
 ९. उतारना । १०. नमूना । ११. पहचान । १२. करते थे । १३. ठिकाना ।

पिरिए संदा^१ गुण संभारे, झल्ल^२ तूं पिरिए पेर ।
 सांणे तोके सुख पुजाइंदा, वेओ कोठे^३ ईय केर ॥२॥
 खिल्ली कूडी^४ कर गालडी, सुजाण पोतेजा पिरी ।
 तोजे काजे आप विधाऊं, विनी भेरां^५ न्हार कीं ॥३॥
 सजण ए कीं छडजे, तूं तां न्हार केडा आईन ।
 पिरिए तोसे पाण न रख्यो, से न संभारजे कीं ॥४॥
 कोड^६ करे तूं केड^७ बांधीने, थी पिरिए जे पास ।
 सिपरी तूं सुजाण पांहिंजा, छड वेओ मंडे साथ ॥५॥
 पाणजे साथ के परमें चोयज, जे तो उकले वेण ।
 साथ तां कीं न सांगाय सुहागी, तोहे पांहिंजा सेण^८ ॥६॥

॥प्रकरण॥१६॥चौपाई॥३५८॥

मूंजा साथ सुहागी रे, हांणें अई को न सुजाणो सिपरी ।
 पैरोनी^९ पांण न सुजातां, आइडा से वरी रे ॥१॥
 सेई सजण सेई गालड्यूं, सेई कास्यूं^{१०} करीन ।
 पांण जो काजे पिरी पांहिंजा, पाणी^{११} अखियें भरीन ॥२॥
 सेई सिखामण डियन सिपरी, ताणीन^{१२} घर मणे^{१३} ।
 पांण पाहियूं कीं ओसरूं^{१४}, वलहो आव्यो वरी करे ॥३॥
 कूकडियूं^{१५} करीन पेहेलीनियूं, हांणें को न सुजाणो साथ ।
 न तां खरे बपोरे सेज सोझरे, हाणे थींदी रात ॥४॥
 पोए हथ हणंदा पटसे, हैडे डींदा घा ।
 सजण सूर^{१६} में वेही न रेहेंदा, हल्ली वेदानी^{१७} हथ मंझां ॥५॥
 धाएडियुं करीन पिरी, परी परी चए वेण ।
 पाणजे काजे पिरी बभेरां, पाण त्रेमाईन^{१८} नेण ॥६॥

१. प्रियतम का । २. पकड़ । ३. बुलाना । ४. बिलखना । ५. बार । ६. खुशी । ७. कमर । ८. स्वजन (अपना साथी) ।
 ९. पहले । १०. पुकार । ११. जल । १२. खेंचते हैं । १३. तरफ । १४. भूल । १५. पुकार । १६. दुख । १७. जायेंगे ।
 १८. बहाते हैं ।

मायातां डिठियां मंझ पेहीने, सोझरे^१ सिपरियन ।
 भती भती जी रंद डेखारण, पिरी आंदो तारतम ॥७॥
 जा माया आं मौहें मंगई, सा डिठियां वी वार ।
 साथ हाणें पिरी साथ हल्लजे, जीं पिरी पेराईन^२ करार ॥८॥
 वभेरे पिरी पाणजे काजे, सायर में विधाऊं आप ।
 पाणजे काजे पांण विधाऊं, हाणें को न सुजाणो साथ ॥९॥
 आकारतां अंई भले पसो था, पण पसो मंझियो^३ तेज ।
 पिरी पांहिंजा पाण पाणसे, घणूं करीन था हेज ॥१०॥
 हाणें केही पर करियां आंसे^४, को न सुजाणों सेंण ।
 सजण सेई पुकार करीन, आंके निद्र अचे^५ कीं नेंण ॥११॥
 नेंणेंनी मंझां निद्र न वंजे, जे हेडी मथां थेई ।
 सेणेंसे अंई साथ न हल्यां, पोरयां^६ कुरो कंदा रही ॥१२॥
 हिन डुखे मंझा को न निकर्यो, केहो डिसोथा भाल ।
 जडे हली वेंदा हथ मंझां, तडे केहा थींदा हाल ॥१३॥
 पाणके हिन पिरी धारा, वेओ चोय ईं केर ।
 साथ संभारे न्हार्यो दिलमें, जिन चुको हिन वेर ॥१४॥
 हिकडी^७ आर^८ चुके मांहडू^९, तेके वी आर अचे बुध ।
 हेतरा भठ वरंदे मथे, आंके अजां न वरे सुध ॥१५॥
 हिक वेर म थीजा विसर्या, हित न्हाय बेटे जो लाग ।
 अंख उघाडे ढकजे, कोडमी^{१०} पातीमें थिए अभाग ॥१६॥
 आऊं खीजी आंके कीं चुआं, सा न वरे^{११} मूंजी जिभ ।
 पण अंई हिन माया मंझां, केही कढंदा निध ॥१७॥
 वेण विगो^{१२} आंके चुआं, सा वढियां मुंहजी जिभ ।
 पण अंई हिनमें पई रह्या, हिन मंझां कां न थिंदियां सिध ॥१८॥

१. उजाले । २. पावें । ३. अंदर से । ४. तुमसे । ५. आवे । ६. पीछे । ७. एक । ८. अवसर । ९. मनुष्य ।

१०. करोड़मी । ११. लौटती है । १२. टेड़े ।

हिन सोझरे जे न सुजातां, वभेरकां हीं ईं ।
 पोए सांणेनी सिपरियन अग्यां, मोंह खणदियूं कीं ॥१९॥
 पेरोनी पाण नजर न्हारींदे, व्यो अवसर हथां ।
 जडे हथे मंझे हली वेयां, तडे केहेडी थेईनी पाण मथां ॥२०॥
 हींय हंद एहेडो आय, हिक वेरमें थिए वेणां^१ ।
 साथ तां आईन सभे समझू, न्हाय केहे में मणां ॥२१॥
 साथ अंई कीं कीं न्हास्यो संभारे, गुण म छडो मोकरे मोय ।
 इंद्रावती चोय पेरे लगी, फिरी फिरीने केतरो चोय ॥२२॥

॥प्रकरण॥१७॥चौपाई॥३८०॥

विनती-राग धनाश्री

हूं तां पिउजीने लागूं छूं पाय, मारा वाला जेम आ फेरो सुफल मारो थाय ।
 जेम पिउजी ओलखाय मारा पिउजी, सुणोने अमारी वालाजी विनती ॥१॥
 अमें पेहेला नव ओलख्या राज, अमने भरम गेहेने आण्या वाज^२ ।
 भवसागरना जल छे अपार, तेतां तमे सेहेजे उतास्या पार ॥२॥
 तमे भली पेहेलीने कीधी मारी वहार^३, धणी लिए तेम लीधी सार ।
 चौद भवननी गम आंही, तेतां लखी सर्वे सास्त्रों मांही ॥३॥
 ते तमे कीधी छे प्रकास, तेहेनी तारतम पाय पुरावी साख ।
 तमे अमने जुगते माया रामत देखाडी, तमे अमने घेर पोहोंचाड्या दुस्तर उतारी ॥४॥
 अमें मनोरथ कीधां हता जेह, तमे पूरण कीधां सर्वे तेह ।
 तमे अमने मनोरथ करतां वास्या^४, तोहे कारज अमारा लई सास्या^५ ॥५॥
 अमने लागी हती जेहेनी रढ, ते तमे पूरण कीधी आंही आवी द्रढ ।
 तमे अमने रामत देखाडवाने काज, अम पेहेलाने पधास्या श्रीराज ॥६॥
 एवा मारा लाड पूरण कोण करे, बीजी दाण^६ देह मायामां कोण धरे ।
 तमे मोसूं गुण कींथां छे अनेक, तेतां लख्या मारा रूदयामां लेख ॥७॥

तम उपर थी तिल तिल करी नाखूं मारी देह, तमे कीधां मोसूं अधिक सनेह ।
हूं तो भामणियां^१ लई लई जाऊं, तमसूं सुरखरू^२ केणी पेरे थाऊं ॥८॥
तमे छो अमारडा धणी, तो आसडी पूरो छो अमतणी ।
इंद्रावती चरणे लागे, कृपा करो तो जागी जागे ॥९॥

॥प्रकरण॥१८॥चौपाई॥३८९॥

अखंड दंडवत करूं परणाम, हैडे भीडी ने भाजूं हाम ।
प्रेमे दउं प्रदखिणा^३, फरी फरी वली अति घणा ॥१॥
वारी वारी जाऊं मुखारने विंद, वरणवुं सोभा सरूप सनंध ।
वारणा लउं आंखडियो तणा, सीतल दृष्ट माहें नहीं मणा^४ ॥२॥
भामणा ऊपर लउं भामणा, सुख अमने दीधां अति घणा ।
वली वली लागूं चरणे, सेवा करीस हूं वालपण घणे ॥३॥
वारी फरी नाखूं मारी देह, इंद्रावती वली वली एम कहे ।
अति वखाण में थाय नहीं, पोताना घरनी वातज थई ॥४॥
पोते पोताना करे वखाण, तेहेने सहु कोई कहे अजाण ।
पण जेवडी वात तेहेवा वखाण, वचन ग्रहसे जोईने जाण ॥५॥
श्री धणीतणा वचन प्रमाण, प्रगट लीला थासे निरवाण ।
चौद भवननो कहिए भाण^५, रास प्रकास उदे थया जाण ॥६॥
चौद भवननो नहीं आसरो^६, उदेकार अति घणो थयो ।
सब्दातीत ब्रह्मांड कीधां प्रकास, ए अजवालूं जोसे साथ ॥७॥
प्रकास तणा वचन निरधार, जे जोईने करसे विचार ।
आगल ए थासे विस्तार, जीव घणा उतरसे पार ॥८॥
ए लीला जे जोसे विचार, सूं करसे तेहेने संसार ।
प्रगट पाइयो^७ कीधो एह, अंबारत^८ थासे हवे तेह ॥९॥

हवे सुणजो सहुए साथ, चरणे तमने लागे मेहेराज ।
 ए वाणी श्री धणिए कही, वली वली तमने कृपा थई ॥१०॥
 एहेवो पकव प्रवीण नथी कांई हूं, तो सिखामण तमने केम दऊं ।
 हूं घणुए एम जाणूं सही, जे जीव मारूं समझावुं रही ॥११॥
 पण धणी तणी कृपा अति घणी, वली वली दया करे साथ तणी ।
 तो वचन तमने केहेवाय, नहीं तो कीडी मुख कोहलूं^१ न समाय ॥१२॥
 हवे रखे वचन विसारो एक, साथ माटे कह्या विसेक ।
 वचन कह्या छे करजो तेम, आपण पेहेलां पगला भरियां जेम ॥१३॥
 वली अवसर आव्यो छे हाथ, चरणे लागीने कहूं छूं साथ ।
 हवे चरणे लागूं श्रीवालाजी, तमे वहार^२ मारी भली कीधी ॥१४॥
 आ माया घणूं जोरावर हती, पण हलवी थई मारा धणी तम थकी ।
 मायाने तजारक^३ थई, ते ऊपर आ विनती कही ॥१५॥
 ते विनतडी जोजो सार, माया दुख पामी निरधार ।
 धणी लिए तेम लीधी सार, मुख मांहेथी काढी आधार ॥१६॥
 तमारा गुणनी केही कहूं वात, तमे अनेक विधे कीधी विख्यात^४ ।
 पोतावट जाणी प्रमाण, इंद्रावती चरणे राखी निरवाण ॥१७॥
 चरण पसाय^५ सुंदरबाईने करी, फल वस्त आवी रदे चढी ।
 चरण फल्या निध आवी एह, हवे नहीं मूकूं चित चरण सनेह ॥१८॥
 चरण तले कीधुं निवास, इंद्रावती गाए प्रकास ।
 भाजी भरम कीधो अजवास, पामे फल कारण विस्वास ॥१९॥
 विस्वास करीने दोडे जेह, तारतमनूं फल लेसे तेह ।
 ते माटे कहूं प्रकास, जोपे जागी लेजो साथ ॥२०॥
 एटले पूरण थयो रास, इंद्रावती धणीने पास ।
 मूने मारे धणिए दीधी बुध, हवे प्रकास करूं तारतमनी निध ॥२१॥

॥प्रकरण॥१९॥चौपाई॥४१०॥

हवे प्रकास उपनो छे

हवे करूं ते अस्तुत आधार, वल्लभ सुणो विनती ।
 आटला दिवस में नव ओलख्या मारा वालैया, मायानी लेहेर मूने जोर हती ॥१॥

जीव जगावी भाजी भरम, श्री वालाजीने लागूं पाए ।
 सोभा तमारी तीत सब्द थकी, मारी देह आ जिभ्या सब्द मांहे ॥२॥

केणी पेरे हूं करूं अस्तुत, मारा जीवने नथी कांई बल ।
 मारी जोगवाई^१ सर्वे अस्थिर वस्तनी, केम वरणवुं सोभा नेहेचल ॥३॥

आगल जीवे कीधी अस्तुत, भगवानजीनी भली भांत ।
 पंडिताई चतुराई ने प्रवीणाई, किवता मांडे छे करी खांत ॥४॥

ते प्रवाही वचन ज्यारे जोइए, तेहेमां को को^२ छे भारे वचन ।
 एतां दिए अचेत थकी उपमां, पण मूने साले^३ ते मन ॥५॥

अजाण थके दिए एवडी उपमा, त्यारे जाण्यानो कीहो प्रमाण ।
 एक वचन जो पडे मुख प्रवाही, ते तां नव जाण्युं निरवाण ॥६॥

नव में सांभल्युं वेद पुराण, नव सांभली किव चतुराई ।
 एक बे वचन मुख सांभल्या धणीना, तेणे एम जाण्युं आ पुष्ट ओ प्रवाही ॥७॥

ते पण चित दई नव सांभल्या, नहीं तो पूर बढ्यो^४ प्रघल ।
 आडा गुण सघला जोध जुजवा, तेणे नव लेवा दीधूं टीपूं^५ जल ॥८॥

हवे ते गुणने केही दीजे उपमा, फिट फिट भूंडी बुध ।
 प्रथम तूं मोहोवड मंडाणी^६, तें कां न लीधी ए निध ॥९॥

सागर पूर वह्युं रे सनंधे, तें कां न लीधूं ए जल ।
 तें बुध पापनी हूं मेलूं परहरी^७, तें थई मोसूं निबल ॥१०॥

हवे रे बुधडी हूं कहूं तूने, तूं थाय बुधनो अवतार ।
 श्री वालाजीने वल्लभ^८ कर रे, एक खिण म मूके लगार ॥११॥

बीजी बुध केही आवे अम समवड^१, हूं बुध मांहे बुध अवतार ।
 बुधें करी वालाजीने वल्लभ करीस, ए बुध नहीं मूकूं लगार ॥१२॥
 बुध जी रह्या छे आसरे, जे छे बुध अवतार ।
 ए बुध जी विना बीजा बापडा^२, कोण काढे ए सार ॥१३॥
 सार काढे सुध करीने, वाणी वेहद गाए ।
 धन अवतार ते बुध तणो, जे रह्यो आवीने पाए ॥१४॥
 ते नहीं वैकुंठ नाथने, जे रस बुध अवतार ।
 चरण ग्रह्या वालाजी तणां, कांई ए निध पाम्यो सार ॥१५॥
 सार पामे सुख उपनूं, धन धन ए अवतार ।
 आज लगे ब्रह्मांड मांहे, कोई एम न पाम्यो पार ॥१६॥
 ए अवतारनी उपमा, कांई लीला अखंड थासे ।
 वचन एहेना विधे विधे, कांई वाणी ब्रह्मांड गासे ॥१७॥
 हवे रे श्रवणा कहूं हूं तूने, तूने धणिए कह्या वचन ।
 कां न लीधां तें वचन वचिखिण^३, फिट फिट भूंडा करन ॥१८॥
 मंडाण^४ तुझ ऊपर रे श्रवणा, लेवाए तारे बल ।
 धणिए धन रेढतां^५ नव जोयूं, नेठ कां न थया निबल ॥१९॥
 हवे श्रवणा तूं संभार आपोपूं, थाय वचिखिण वीर ।
 वाणी जे वल्लभतणी, तूं ग्रहजे दृढ करी धीर ॥२०॥
 विध विधना वचन सुणयाजी, श्रवणां कहे संभारी ।
 जे मनोरथ हता मारा जीवने, ते पूरी वाले आस अमारी ॥२१॥
 हवे सुणीस हूं जोपे करी, नव मूकूं एक वचन ।
 ऐ वाणी घणूं हूं वल्लभ करीस, जेम सहु को कहे धन धन ॥२२॥
 हवे तूने हूं कहूं रे निद्रा, तूं नीच निबल निरधार ।
 गुण सघला आडी तूं फरी वली, नव लेवा दीधी निध आधार ॥२३॥

तू तां केवल माया रूप पापनी, वोल्या^१ लई तूं बाथ ।
 श्रवणाय तें सांभलवा न दीधी, आलस वगाई^२ तारे साथ ॥२४॥
 घारण^३ घणी विध आवी जीवने, जेम मीन वीट्यो^४ माहें जाल ।
 जेणे नेत्रे निध निरखूं निरमल, ते नेत्रे आडी थई पाल ॥२५॥
 फिट फिट भूंडी दुष्ट पापनी, हवे तजूं तुझने निरधार ।
 आगे तें अवसर चूकवयो, हवे निरखूं जीवनो आधार ॥२६॥
 आगे निद्रा थई निबल मोसूं, घारण हुती घणी पर ।
 हवे तूं जीवने म आवीस ढूकडी^५, कर संसार माहें घर ॥२७॥
 निद्रा कहे ज्यारे जीव जाग्यो, त्यारे में केम रेहेवाय ।
 चरण फल्या ज्यारे धणीतणा, त्यारे जाऊं छूं लागीने पाय ॥२८॥
 अरूचडी तूं त्यारे आवी, ज्यारे मल्या मूने श्री राज ।
 फिट फिट भूंडी ऊहन^६ अकरमण, तूं सरजी स्या^७ ने काज ॥२९॥
 फिट फिट भूंडी तें दा चूकवयो, हवे करे कांईयक बल ।
 जीवनजी मलया जीवने, तूं थाय संसारमां नेहेचल ॥३०॥
 अरूचडी कहे हूं बलवंती, मूने न लखे कोय ।
 छानी^८ थईने आवूं जीवमां, भाजूं ते साजूं^९ नव होय ॥३१॥
 ज्यारे धणी पोते घर संभारे, त्यारे चोरी करे केम चोर ।
 हवे अवला^{१०} मांहेथी सवलूं^{११} करूं, जई बेसू संसार माहें जोर ॥३२॥
 मूने मारो वल्लभ मल्या रे वालेस्वरी^{१२}, जाणूं सेवा कीजे हरकांत^{१३} ।
 तेणे समे आवी ऊभी तूं अकरमण, फिट फिट भूंडी स्वांत ॥३३॥
 ए निध आवे केम स्वांत कीजे, केम बेसिए करार ।
 दोड कीजे सघला अंगसूं, स्वांत कीजे संसार ॥३४॥
 स्वांत कहे हूं तिहां लगे हुती, जां जीवने निद्रा हती जोर ।
 हवे जाऊं छूं संसार माहें, तमे करो धनीसों कलोल ॥३५॥

हवे रे तूने कहुं लोभ लालची, फिट फिट भुंडा अजाण ।
 नव कीधो लोभ खरी निधनो, जेथी अरथ सरे निरवाण ॥३६॥
 हवे म थासो तमे माया ढूकडा^१, मारा लोभ लालच बंने जोड ।
 लोभ आवो मारा वालाजीमां, जेम करूं रात दिन दोड ॥३७॥
 लोभ लालच कहे स्यो^२ वांक^३ अमारो, जां न वले जीवने सार ।
 हवे जे तमे कह्युं अमने, ते जोजो केम ग्रहं छूं आधार ॥३८॥
 फिट फिट भुंडी तृष्णा अभागणी, तूं निबल थई निरधार ।
 बीजा गुण सघला तृपत थाय, पण तूने कोई भावठ^४ नां भंडार ॥३९॥
 हवे तूने केम काहुं रे तृष्णा, तोसूं मारे घणू काम ।
 तृष्णा आव मारा वालाजीमां, जेम वस करूं धणी श्री धाम ॥४०॥
 तृष्णा कहे हूं केमे नव मूकूं, जे आत्माए देखाड्या आधार ।
 तमे जई बीजा गुण संभारो, ए हूं नहीं मूकूं निरधार ॥४१॥
 मोह कहुं सुन वातडी, मूने मल्याता मारो आधार ।
 फिट फिट भुंडा दुरमती, तें तोहे न छाड्यो संसार ॥४२॥
 हवे रे आव तूं वालाजीमां, मायासूं करजे विछोह ।
 फरी जोगवाई आवी मारा हाथमां, हवे केवो जोध जोइए मारो मोह ॥४३॥
 मोह कहे मारी वात छे मोटी, मूने जाणे सहु कोय ।
 जेणे ठामे हूं बेसूं, तिहांथी अलगो करी न सके कोय ॥४४॥
 जे निध देखाडी तमे मूने, तेने जड थई वलगूं हूं अंध ।
 म्हारी विध तां एकज छे, बीजी न जाणू सनंध ॥४५॥
 हरख सोक तमे थयारे मायाना, फिट फिट अभागी अजाण ।
 धणी मले तूं हरख न आव्यो, चाले सोक^५ न आव्यो निरवाण ॥४६॥
 निखर तमे निवलाई^६ घणी कीधी, एवा अंध थया अभागी ।
 हवे तमने हूं सूं कहुं, जे जीवे न वास्या^७ जागी ॥४७॥

हवे रे आवो तमे खरी निधमां, आगे चूक्या अवसर ।
 एक लीजे लाहो श्रीवालाजीनो, बीजो हरखे जागूं म्हारे घर ॥४८॥
 हरख कहे हूं सुं करूं, जां धणी न लिए खबर ।
 सोक कहे जां धणी नव कहे, तो अमे करूं केही पर ॥४९॥
 जोध अमे बंने छऊं बलिया, हवे जोजो अमारी भांत ।
 धणी तमे देखाड्या अमने, अमे ते ग्रहूं छूं हरकांत^१ ॥५०॥
 मद मत्सर अहंमेव अहंकार, तमे दोड कीधी संसार ।
 फिट फिट गुण भूंडा एवा बलिया, तमे विछोह पाड्यो मारे आधार ॥५१॥
 तमे त्रणे जोधा एक सम थई, कां नव कीधी समी^२ वात ।
 ज्यारे जीवनजी मल्या जीवने, त्यारे तमे कां न कीधो उलास ॥५२॥
 हवे रे तमे म्हारे पासे थाओ, मूने वली मल्या म्हारो आधार ।
 वले जुध करजो बुधे करी, जेम छांटो न लागे संसार ॥५३॥
 त्रणे जोधा अमे जोरावर, चालूं एकी वाट ।
 वालाजीने ग्रही करी ने, जीवने भेला करी दऊं साथ ॥५४॥
 हवे एवा जोध सबल तमे बलिया, मल्या मोसूं खोटे भाव ।
 जोगवाई^३ गई मारे हाथ थी, पण तमे न गया सेहेज सुभाव ॥५५॥
 मायाने मलीने रे मूरखो, मोसूं थया तमे कूडा^४ ।
 फिट फिट भूंडा दुष्ट अभागी, एणी वाते न थया रूडा^५ ॥५६॥
 सेहेज सुभाव बंने सरखी जोड, मारा जोध सबल तमे ज्वान ।
 जेहेनी गमां^६ तमे थाओ, ते जीते निरवाण^७ ॥५७॥
 हवे तमने हूं खीजी कहूं छूं, मारा सबल थाजो सुजाण ।
 सेहेज सुभाव करजो वालाजीसूं वालपण^८, मा माणजो केहेनी आण ॥५८॥
 सेहेज सुभाव बंने अमे बलिया, जो करे कोई कोट उपाय ।
 जे अमे वात ग्रहूं जोपे करी, ते केणे नव पाछी थाय ॥५९॥

हवे जोजो तमे जोर अमारो, वालोजी ग्रहं करी खांत ।
 पूरो पास^१ दई रंग चोलनो^२, पाडूं पटोले^३ भांत ॥६०॥
 ममता तूं मायातणी, निबल थई निरवाण ।
 फिट फिट भूंडी दुष्ट पापनी, कीधी मुझने घणी हाण ॥६१॥
 हवे ममता आव मारा वालाजीमां, बीजो मूक^४ सर्व संसार ।
 सबल संघातण^५ थाय मुझ पासे, मूने मल्या छे मारो आधार ॥६२॥
 हूं संघातण छऊं जो तमारी, तमे लेओ ए निध ।
 ए निध अलगी थावा न दऊं, करो कारज तमे सिध ॥६३॥
 हवे तूने हूं कहूं रे कल्पना, फिट फिट भूंडी अकरमण ।
 फोकटियाणी^६ फजीत तें कीधां, काई अमने अति घण ॥६४॥
 हवे करमण था तूं आव कल्पना, सेवा मांहे कर विचार ।
 वालैयो वालाजी मुझने मल्या, लाभ लऊं आवी मांहे संसार ॥६५॥
 कहे कल्पना ए काम म्हारो, हूं करूं विध विधना विचार ।
 अंग एके नव राखूं पाछो, सेवानी सेवा दाखूं^७ सार ॥६६॥
 वेर राग बंने जोध जुजवा, साम सामा सिरदार ।
 वेर कीधूं तमे वल्लभजीसूं, राग कीधो संसार ॥६७॥
 तमे मोसूं भूंडाई^८ अति कीधी, तमने दऊं कटारी घाय ।
 एवो अवसर आव्यो मारा हाथमां, पण तमे भूलव्यो मूने दाय ॥६८॥
 म्हारे मंडाण^९ छे तम ऊपर, तमे कां थया मोसूं एम ।
 हवे हुंकारी^{१०} आवो अम पासे, हूं लाभ लऊं वालाजीनो जेम ॥६९॥
 जोर करो तमे जोध जुजवा, राग आवो मांहे आधार ।
 वेर विधे विधे कठणाईसूं, जई बेसो मांहे संसार ॥७०॥
 वेर कहे स्यो वांक^{११} अमारो, जां धणी पोते घर नव राखे ।
 अमें आफरवा^{१२} केम करी ग्रहं, जां जीव चींधी^{१३} नव दाखे ॥७१॥

१. रंग । २. पक्का । ३. मुलायम वस्त्र । ४. छोड़ । ५. संगीनी । ६. बेकार । ७. दिखाऊं । ८. कपट । ९. दारोमदार ।

१०. अहंमेव, ललकार । ११. दोष । १२. अनुमान से । १३. संकेत ।

राग कहे हूं रूडी पेरे, हलमल^१ करूं आधार ।
 जीव धणी वचे अंतर टालूं, तो वखाणजो^२ आवार ॥७२॥
 हवे वेर कहे मारी विध जोजो, केवी कठणाई करूं संसार ।
 कोई गुण जो जीवसूं जोर करे, तो उतरी वढूं तरवार ॥७३॥
 फिट फिट भूंडा स्वाद कहूं तूने, मूने मल्याता मीठा आधार ।
 एह स्वाद मैलीने रे सौखिया^३, तूं स्वाद थयो संसार ॥७४॥
 हवे रे स्वाद तूं थाय सुहागी, जोजो वल्लभनो मिठास ।
 ज्यारे तूं आव्यो ए मांहे, त्यारे केहिए न कर बीजी आस ॥७५॥
 स्वाद कहे ज्यारे ए सुख लाध्यो, त्यारे अभख^४ थयो मोहजल ।
 उवल^५ हतो ते टली गयो, हवे सवलो आव्यो बल ॥७६॥
 हवे रे कहूं तूने गुणना उतार, तें वल्लभसूं कीधो ब्रोध ।
 में तूने जाण्यो हतो सुहागी, फिट फिट कमल फेरण क्रोध ॥७७॥
 क्रोध में तूने जाण्यो पोतानो, पण नव सिध्यूं तूं मांहेथी काम ।
 फिट फिट भूंडा दुष्ट अभागी, रही मारा हैडा मांहे हांम ॥७८॥
 हवे क्रोध कमल फेरी नाख तूं ऊंधो, ऊंधो^६ फेरजे कमल संसारे ।
 एहवो अकरमी कां थई बेठो, तेम कर जेम सहु को संभारे ॥७९॥
 क्रोध कहे हूं घणुवे जोरावर, पण धणी विना करूं हूं केम ।
 हवे जो कोई गुण जीवने चंपावे^७, तो त्यारे तमे कहेजो मूने एम ॥८०॥
 हवेने कहूं तूने चाक^८ चकरडा^९, तूं चढी बेठो जीवने माथे ।
 आपोपूं नव ओलखया अभागी, फोकट फेरव्यो जीव निघाते ॥८१॥
 अंध एवो कां थयो रे अभागी, तें नव सुण्यो आटलो पुकार ।
 फिट फिट भूंडा फेर न राख्यो, ज्यारे मलिया मूने आधार ॥८२॥
 मन समरथ सबल तूं बलियो, तारा वेगनो^{१०} कीहो कहूं विस्तार ।
 सूझ^{११} सबल मांहे तूं फरतो, आडो ऊभो द्रोड अपार ॥८३॥

१. एक रस । २. प्रशंसा । ३. निकम्मा, शौकिन । ४. न खाने योग्य । ५. उलटा । ६. उलटा । ७. दबावे । ८. पैहा ।
 ९. चक्कर देने वाला । १०. गति, रफ्तार । ११. पहुंच, समझ ।

हवे तूं मांहे काम म्हारे छे अति घणो, जोसूं तारो जोर मेवार^१ ।
 पचवीस पख मांहे तूं फरजे, रखे अधखिण रहे लगार ॥८४॥
 संकल्प विकल्प छे तूं माहीं, ते तूं कर सेवा नी ।
 मन उमंग आणे तूं अति घणो, श्री धाम धणी मलवा नी ॥८५॥
 मन कहे म्हारी वात छे मोटी, अने सकल विध हूं जाणू ।
 गजा^२ पखे चढी बेसूं माथें, जीवने जोपे वस आणू ॥८६॥
 ज्यारे जीव पोते जाग्रत न थाय, त्यारे करूं केम अमे ।
 जोर अमांरूं त्यारे चाले, ज्यारे सामा जागी बेसो तमे ॥८७॥
 हवे पेर जो जो तमे म्हारी, करूं म्हारा बलनो विस्तार ।
 निध लईने दऊं ततखिण, तो केहेजो गुण सिरदार ॥८८॥
 कोई जो केलवी^३ जाणे अमने, तो फल लई दऊं तत्काल ।
 सेवानी सनंधो ते देखाडूं, जेणे धणी न थाय अलगा कोई काल ॥८९॥
 भरम भ्रांत कीधी तमे भूंडी, एम न करे बीजो कोए ।
 तारतम अजवाले वालोजी ओलख्या, तमे आडा फरी वल्या तोहे ॥९०॥
 जो आकार तमारे होत रे अभागी, तो कटका करूं तरवारे ।
 पींजी पींजी पुरजा करी, वली वली काढूं हेठल^४ धारे ॥९१॥
 हवे जोपे थईने जाओ संसार मांहे, ए छे तेवा थाओ तमे ।
 जेम अजवाले श्री वालोजीने ओलखी, एमां मूल जोत देखूं जेम अमे ॥९२॥
 भरम भ्रांत कहे सांभलो जीवजी, अमने मारो तरवारो ।
 कीहे ठिकाणे निद्रा करो, ते आपोपूं कां न संभारो ॥९३॥
 जेहेनो धणी पोते निध पामे, ते केम सुए^५ करारे^६ ।
 आप पोते खबर नव राखे, अने फोकट अमने मारे ॥९४॥
 ज्यारे तमे जाग्या जोरावर, त्यारे अमे जाऊं छूं संसार ।
 भले मल्या धणीजी तमने, हवे करो अजवालूं^७ अपार ॥९५॥

फिट फिट लज्या तूं थई लोकिक नी, बीजा बांध्या कुटमसों करम ।
 धाम धणी मूने तैडवा^१ आव्या, तिहां तूने न आवी सरम ॥९६॥
 दुष्ट पापनी तें सुं कीधूं, आगल करीस हूं केम ।
 केही पेरे हूं मोंहों उपाडीस^२, मारा धणी आगल न आवी सरम ॥९७॥
 हवे रे सरमडी कहूं हूं तूने, तूं जो जे मूल सगाई ।
 आगे अवसर मोटो चूकी, हवे फरी आवी जोगवाई^३ ॥९८॥
 लज्या कहे हूं घणुए भूली, हवे वालाजीसूं मुख केम मेलूं ।
 दुस्तर^४ ऊपर आगज उठो, जेणे भूलवी मूने पेहेलूं ॥९९॥
 फिट फिट भूंडी आसा^५ तूं थई सागरनी, धणी मेल्या विसारी ।
 जीवने सुफल जे हाथ लागूं, भूंडी ते तूं बेठी हारी ॥१००॥
 एह फल तें मूकी करीने, नीच वस्त कां लीधी ।
 ए दोष सर्वे जीवने बेठो, तूने सिखामण नव दीधी ॥१०१॥
 हवे आस धणीनी घणूं मोटी, थाईस हूं विचारी ।
 मणा^६ नहीं राखुं कोई आसडी, हवे लेजो सुफल संभारी ॥१०२॥
 अचेत गुण तूं आव्यो अकरमी, धाख थावा नव दीधी ।
 जीवने जे निध हाथ लागी, भूंडा तें ते जुई^७ कीधी ॥१०३॥
 ए निधनी केही वात करूं, भूंडा फिट फिट गुण अचेत ।
 तुझ बेठा तिवरता^८ न आवी, नहीं तो ए निध हूं लेत ॥१०४॥
 अचेत कहे हूं सागरनो, ते जाऊं छूं सागर मांहें ।
 निध तमारी तमे पामो, ग्रहं तिवरता बांहें ॥१०५॥
 फिट फिट भूंडा गुण कहूं तिवरता, मूने मल्या ता धाम धणी ।
 एवो अवसर कोई निगमे^९, तें कीधी मोसूं भूंडी घणी ॥१०६॥
 वली अवसर आव्यो छे हाथमां, हवे तिवरता तू संभारे ।
 रात दिवस तूं जीवने दोडावे, एक पाव पल मा विसारे ॥१०७॥

तिवरता कहे हूं बलवंती, जीवने दऊं हूं जोर ।
 वस^१ करी आपूं धणी तमारो, करूं पाधरा^२ दोर ॥१०८॥
 सील संतोख हवे आवजो ढूकडा^३, बांधो सागर आडी पाल ।
 गुण सघला केहेसो तेम करसे, नथी कांई बीजो जंजाल ॥१०९॥
 सील^४ कहे संतोख सुनो, आपणने कीधां छे पाल ।
 परवत ताणें पूर सागरना, मांहे वेहेवट^५ छे निताल^६ ॥११०॥
 आमलिया^७ अलेखे दीसे, लेहेरों मेर^८ समान ।
 मछ जोरावर मांहे छे मोटा, पाल करवी एणे ठाम ॥१११॥
 हवे बांधिए पाल खरो करी पाइयो, जेम खसे नहीं लगार ।
 पछे जल पोते ज्यारे ठाम ग्रहसे, त्यारे सामूं सोभा थाय अपार ॥११२॥
 हवे ए पाल अमे बांधसूं जीवजी, पण तमे थाओ तत्पर ।
 आ अवसर बीजी वार नहीं आवे, सोभा साथ मांहे ल्यो घर ॥११३॥
 हवे जाग जीव तूं जोपे बलिया^९, तूने केही दऊं गाल ।
 में तूने घणुए फिटकास्यो, पण चूक्यो अवसर निनाल ॥११४॥
 कठणाई में जोई जीव तारी, अति घणो निखर^{१०} अपार ।
 धणी धमी^{११} धमीने थाक्या, पण नेठ^{१२} नव गलियो निरधार ॥११५॥

॥प्रकरण॥२०॥चौपाई॥५२५॥

जीवनो प्रबोध

सांभल जीव कहूं वृतांत, तूने एक दऊं द्रष्टांत ।
 ते तुं सांभल एके चित, तूने कहूं छूं करीने हित ॥१॥
 परीछिते एम पूछ्यो प्रश्न, सुकजी मूने कहो वचन ।
 चौद भवन मांहे मोटो जेह, मुझने उतर आपो तेह ॥२॥
 त्यारे सुकजी एम बोल्या प्रमाण, ग्रहजो वचन उत्तम करी जाण ।
 चौद भवनमां मोटो तेह, मोटी मतनो धणी छे जेह ॥३॥

वली परीछितें पूछयूं एम, जे मोटी मत ते जाणिए केम ।
 मोटी मतनो कहुं विचार, ग्रहजो परीछित जाणी सार ॥४॥
 मोटी मत ते कहिए एम, जेहेना जीवने वल्लभ श्री कृष्ण ।
 मतनी मततां ए छे सार, वली बीजी मतनो कहुं विचार ॥५॥
 एह विना जे बीजी मत, ते तूं सर्वे जाणे कुमत ।
 कुमत ते केही केहेवाय, नीछारा^१ थी नीची थाय ॥६॥
 एवडो तेहेनो स्यो वृतांत, तेहेनुं कांडक कहुं द्रष्टांत ।
 सांभल परीछित कहुं वली तेह, एक मोटी मतनो धणी छे जेह ॥७॥
 मोटी मत वल्लभ धणी करे, ते भवसागर खिण मांहे तरे ।
 तेहेने आडो न आवे संसार, ते नेहेचल सुख पामे करार ॥८॥
 ओली कुमत कहिए तेणे सूं थाए, अंध कूप पड्यो पचे मांहे ।
 ए सुकजीना कह्या वचन, जीव विमासी^२ जुए जोपे मन ॥९॥
 विमासणनी नहीं ए वात, तारो निरमाण बांध्यो स्वांसो स्वांस ।
 तेहेनो पण नथी विस्वास, जे केटला तूं लइस ए स्वांस ॥१०॥
 एक खिणमां कई वार आवे जाय, त्यारे कात्यूं^३ वीछयूं^४ कपासिया^५ थाय ।
 ते माटे सुणजे रे जीव सही, मोटी मत में तुझने कही ॥११॥
 जे जोगवाई छे तारे हाथ, ते आंणी जिभ्याए केही कहुं वात ।
 आटला दिवस ते जाण्यूं नव जाण, मूरख करे तेम कीधुं अजाण ॥१२॥
 हवे ए वचन विचारजे रही, सुकजी पाय साख पुरावी सही ।
 हवे एक वचन कहुं सुणजे जीव सही, वालाजीना चरण तूं रहे जे ग्रही ॥१३॥
 सुणजे वली धणीना वचन, वाणी कहे ते ग्रहजे मन ।
 रखे पाणीवल विहिलो^६ थाय, आवो नहीं लाभे रे दाय ॥१४॥
 भरम भाजवा कह्या वचन, मोटीमत ग्रहे जेम थाय धन धन ।
 हवे ओलखजे जोपे करी, भरम भ्रांत मूके परहरी^७ ॥१५॥

मुख मांहेथी वचन कह्या तो सूं, जो हजी न छेक^१ निकलियो तूं ।
 आगे किव मांडी छे अनेक, तें पण कांडक कीधी विसेक ॥१६॥
 पण सांचो तो जो समझे जीव, तो वाणी भले मुखथी कही पीउ ।
 ए वाणी नथी कांई किवना जेम, मारा जीवने खीजवा कह्या में एम ॥१७॥
 जीव छे मारो अति सुजाण, ते धणीना चरण नहीं मूके निरवाण ।
 पण सांचो तो जो करे प्रकास, जोत जई लागी आकास ॥१८॥
 आंणी जोगवाईए तो एम थाय, चौद भवनमां जोत न समाय ।
 एम अमें न करूं तो बीजो कोण करे, धणी अमारे काजे बीजी दाण^२ देह धरे ॥१९॥
 एणी केमे नव थाय सरम, एणी द्रष्टे केम न थाय नरम ।
 जीव छे मारो खरी वस्त, ते कां न करे अजवालूं अत ॥२०॥
 श्री सुंदरबाईने चरण ज थकी, वली मोसूं गुण कीधां बाई गुणवंती ।
 मारे माथे दया रतनबाईनी घणी, एणी कृपाए जोपे ओलखीस धणी ॥२१॥
 एहेनी दयाए जोत एम करीस, चरण धणीना चितमां धरीस ।
 इंद्रावती चरणे लागे आधार, सुफल फेरो करूं आवार ॥२२॥

॥प्रकरण॥२१॥चौपाई॥५४७॥

हवे दृष्ट उघाडी जो पोतानी, निरख धणी श्री धाम ।
 प्रेमल^३ करी पोते आप संभारी, बांध गोली प्रेम काम ॥१॥
 प्रेमतणी गोली बांधीने, अमल करूं जो जो छाक^४ ।
 चौद भवन मांहे किरण कुलांभी^५, फोडी जाऊं ब्रह्मांड पिउ पास ॥२॥
 हवे वाचा मुख बोले तूं वाणी, करजे हांस विलास ।
 श्रवणा तुं संभार तिहारी, सुंण धणीनों प्रकास ॥३॥
 जीवना अंग कहे परियाणी^६, तमे धणी देखाड्या जेह ।
 प्रले ब्रह्मांड जो थाय प्रगट, पण तोहे न मूकूं खिण एह ॥४॥

हवे जाग जीव सावचेत थई, वालो ओलख आंख उघाड़ी ।
 कर अस्तुत विनती वल्लभसूं, नाख^१ अंतर पट टाली ॥५॥
 आटला दिवस में नव ओलख्या मारा वालैया, में कीधूं अधम नूं काम ।
 महाचंडाल अकरमी अबूझ, में न ओलख्या धणी श्री धाम ॥६॥
 धिक धिक पडो मारा जीव अभागी, धिक धिक पडो चतुराई ।
 धिक धिक पडो मारा गुण सघलाने, जेणे नव जाणी मूल सगाई ॥७॥
 धिक धिक पडो ते तेज बलने, धिक धिक पडो रूप रंग ।
 धिक धिक पडो ते गिनानने^२, जेहेने नव लाधो प्रसंग ॥८॥
 धिक धिक पडो मारी पांचो इन्द्री, धिक धिक पडो मारी देह ।
 श्री धाम धणी मूकी करी, संसारसूं कीधूं सनेह ॥९॥
 धिक धिक पडो मारा सर्वा अंगने, जे न आव्या धणीने काम ।
 में ओलखी नव बावस्या^३, मारा धणी सुंदर श्री धाम ॥१०॥
 तमे तमारा गुण नव मूक्यां, में कीधी घणी दुष्टाई ।
 हूं महा निबल अति नीच थई, पण तमे नव मूकी मूल सगाई ॥११॥

॥प्रकरण॥२२॥चौपाई॥५५८॥

हवे वारी जाऊं वनराय वल्लभनी, जेहेनी सकोमल छाया ।
 गुण जो जो तमे ए वन ओखदी, दीठडे दूर जाय माया ॥१॥
 हवे वारणां लऊं आंगणियो वेलूं, जिहां बेसो छो संझा समे साथ ।
 परियाण^४ करो धाम चालवा, घर वाटडी^५ देखाडो प्राणनाथ ॥२॥
 वली वारणा लऊं आंगणियां, अने आस पास सहु साज ।
 जिहां बेसो उठो ऊभा रहो, वल्लभ मारा श्री राज ॥३॥
 घणी विधे हूं घोली घोली जाऊं, मंदिर ने वली द्वार ।
 भामणां^६ लऊं ते भोमतणां, जिहां वसो छो मारा आधार ॥४॥

वारी जाऊं पलंग पाटी ओसीसा^१, तलाई सिरख^२ ओछाड^३ ।
 वली वारी जाऊं चंद्रवा, जिहां पोढो सुख सेज्याए ॥५॥
 हवे घोली घोली जाऊं झीलाने^४ चाकला^५, घोली जाऊं मंदिरना थंभ ।
 जेणे थंभे करे धणी पोताने, जुगते वाल्या बंध ॥६॥
 बेसो छो जिहां बलवंत बलिया, जाऊं बलिहारी तेणे ठाम ।
 साथ सकल सवारो^६ आवी बेसे, वरणवो धणी श्री धाम ॥७॥
 मंदिर मांहे अनेक विध दीसे, जोगवाई पूरण सर्वे ।
 अनेक वार लऊं तेना भामणा, मारी वारी नाखूं जीवसूं देह ॥८॥
 भले तमे देह धर्या मुझ कारण, करी अजवालूं टाल्यो भरम ।
 जीव मारो घणो कठण हतो, तमे नेत्रे गाली कीधो नरम ॥९॥
 हवे चरण कमलना लऊं भामणियां, अने भामणा लऊं सर्वा अंग ।
 हस्त कमलने वारणे, वारी जाऊं मुखार ने विंद ॥१०॥
 वस्तर ऊपर वारी वारी जाऊं, भामणां लऊं भूखण ।
 नेत्र निरमलने वारणे, जेहेनी दृष्टें फल पामिए ततखिण ॥११॥
 जाऊं बलिहारी नासिका पर, अने दुखणां^७ लऊं श्रवणा ।
 सुंदर सरूप सकोमल ऊपर, जीव लिए भामणा घणा घणा ॥१२॥
 सेवा करे छे बाई हीरबाई, ओछव रसोई जांहे ।
 अंतरगते तमे नित आरोगो, हूं लऊं भामणा घणा घणा तांहे ॥१३॥
 घोली घोली जाऊं ते वाणी ऊपर, जे वचन कहो छो रसाल ।
 साथ सकलने चरणे राखी, सागर आडी बांधो छो पाल ॥१४॥
 हवे सेवा करीस हूं सर्वा अंगे, दऊं प्रदखिणा रात ने दिन ।
 पल न वालूं निरखूं नेत्रे, वालपण करूं जीव ने मन ॥१५॥
 मूं जेहेवा अजाण अबूझ दुष्ट होय अप्रीछक^८, अधम नीच मत हीन ।
 ते एणे चरणे आवी थाय जाण सिरोमण, सुघड^९ सुप्रीछक^{१०} प्रवीन^{११} ॥१६॥

१. तकीया । २. रजाई । ३. चादर । ४. गलिचा । ५. गादी । ६. प्रातः काल । ७. बलैया । ८. मूर्ख । ९. हुशियार ।

१०. सुबुद्ध । ११. चतुर ।

तेना जीवने जगावी निध देओ छो निरमल, करो छो वासना प्रकास ।
 ते जीव वचिखिण^१ वीर थई, चौद भवन करे अजवास ॥१७॥
 हवे गुण केटला कहूं मारा वालैया, जे अमसूं कीधां आवार ।
 आणी जोगवाई ए न केहेवाय, पण लखवा तोहे निरधार ॥१८॥
 हवे आहीं उपमा केही दऊं मारा वालैया, ए सब्द न पोहोंचे तमने ।
 वचन कहूं ते ओरूं^२ रहे, तेणे दुख लागे घणूं अमने ॥१९॥
 एक वचने मारी दाझ भाजे छे, ज्यारे कहूं छूं धणी श्री धाम ।
 एक एणे वचने मारो जीव करास्यो^३, भाजी हैडानी हाम^४ ॥२०॥
 कहे इंद्रावती अति उछरंगे, फोडी ब्रह्मांड करूं प्रकास ।
 विगते^५ वाट देखाडूं घरनी, जेम सोहेलो^६ आवे मारो साथ ॥२१॥

॥प्रकरण॥२३॥चौपाई॥५७९॥

हवे अस्तुत ऊपर एक विनती कहूं, चरण तमारा जीवने नेत्रे ग्रहूं ।
 एणे चरणे मूने थई छे सिध, पेहेली निध मूने सुंदरबाईए दिध ॥१॥
 ए बंने^७ सरूपमां जोतज एक, ते में जोयूं करी विवेक ।
 इंद्रावती करे विनती, तमे निध दीधी मूने तारतम थकी ॥२॥
 मारो आसरो कांई न हतो मारा धणी, पण मूने बंने सरूपे दया कीधी घणी ।
 सेवा मां हूं न हती सरीख^८, नव जाणूं मूने निध दीधी केम करीस ॥३॥
 क्रतव चितवणी जे सेवा करे, अवला^९ गुण मोहजल परहरे ।
 ते पण मनसा वाचा करमणा करी, अने दोड करे घणूं वालपण^{१०} धरी ॥४॥
 पण जिहां लगे दया तमारी नव थाय, तिहां लगे सर्व तणाणूं^{११} जाय ।
 ते पारखूं^{१२} में जोयूं निरधार, साथ सकलना वचन विचार ॥५॥
 जे खरो थई जीव जुओ मन करे, कपट रत्ती रदे नव धरे ।
 एम थैने जे तमने सेवे, अने वचन विचारी तमारा ग्रहे ॥६॥

साचो सनकूल^१ करे जे तमारो चित, अने भ्रांत मेली करे जीवने हित ।
 चित ऊपर खरो चालसे जेह, सोभा घेर साथमां लेसे तेह ॥७॥
 ए निद्रा उडाडीने कह्या वचन, श्री धाम धणी जीव जाणी मन ।
 वली जां जोऊं तमने जोपे करी, तां हजीमें निद्रा नथी मूकी परहरी ॥८॥
 आ वचन कह्या में निद्रा मंझार, जां जोपे करी जोऊं मारा जीवना आधार ।
 नहीं तो एह वचन केम कहूं मारा धणी, पण कांईक तासीर^२ दीसे अस्थानक तणी ॥९॥
 वली जोऊं ज्यारे घरनी दिस तमने, त्यारे वली एम थाय अमने ।
 आ धामनां धणी ने में किहा कह्या वचन, त्यारे जीव विचारी दुख पामें मन ॥१०॥
 पण केम कहूं सब्द न पोहोंचे तमने, मारी जिभ्या थई माया अंगने ।
 वाला तमे थया छो सब्दातीत, मारी माया देह ऊभी सरीख ॥११॥
 धणी लगतां वचन कहीस आवी धाम, त्यारे भाजीस मारा जीवनी हाम ।
 आ तां वचन में साथ माटे कह्या, ए वचन जोई साथ मूकसे माया ॥१२॥
 इंद्रावती कहे साथ ने तेडो तत्काल, ए माया कठण छे निताल^३ ।
 आ दुस्तर^४ मांहे दुख देखे घणुं, नव ओलखाय^५ कांई आपोपणुं ॥१३॥
 में तां ए लवो कह्यो मायाने सनमंध^६, हूं देखीती नव देखूं अंध ।
 एम कहिए तेने जे नव लिए सार, तमे ततखिण खबर लेओ छो आधार ॥१४॥
 ते माटे वचन कह्या में एह, रखे अधखिण साथ विसारो तेह ।
 अधखिण रखे तमारी थाय, तो तेहेमां कै कलपांत वही^७ जाय ॥१५॥
 मारा धणी हूं तो कहूं जो तमे अलगा हो, एक पाव पल अमारो विछोडो न सहो ।
 में एम तां कह्युं जो मारी ओछी^८ मत, तमे अम माटे केटला करो छो खप ॥१६॥
 तमे आंही आव्या अम माटे देह धरी, दया अम ऊपर अति घणी करी ।
 तमे सामा आव्या आगल अम माट^९, लई आव्या तारतम देखाडी घर वाट ॥१७॥
 साथे माया मांगी ते थई अति जोर, तमे साद^{१०} कीधां घणा करी बकोर^{११} ।
 पण केमे न वली अमने सुध, त्यारे ब्रह देवा सरूपजी अद्रष्ट किध ॥१८॥

१. प्रसन्न । २. असर । ३. प्रखर । ४. कठिन । ५. पहचान । ६. संबंध । ७. गुजर । ८. तुच्छ । ९. वास्ते ।

१०. याद । ११. पुकार ।

पण तोहे न वली अमने सार, त्यारे वली बीजो देह धर्यो तत्काल ।
 ततखिण आवी अम भेला थया, वली वचन सागरना पूर ल्यावया ॥१९॥
 में साथने कह्युं ते केम तमने केहेवाय, कहिए तेहेने जे अलगां थाय ।
 एटलूं घणुए हूं जाणूं सही, ए वचन धणीने केहेवाय नहीं ॥२०॥
 मारा मन मांहे एम आवी थयूं, साथ रखे जाणे अम माटे कां नव कह्युं ।
 जो एम न कहूं तो खबर केम पडे, जे धणी साथ ऊपर दया एम करे ॥२१॥
 साथने जणाववा^१ माटे कह्या ए वचन, धणी तमारी दया हूं जाणूं जीवने मन ।
 साथ चरणे छे ते तां वचिखिण वीर, वली भले वचन विचारे दृढ धीर ॥२२॥
 पण घणो खप^२ करूं साथ पाछला माट, साथ जोई वचन आवसे आणी वाट ।
 साथ जो जो तमे दया धणीतणी, ए दयानी वातों छे अति घणी ॥२३॥
 ए दयानी विध हूं जाणूं सही, पण आणी जिभ्याए केहेवाय नहीं ।
 जो जीवसूं वचन विचार सो प्रकास, तो ततखिण जीवने थासे अजवास ॥२४॥
 इंद्रावती सुंदरबाईने चरणे, श्रीवालाजी नी सेवा करीस वालपण घणे ।
 सेवा जेहेवो^३ बीजो पदारथ नथी, जाण जोई लेसे वचनज थकी ॥२५॥

॥प्रकरण॥२४॥चौपाई॥६०४॥

कत्तण जो द्रष्टांत

खुई सा निद्रडी रे, जे अजां न छडे जीव ।
 तोहे नी सांगाए^४ न वरे, जे पसां मथे हेडी^५ भाइयां^६ ॥१॥
 आंके^७ निद्र उडाणके अदियूं मूजियूं, आंके डियां हिकमी^८ साख ।
 अंई अगई पर पसी करे, हांणे मान सांगायो रे साथ ॥२॥
 आतण^९ मंझे जे आवयो, जेडियूं^{१०} हेरे मिडी ।
 किंनीनी कींझो^{११} कत्तयो, किन न भगी^{१२} रे भींडी^{१३} ॥३॥
 कपाइतियूं आवयूं, कत्तण कोड करे ।
 केहे केहे संनो^{१४} कत्तयो, घणो नेह धरे ॥४॥

१. समझने के लिए । २. यतन । ३. जैसा । ४. पहचान । ५. ऐसी । ६. हुई । ७. तुमको । ८. एक ।

९. कातने की जगह । १०. सहेली । ११. बारीक । १२. खोलना । १३. गठरी । १४. बारीक ।

के बैठियूं मय विच थेई, पण नाडी^१ तंद न चढे ।
 कत्तणके जे विसखूं, से उथियूं ओराता^२ धरे ॥५॥
 किंनी कतया सोहागजा, सूतर भरया सेर ।
 के बैठियूं मय^३ विच थेई, पेर मथे चाडे पेर ॥६॥
 के तंदू चाडीन तकडूं, लधाऊं ही वेर ।
 के नारीद्यूं^४ भूं अडूं, के मथे चढ्यूं सिर मेर ॥७॥
 हिक तंदू नारीदे वियनज्यूं^५, जमारो^६ सभे वेई ।
 हिक फेरा डींदे फुटखूं^७, पण हथ न छुताऊं पर्ई ॥८॥
 के अची आतण मंझा, सुतियूं सुख करे ।
 उथियूं से उचाटमें^८, जडे सूतर संभारे ॥९॥
 जिनीनी कींझो कतयो, तनके ता^९ डेई ।
 सा जोर करे महें जेडिए, मरके मंझ बेही ॥१०॥
 जिनी जाचो^{१०} कतयो, फारी फुकारे ।
 सा माले^{११} मंझ सरतिए, सुहाग लधाई घरे ॥११॥
 जडे सूतर सभनी न्हाख्यो, वीयन^{१२} हथ पाए ।
 जिनी मूर न कतयो, पोएसे मोंहों लिकाए^{१३} ॥१२॥
 सूतरवारियूं सुहागण्यूं, न्हारीन कर खणी ।
 हिक डिंनी स्याबासी जेडिए, व्यो मान लधाऊं धणी ॥१३॥
 हिक फेरीन अरट^{१४} उतावरो, तनके ता डेई ।
 राती कन उजागरा, सुत्र कतींदियूं पण सेई ॥१४॥
 जे कन गाल्यूं विचमें, तंद न उकले तिन ।
 पर्ई रही तिन हथमें, पोए बेठ्यूं फेरीन मन ॥१५॥
 सभा विच सरतिए, गाल्यूं कंदियूं बेही ।
 पण जिनी कीं न कतयो, तिनी पर केही ॥१६॥

१. डोरी । २. उदास । ३. अहंकार (मान-प्रतिष्ठा) । ४. देखती है । ५. दूसरों के । ६. आयू । ७. व्यर्थ । ८. घबरा कर (पश्चाताप- करना) । ९. तनकर - ऊंचा । १०. नम्रता पूर्वक । ११. खुशी होकर । १२. दूसरों के । १३. छिपायें । १४. चरखा ।

न कीं कत्यो रात में, न कीं कत्यो डींह ।
 से सांणे मंझ सरतिए, मोंह खणदियूं^१ कींह ॥१७॥
 अदी रे संनो^२ थूलो^३ अघयो^४, जे कीं कत्याऊं ।
 पण किंनी विचथी विसर्यो, पर्ई हथ न छुताऊं ॥१८॥
 तिंनी सांणे विच सरतिए, पोए मिहीणां^५ लधाऊं ।
 न तां चैताणवारिए बंग^६ लाथा, परी परी करे धाऊं ॥१९॥
 आंके धाऊं सुणंदे धणीज्यूं, जमारो^७ सभे वेई ।
 अंई अगियां थींदियूं अणसर्यूं^८, अंई कतो को न बेही ॥२०॥
 जिंनी अज न कतयो, सा रींदियूं^९ सेई ।
 जडे गाल्यूं कंद्यूं पाणमें, जेडियूं सभे बेही ॥२१॥
 हिक गिनंद्यूं सुहाग सुलतानजा, सुहागणियूं सेई ।
 से कर खणी गालियूं, कंद्यूं विच बेही ॥२२॥
 जिंनी कीं न जाणयो, तेहे हथ न छुती पर्ई ।
 कोड^{१०} करे घणवे आवई, पण उनी हाम रही ॥२३॥

॥प्रकरण॥२५॥चौपाई॥६२७॥

खुईसो भरम जो घेंण, जे लाथो लहे न कींय ।
 अंख उघाडे सओ कुछण, पुण वरी^{११} तींय ज्यूं तींय ॥१॥
 हिक त्रकू झोरीन^{१२} ताव में, फोकट फेरा डींन ।
 हिक झोडा लगाईन पाणमें, अदी रे उनी न जातो कींन ॥२॥
 हिक पाण त्रकू सारीन^{१३} वियन ज्यूं, हकले^{१४} कताईन ।
 हिक जेडियूं जाणे जोर करे, पाण आयतूं कराईन ॥३॥
 हिक खोटी करीन पाण वियनके, त्रके पाईन वर^{१५} ।
 जडे उथींदियूं आतण मंझा, तडे गाल्यूं थिंद्यूं घर ॥४॥

१. उठायेगी। २. बारीक। ३. मोटा। ४. अधिक। ५. ताना मारना। ६. फर्श। ७. आयु। ८. उदास। ९. रोयेगी।
 १०. खुशी। ११. फिर से। १२. तोड़ देना। १३. संवारना। १४. घोर (जलदी - जलदी)। १५. बलाका।

हिक त्रकू झोरीन वियनज्युं, ते पर थींदी कींय ।
 कतण उनी पूरो थेई, पण मिहीणां लेहेंदियुं नींय ॥५॥
 जा झोडा लगाय पांणमें, सा कंदी उचाट^१ घणी ।
 मनसे भाय^२ कोय न पसे, पण महे बेठो सुणे धणी ॥६॥
 जीव करे मनसे गालडी, सा सभे थींदी घर ।
 पाय न रेहेंदी तिर जेतरी, अंई जिन विसरो इन पर ॥७॥
 हिक कतण महे माठ^३ थेई, सेहन भिने^४ रे वेंण ।
 तंदू चाडीन^५ तकड्युं, नीचा ढारे नेंण ॥८॥
 सा गिनंदी सुहाग धणीजा, जेडिए विच बेही ।
 सा उथींदी^६ आतन मंझा, पेरे पडतारो डेई ॥९॥
 घणो सा गेहेंदी^७ हथडा, जा चुकंदी हेर ।
 निद्र लथे ओरातवी^८, पण वरी हथ न ईंदी हीय वेर ॥१०॥
 हित अंख उघाडींदी जोरसे, नसूं चढाए निलाड ।
 जा हित थींदी निद्र खरी, सा घर उथींदी ओलाड^९ ॥११॥
 जा हित लाहिंदी निद्रडी, सा घर उथींदी छिडकाय^{१०} ।
 हिन आतण संदियुं गालियुं, कंदीसा^{११} कोड मंझाय ॥१२॥
 अंख भुसींदी जा उथींदी, केही गाल कंदीसा ।
 कोड करे घणवे आवई, पण निद्र न कढई नेंण मंझा ॥१३॥
 इंद्रावती चोएनी अदियुं, अंई को कस्यो ईंय ।
 कोड करे अंई आवयुं, अदी हांणे को अंई हींय ॥१४॥
 साणें^{१२} सिपरियन^{१३} से, अंई गाल्युं कंदियुं कींय ।
 पाण संभारे न्हारयो, आंके ही वेर न रेहेंदीय ॥१५॥
 कतण के उतावस्युं, अंई आतण आवयुं ।
 कतण निद्रडी विसारयो, हाणें लूडो^{१४} लाड गेहेलियुं ॥१६॥

१. उदास । २. समझे । ३. चुप । ४. मजाक । ५. चढाते है । ६. चाह । ७. घिसेगा । ८. ना सकी । ९. ऊंघती हुई ।

१०. उछलते हुए । ११. करेगी । १२. घर । १३. प्रीतम । १४. नींद में झूलना ।

पिरी कोठणके^१ आवया, सुणियो सजण वेंण ।
 को न सुजाणो सिपरी, मथे खणी नेंण ॥१७॥
 ही आतण थींदो अलखामणो, जडे हलंदा सजण साणे ।
 निद्र लहाए न्हारयो, हिन वलहे जे वेंणे ॥१८॥
 खुई^२ कस्यो ही निद्रडी, ही हंद ओखो^३ घणूं आय ।
 जे हिंनी वेंणे न उथियूं, त केही पर कंदियूं ताय ॥१९॥
 पर पसो पिरियनजी, पाणसे के के पर करे ।
 इंद्रावती चोए अदियूं, अईं हांणे हलो नी घरे ॥२०॥
 धणी मंझ अची करे, आंके बेठा वेंण चाय ।
 वियनके^४ मतू^५ डिए, पण तो पर केही आय ॥२१॥

॥प्रकरण॥२६॥चौपाई॥६४८॥

हाणे तूं म भूलज रे, भोरडी सुजाणें तूं सेण ।
 साणे तो डिठां सिपरी, भोरी तोहेनी तोहजडे^६ नेण ॥१॥
 वेंण वडानी मोहें^७ कढे, भोरी तूं ता तोहेनी जाग ।
 कींझो नी कत तूं धणीजो, अईं तंद पेराईंदी आघ ॥२॥
 तें ता पा^८ न कतयो, हुत घुरवो^९ सेर ।
 जडे उथींदी आतण मंझां, तडे घणूं घुरंदी ही वेर ॥३॥
 हे जे डींह वंजाइयां, भोरी विसरी विच बेही ।
 हांणे हलंण संदा^{१०} डींहडा^{११}, भोरी आया से पेही ॥४॥
 रे कते जे उथिए, त तो पर केही ।
 कां कंनी ही निद्रडी, भोरी घरे साथ नेई^{१२} ॥५॥
 अंजा न जागे जोर करे, जे हेडी मथां थैई ।
 पिरी वभेरकां आइया, तोजी सिध को ईं वेई ॥६॥

त्रक तूं सारे सई कर, जोपे कर जोत्रा^१ ।
 माल तूं बंध मूरडे करे, पई म छड हथां ॥७॥
 अरट फेर उतावरो, तन के डेई ता ।
 तूं तां गिनंदी सुहाग धणीयजो, तोजे संने हिन सुत्रा ॥८॥
 कतण रेहेंदो अधविच, आए डीह मथां ।
 कतण वास्यूं हलयूं, डिसे न तूं पासां ॥९॥
 हांणे जिन थिए विसरी, कत तूं कोड मंझां ।
 सुहाग संदो सुत्रडो, संनो थींदो तो हथां ॥१०॥
 हांणे तूं म किज निद्रडी, निद्रडी डेरे दुहाग^२ ।
 तूं तां जागी जोर करे रे, गिन तूं वंजी रे सुहाग^३ ॥११॥
 ही सुत्र घणो सुहामणो, मोघो^४ थींदो जोर ।
 सुजाणी तूं सिपरी, जीव मथाई घोर ॥१२॥
 गिन स्याबासी जेडिएं, कर कां एहेडी पर ।
 हांणे को थिए विसरी, जे तो पिरी सुजातां घर ॥१३॥

॥प्रकरण॥२७॥चौपाई॥६६१॥

भोरी तूं म भूल इंद्रावती, हीं वेर एहेडी आय ।
 पिरी पांहिंजडो गिनी करे, भोरी वीए तूं कां मसलाय^५ ॥१॥
 ही पिरी तोके कडे मिडंदा, गिन तूं सुजाणी सुहाग ।
 एहेडी एकांत तूं कडे लेहेनी^६, आए तोहेजडो लाग ॥२॥
 ही वेर घणूं सुहामणी, जा पिरिए डिंनी तोके पांण ।
 जगायाऊं जोर करे, सुहागणियन के सुलतांन ॥३॥
 अंख उघाडे ढकजे, भोरी जिन चूके हितरी वेर ।
 रातो डींहा राजजो, सुत्र संनो कत सवा सेर ॥४॥

नेणे सेनी नेह धर, मूंजे चस्मे से कतां ।
 सुत्र संनो हीं कती करे, मूंजी अंखिए भर अचां^१ ॥५॥
 भले सो कतंदी हीं सुत्रडो, अदी भले लधिम^२ हीं वेर ।
 भले सो भगी हीं निद्रडी, मूंके भले धणी मिड्या हेर^३ ॥६॥
 धणी धारा^४ हीं निद्रडी, व्यो ल्हाए^५ ईं केर ।
 पिरी उतां जिंदुओ^६ अदी, आऊं घोरे^७ वंजां हिन वेर ॥७॥
 मूंनी कारण मूंजी अदियूं, पिरी डिंन हित पेर ।
 जिंनी पेरे आया अदियूं, आऊं घोरे वंजां हिन सेर ॥८॥
 अदी तूं धणी गिंनी बेठी मूहजो, बेओ न पसे कोय ।
 पस तूं गिंन धणी पांहिजो, अदी त तूं भाइज जोय ॥९॥
 इंद्रावती चोए अदी मूंहजी, मूंके मिड्या^८ मूजा पिरी ।
 जिंनी कोडे^९ आऊं^{१०} आवई, से पूरण केआं उंनी^{११} ॥१०॥
 रतनबाई अदी मूंहजी, आऊं करियां आंसे^{१२} गाल ।
 सुहाग मूके डिनाऊं घणों, अदी थेईस आऊं निहाल ॥११॥
 मूं पर मंगई हिकडी, पिरी सुख डिंन घणी पर ।
 हिंनी सुखे संदियूं^{१३} गालियूं^{१४}, अदी कंदासी^{१५} वंजी घर ॥१२॥

॥प्रकरण॥२८॥चौपाई॥६७३॥

श्री लखमीजीनूं द्रष्टांत

हूं जाणूं निध एकली लऊं, धणी तणां सुख सघला सहूं ।
 ए सुख बीजा कोणे नव दऊं, वली वली तमने स्या^{१६} ने कहूं ॥१॥
 ए वचन कांई एम न केहेवाय, जीव मारो मांहे दुखाय ।
 मूने घणूं विमासण^{१७} थाय, पण जाक्यो^{१८} मारो नव जकाय ॥२॥
 धणी कहावे तो हूं कहूं, नहीं तो ए निध कांई एम न दऊं ।
 देतां मारो जीव निसरे, ए वचन कांई मूने न विसरे ॥३॥

१. आओ । २. पाई । ३. यहां । ४. बिना । ५. उतारे । ६. जीव । ७. कुरबान । ८. मिले । ९. खुशी । १०. में ।
 ११. उन्होंने । १२. तुमसे । १३. की । १४. बातें । १५. करेंगे । १६. किस लिए । १७. विचार । १८. रोका ।

में लीधा कठणाई करी, श्री धणी तणे चरणे चित धरी ।
 हूं घणुंए राखूं अंतर, पण सागर पूर प्रगट करे घर ॥४॥
 धणी कहावे अंतरगत रही, कह्या नी सोभा कालबुतने^१ थई ।
 नहीं तो ए वचन केम प्रगट थाय, केहेतां घणूं कालजु^२ कपाय ॥५॥
 रखे जाणो वचन कह्या अचेत, केहेतां जीवे दुख दीठां अनेक ।
 ज्यारे जीवसूं विचारी जोयूं मन, जे आ हूं केहा कहूं छूं वचन ॥६॥
 एक लवो मारी बुधे न निसरे, पण धणी आपोपूं प्रगट करे ।
 हवे जो साथ करो कांई बल, तो पूरण सोभा लेओ नेहेचल ॥७॥
 भारे वचन छे जो घणूं, जो कांई ग्रहसो आपोपणूं ।
 ए वचन ऊपर एक कहूं विचार, सांभलो साथ मारा धामना आधार ॥८॥
 धडथी मस्तक कोई अलगूं करे, तो अर्ध वचन मुखथी नव परे ।
 जो कोई सारे सघला संधाण^३, तो अर्ध लवो न केहेवाय निरवाण ॥९॥
 साथ माटे कहूं सगाई जाणी, धणी ओलखजो घर रूदे आणी ।
 एम हाथ झालीने बीजो कोई नव दिए, अने एम देतां अभागी नव लिए ॥१०॥
 तमे साथ मारा सिरदार, हवे आ द्रष्टांत जो जो विचार ।
 पाधरो एक कहूं प्रकास, सुकजी पाए पुरावुं साख ॥११॥
 एह जोईने टालो भरम, जीव कांईक हवे करो नरम ।
 वचन जीवसूं करो विचार, त्यारे ततखिण जीव ओलखसे आधार ॥१२॥
 ओलखीने टालो अंतर, आपोपूं संभारो घर ।
 हवे घर तणी केही कहूं वात, वचन विचारी जो जो प्रकास ॥१३॥
 हवे सांभलो आ पाधरू द्रष्टांत, जीव जगवी जो जो एकांत ।
 चौद भवननो कहिए धणी, लीला करे वैकुंठ विखे घणी ॥१४॥
 लखमीजी सेवे दिन रात, एहेनी छे मोटी विख्यात ।
 जे जीव वांछे^४ पोते हेत घर, ते सेवे श्री परमेस्वर ॥१५॥

ब्रह्मादिक नारद छे देव, बीजा सुर नर अनेक करे एनी सेव ।
 ब्रह्मांड विखे केटला लऊं नाम, सहु कोई सेवे श्री भगवान ॥१६॥
 सेवता न पामे पार, ए लीला एहनी छे अपार ।
 आगे सेवा कीधी छे घणे, ते जो जो वचन सुकजी तणें ॥१७॥
 एह छे एवो समरथ, सेवकना सारे^१ अरथ ।
 हवे एह तणो जो जो गिनांन, मोटी मतनो धणी भगवान ॥१८॥
 एक समे करि बेठा ध्यान, विसरी सरीर तणी सुध सान^२ ।
 ए सदीवे^३ चितवणी करे, पण बाहेर केहेने खबर न पडे ॥१९॥
 एणे समे ध्यान थयो अति जोर, प्रेम तणी चंपाणी^४ कोर^५ ।
 लखमीजी आव्या एणे समे, मन अचरज पाम्या विस्मे^६ ॥२०॥
 आवी लखमीजी ऊभा रह्या, श्री भगवानजी तिहां जाग्रत थया ।
 लखमीजी करे विनती, अमे बीजो कोई देखतां नथी ॥२१॥
 केहेनो तमे करो छो ध्यान, ते मूने कहो श्री भगवान ।
 मारा मनमां थयो संदेह, कही प्रीछवो^७ मूने एह ॥२२॥
 किहां वसे ने कीहो ठाम, ते मूने कहो श्री भगवान ।
 ए लीला सांभलूं^८ श्रवणे, वली वली लागूं चरणे ॥२३॥
 सांभलो लखमीजी कहूं तमने, ए आगे सिवे पूछ्यूं अमने ।
 पण ए लीलानी मूने खबरज नथी, तो केम कहूं तमने मुख थकी ॥२४॥
 कहूं तमने सांभलो मारी वात, ए वचन रखे मुखथी करो प्रकास ।
 लखमीजी तमे कहो तेम करूं, म्हारू आप नथी कांई तमथी परूं ॥२५॥
 मुखथी वचन रखे^९ ओचरो^{१०}, नहीं तो घणूं थासे खरखरो^{११} ।
 चौद भवननी पूछो वात, ते तमने कहूं विख्यात ॥२६॥
 रखे आसंका आणो एह, एह रखे राखो संदेह ।
 लखमीजी तमे करो करार, मारा मुखथी वचन न आवे बहार ॥२७॥

त्यारे लखमीजी दुखाणा^१ घणूं, मनसूं जाणे हूं केही पेर करूं ।
 मोसूं तां राख्यो अंतर, हवे करीस हूं केही पर ॥२८॥
 नेणे आंसू बहु जल झरे, अने वली वली रमा विनती करे ।
 धणी ए अंतर तां में न खमाय, जीव मारो आकुल व्याकुल थाय ॥२९॥
 ए दुखतां में सह्यो न जाय, अने कालजडूं मारूं कपाय ।
 कंपमान थई कलकले, करे निस्वास अंतस्करन गले ॥३०॥
 हवे जो धणी करो मारी सार, तो ए वचन केहेवुं निरधार ।
 तमे घणवे मूने वास्या^२ सही, अनेक पेरे सिखामण कही ॥३१॥
 पण मारो जीव केमे नव रहे, लखमीजी वली वली एम कहे ।
 त्यारे वली बोल्या श्री भगवान, लखमीजी तूं निश्चे जाण ॥३२॥
 जो कोटाण कोट करो प्रकार, तो एटलूं तमे जाणो निरधार ।
 मारी जिभ्याए न वले एह वचन, ए दृढ करो जीव ने मन ॥३३॥
 हवे लखमीजी कहे सांभलो राज, मारा जीवने उपनी अति दाझ^३ ।
 स्यो^४ वांक^५ तमारो धणी, कांई अप्राप्त^६ दीसे अम तणी ॥३४॥
 हवे सरीर मारो केम रहे, जीव मारो मूने घणूं दहे^७ ।
 हवे अग्यां मागूं मारा धणी, करूं आरंभ तपस्या तणी ॥३५॥
 त्यारे भगवानजी बोल्या तत्काल, लखमीजी म लावो वार^८ ।
 त्यारे कल्प्यो जीव दुख अनंत करी, उपनो वैराग सोक मन धरी ॥३६॥
 जीवने आसा पूरण हती घणी, जाणुं मूने छेह^९ नहीं दिए मारो धणी ।
 चरणे लागी लखमीजी चाल्या, अने रुदन करे जाय पाला^{१०} पल्या ॥३७॥
 एणे समे विरह कीधो अति जोर, ते हूं केटलो कहुं बकोर^{११} ।
 एक ठामे बेठा दमे देह, श्री भगवानजीसुं पूरण सनेह ॥३८॥
 वाए तडको^{१२} टाढक^{१३} नव गणे, करे तपस्या जोर अति घणे ।
 सनेह धरी बेठा एकांत, एटले सात थया कल्पांत ॥३९॥

१. कलेश हुआ । २. रोक । ३. जलन । ४. क्या । ५. दोष । ६. अलभ । ७. जले । ८. देरी । ९. जुदायगी ।

१०. पैदल चले । ११. चिल्लाहट । १२. धूप । १३. सर्दी ।

त्यारे ब्रह्मा ने खीर सागर मली, आव्या वैकुंठ भगवानजी भणी^१ ।
 एवडो स्वामीजी स्यो^२ उतपात, लखमीजी तप करे कल्पांत सात ॥४०॥
 त्यारे भगवानजी एम बोल्या रही, जे वांक^३ अमारो कांडिए नहीं ।
 स्वामी तोहे वचन तमने केहेवाय, जे लखमीजी घणूं दुखी थाय ॥४१॥
 एवडो रोष तमे मां धरो, लखमीजी पर दया करो ।
 तमे स्वामी मोटा दयाल, लखमीजी दुख पामे बाल ॥४२॥
 अधखिण एक म लावो वार, लखमीजी तेडो^४ तत्काल ।
 चरण ग्रह्या तिहां खीर सागरे, वली वली ब्रह्मा विनती करे ॥४३॥
 लखमीजी लगे चालो सही, तेडी आविए तिहां लगे जई ।
 त्यारे आव्या चाली श्री भगवान, लखमीजी बेठा जेणे ठाम ॥४४॥
 त्यारे लखमीजीए कीधां परणाम, त्यारे वली बोल्या श्री भगवान ।
 लखमीजी तमे चालो घरे, त्यारे वली रमा वाणी ओचरे ॥४५॥
 म्हारा धणी तमे कहो ते ज^५ वचन, जीव घणूं दुख पामे मन ।
 जो तप करो कल्पांत एकवीस, तोहे न वले जिभ्या एम कहे जगदीस ॥४६॥
 पण देखाडीस^६ हूं चेहेने^७ करी, त्यारे तमे लेजो चित धरी ।
 त्यारे ब्रह्मा ने खीर सागर बे, लखमीजीने वचन कहे ॥४७॥
 लखमीजी उठो तत्काल, दया कीधी स्वामी दयाल ।
 हवे रखे तमे हठ करो, आनंद मनमां अति घणो धरो ॥४८॥
 त्यारे लखमीजी लाग्या चरणे, एम तेडी^८ आव्या आनंद अति घणे ।
 ब्रह्मा ने खीर सागर वल्या, चरणे लागी अस्थानक आव्या ॥४९॥
 हवे एह विचारी तमे जो जो साथ, न वली जिभ्या वैकुंठ नाथ ।
 ग्रही वस्त भारे करी जाण, नेठ वचन नव कह्या निरवाण ॥५०॥
 नहीं तो वैकुंठ नाथने केही खबर, विना तारतम सूं जाणे मूलघर ।
 बीजिए खबर कांडिए नव कही, तो पण निध भारे करी ग्रही ॥५१॥

भारे विना भार न उपडे^१, मुखथी वचन जुआ^२ केमे नव पडे ।
 ज्यारे थयो कृष्ण अवतार, रूकमणी हरण कीधूं मुरार ॥५२॥
 माधवपुर परण्या रूकमणी, धवल मंगल गाए सुहागणी ।
 गातां गातां लीधूं वृज नूं नाम, त्यारे पाछा भोम पड्या भगवान ॥५३॥
 त्यारे सहु कोई पाम्यो मन अचरज, एम लखमीजीने देखाड्यूं वृज ।
 समा^३ थई बेठा भगवान, लखमीजीनी एम भाजी हाम ॥५४॥
 ए विचार तमे जो जो रही, ए लीला सुकजीए कही ।
 जे लीला कीधी जगदीस, ते मांहे आपण हुता सरीख ॥५५॥
 तो वचन तमने केहेवाय, नहीं तो अर्ध लवो नव प्रगट थाय ।
 आ वृजवालो वालो ते एह, वचन आपणने कहे छे जेह ॥५६॥
 रास मांहे रमाड्या जेणे, प्रगट लीला आ कीधी तेणे ।
 श्री धाम तणा धणी छे जेह, तेइवा आपण ने आव्या तेह ॥५७॥
 ते माटे तमने कह्यूं द्रष्टांत, जीवसूं वचन विचारो एकांत ।
 ठेकाणूं वैकुण्ठ विश्राम, केहेवा वालो श्री भगवान ॥५८॥
 लखमीजी तिहां श्रोता थया, केटलू खप^४ करीने रह्या ।
 तोहे न पाम्या एक वचन, अने तमे कीहू^५ लई बेठा छो धन ॥५९॥
 हजिए न टालो तमे भरम, अने जीव कांय नव करो नरम ।
 आ नौतनपुरी कहिए नगरी, जिहां श्री देवचंदजीए लीला करी ॥६०॥
 आ प्रगट वचन कीधां अपार, तोहे न वली तमने सार ।
 अमल उतारो तमे जोपे^६ करी, अने जीव जगाओ वचन चित धरी ॥६१॥
 माया जुओ तमे अलगां थई, तारतमने अजवाले रही ।
 जे वाणी श्री धणिए कही, ते जीवने वचन केम दीजे नहीं ॥६२॥
 हवे गुण सघलाने करो हाथ, अने ओलखो प्राणनो नाथ ।
 हवे एटलो जीवसूं करो विचार, जे केहा वचन आ कह्या आधार ॥६३॥

जिहां लगे जीव न विचारे मन मांहे, तो चोपडे^१ घडे जेम छांटो थाए ।
हवे इंद्रावती कहे सांभलो वात, चरणे लागूं मारा धामना साथ ॥६४॥
वली वली नहीं आवे ए अवसर, रखे हाम लई जागो घर ।
थोडा मांहे कहूं छे अति घणूं, अने जाण्यूं धन कां निगमो^२ आपणूं ॥६५॥
आगे आपण विहिला^३ थया, तो श्री देवचन्दजीए वंचया^४ ।
नहीं तो केम वंचे आपणने एह, जो राख्यो होत कांई आपणे सनेह ॥६६॥
हवे वली आव्या बीजी देह धरी, आपण ऊपर दया अति करी ।
चेतन करी दीधो अवसर, लई लाभ ने जागिए घर ॥६७॥
मनोरथ सर्वे पूरण थाए, जो आ द्रष्टांत जुओ जीव मांहे ।
ते माटे इंद्रावती कहे फरी फरी, जो धणिए कृपा तमने करी ॥६८॥

॥प्रकरण॥२९॥चौपाई॥७४९॥

प्रगटवाणी प्रकासनी - राग सामेरी

सुईने^५ सुई सूता सूं करो रे, आ विखम^६ ठिकाणा मांहे जी ।
जागीने जुओ उठी आप संभारी, एणी निद्राए लेवाणां कांय जी ॥१॥
एणी निद्राए जे कोई लेवाणा^७, नहीं ते आपणा साथी जी ।
एणी रे भोमे घणां छेतारिया^८, तमे उठो इहां थकी जी ॥२॥
नहीं रे निद्रा कोई घेण घारण, निद्रा होय तो जगव्यो जागे जी ।
उठाडी जीवने ऊभो कीजे, वली न मूके पोतानो माग^९ जी ॥३॥
तेज गेहेन ने तेहज घारण, तेज घूटन^{१०} अधको आवे जी ।
एणी भोमने ए निद्रा मांहेथी, धणी विना कोण जगावे जी ॥४॥
एणे ठेकाणे तां कोई न उगरियो^{११}, तमे सूता तेणे ठाम जी ।
ए ठाम घणूं विखम लागसे, प्रगट कहूं गत भोम जी ॥५॥
विखनी भोम अने विख पाथरियूं, आहार करे विख वेल जी ।
सरीर विखनूं मांहेली जोगवाई विखनी, एक मांहे ते जीव नेहे केवल जी ॥६॥

१. चिकने । २. गंवाओ । ३. विमुख । ४. वंचित रहे । ५. सोते सोते । ६. कठिन । ७. लिया । ८. ठगे गये ।

९. रास्ता । १०. हिचकी, दम घुटना । ११. निकला ।

विखनी तलई ने विखना ओढना, विखनो ढोलियो^१ ढलाए^२ जी ।
 विख नो ओसीसो ने विखनो ओछाड, वली विजणे ते विखनो वाए जी ॥७॥
 जागतां विखने सुपने विख रे, निद्रामां विख निरवाण जी ।
 बाहेर तणो विख केही पेरे कहूं रे, तेतां वाए ते विख उधाण^३ जी ॥८॥
 वस्तर विखने भूखण विख रे, सर्वा अंगे विख साज जी ।
 ए विख जीवने गेहेन घारण रे, ते केम टले विना श्रीराज जी ॥९॥
 जोर करी तमे जगवो रे जीवने, नहीं सूतानी आ भोम जी ।
 जेमने सुइए तेम वाधे विस्तार, पछे नहीं उठाय केमे जी ॥१०॥
 ए भोमलडी तमे कांय न मूको, हजी नथी घारण^४ जाती जी ।
 एणी भोमे दुखडा दीसे घणा रे, ते तमे जुओ कां आघी^५ जी ॥११॥
 आघी जुए दुख अनेक उपजसे, ते माटे उठो तत्काल जी ।
 जलना जीवना घर जल मांहे, जेम रहे करोलियो^६ मांहे जाल जी ॥१२॥
 सहु कोई जाली गूथे पोतानी, अने मांहेना मांहे मुझाय जी ।
 मुझाणा पछी दुख अनेक देखे, घणूं दुखे जीवडो जाय जी ॥१३॥
 घणूं दुख देखे जीव जातां, वली ते गूथे तत्काल जी ।
 केम दोष दीजे करोलियाने^६, एहेना घर थया मांहे जाल जी ॥१४॥
 आपणां घर तां नहीं एणे ठामे, चौद भवनमां क्यांहे जी ।
 ते माटे वालोजी करे रे पुकार, केहे स्या ने सूता छो आंहे जी ॥१५॥
 ओल्या^७ दुखना घर ते पण मेले नहीं, तमे सुखना घर न संभारजी ।
 सघला ग्रन्थ पाए साख पुरावी, साथ हवे तो दोष तमारो जी ॥१६॥
 बेहद घर ने बेहद सुख रे, बेहद मारा श्री राज जी ।
 अविचल सुख अनन्त देवाने, हूं जगवुं तमारो काज जी ॥१७॥
 पिउजी पुकार करी करी थाक्या, तमे कांय न जागो मारा साथ जी ।
 ऊगीने दिन आथमवा आव्यो, अने पछेते पडसे आडी रात जी ॥१८॥

रात पडी त्यारे कोई नव जागे, कोई न करे पुकार जी ।
 निसाए निद्रा जोर थासे, पछे वाधसे ते विख विस्तार जी ॥१९॥
 संझा लगे रह्या धणी आपण माटे, ते तमे कांय न संभारो जी ।
 ओलखी धणी ने सुखडा लीजिए, तमें आपोपूं वारणे वारो जी ॥२०॥
 पुकार करतां रात पडी रे, वालो रात न रहे निरधार जी ।
 जेणे रे तमने एवा भोलवया, ते वेरीडा कां न अविधारो जी ॥२१॥
 आ भोम मूकतां जे आडी करे रे, घेर जातां जे कोई वारे जी ।
 ए वेरीडा तमारा प्रगट पाधरा^१, ते तां जुओने विचारी जी ॥२२॥
 ए वेरीडा घणूं विख भरियां रे, जेणे खाधो ते सर्व संसार जी ।
 ते तमने भूलवे छे जुई भांते, पण तमे रखे लेवाओ आवार जी ॥२३॥
 वली तमने देखाडूं दुरजन, जेणे न मूक्यो कोय जी ।
 ते तमने प्रकासूं रे प्रगट, तारा माहेला गुण तूं जोय जी ॥२४॥
 वली गुण इंद्री जुओ रे जातां, जे अवला^२ वहे संसार जी ।
 ए वेरीडा विसेखे आपणां, ते तमे कांए न मारो जी ॥२५॥
 मारी ने मरडी^३ भांजी^४ करीने, वली जगवी करो तमे जोर जी ।
 गुण अंग इंद्री ज्यारे जीव जागसे, त्यारे करसे ते पाधरा दोर जी ॥२६॥
 वासना जाणीनें कहुं छूं वचन रे, आ जल ना जीवने कोण कहे जी ।
 वचन सुणी जे होय वासना, ते आणी भोमे केम रहे जी ॥२७॥
 ए दुस्तर^५ भोम घणूं रे दोहेली, वली ने वसेखे दुख रात जी ।
 ते माटे हूं करूं रे पुकार, मारो भली गयो मायामां साथ जी ॥२८॥
 ततखिण रातडी आवी देखसो, मांहें प्रगट थासे अंधेर जी ।
 जीव अंधेर ज्यारे देखी मुझासे, त्यारे विखना ते आवसे फेर जी ॥२९॥
 विख चढे फेर अनेक उपजसे, करम केरा जे दुख जी ।
 वली फरसे फेर अनेक काया, आखी रात चढसे फेर विख जी ॥३०॥

मारो साथ होय ते तमे सांभलो, रखे आंही पाडो रात जी ।
 ए रातना दुख घणा रे दोहेला, पछे निद्रा उडसे प्रभात जी ॥३१॥
 प्रभात थासे अति वेगलो^१ रे, रात छेडो^२ केमे न आवे जी ।
 दुखनी रात घणूं जासे दोहेली^३, पछे वहाणूं^४ ते केमे न वाए जी ॥३२॥
 महाप्रले काल ज्यारे थासे, तिहां लगे रहेसे अंधेर जी ।
 ते माटे पिउजी करे रे पुकार, तमे आवजो ते आणे सेर^५ जी ॥३३॥
 तारतमनूं अजवालूं लईने, वालो आव्या छे बीजी वार जी ।
 फोडी ब्रह्मांडने पाडयो मारग, आंही अजवालूं अपार जी ॥३४॥
 पिउजी पधार्या तेडवा^६ तमने, तो थाय छे आटलो पुकार जी ।
 एम करतां जो नहीं मानो, तो वालो नहीं रहे निरधार जी ॥३५॥
 विखम^७ वाट जल मांहे अंधेरी रे, तमने लागसे लेहेर निघात^८ जी ।
 वलीने वसेके जीव बेसुध थासे, नहीं सांभलो ते घरनी वात जी ॥३६॥
 मछ गलागल मांहे छे सवला, अने पूरतणा प्रवाह जी ।
 दिस एके नव सूझे सागर मां, तमे रखे ते विहिला^९ थाओ जी ॥३७॥
 तमे उठो ते अंग मरोडीने, म जुओ मायानो मरम जी ।
 धणी पधार्या छे तम माटे, तमने हजी न आवे सरम जी ॥३८॥
 ए निद्रा तमे केम रे उडाडसो, जिहां नहीं करो कोई पर जी ।
 ओलखी धणी तमे आप संभारी, जागी जुओ तमे घर जी ॥३९॥
 ए रे अमल तमने केम रे उतरसे, जे जेहेर चढ्यूं अति भारी जी ।
 जिहां लगे जीवने वाण^{१०} न लाग्यो, थाक्या ते धणी पुकारी जी ॥४०॥
 हवे जो जाणो घर पामूं पोतानूं^{११}, तो राखजो वैरागनी सेर जी ।
 सर्वा अंगे सुध सेवा करजो, एम जागसो पोताने घेर जी ॥४१॥
 जो जाणो जीवने जगवुं रे आहीं, तो तां जो जो ते रास प्रकास जी ।
 एम केहेजो जीवने आ कह्यूं सर्व तूने, त्यारे जीवने थासे अजवास^{१२} जी ॥४२॥

एणे अजवाले जेहेर उतरसे, त्यारे जीव ते करसे जोर जी ।
 परआतम ने आतम जोसे, त्यारे टलसे ते तिमर^१ घोर जी ॥४३॥
 एणी पेरे तमे जीव जगवसो, त्यारे थासे ते जोत प्रकास जी ।
 प्रेमतणा पूर प्रघल आवसे, थासे ते अंधकारनो नास जी ॥४४॥
 कोमल चित करी वचन रुदे धरी, जो जो ते सर्व संभारी जी ।
 खरा जीवने वचन कह्या छे, माया जीवने थासे ए भारी जी ॥४५॥
 माया जीव आंही टकी^२ न सके रे, तेणे नहीं लेवाय ए वचन जी ।
 ए वचन घणुए लागसे मीठा, पण रेहेवा न दे खोटानूं मन जी ॥४६॥
 ब्रह्मांड माहेलो जीव जे होय रे, ते तां जाजो पोतानी वाटे जी ।
 बेहद जीव जे होय रे अमारो, आ वचन कहेवाय ते माटे जी ॥४७॥
 वासनाने तां जीव न केहेवाय, घणुए दुख मूने लागे जी ।
 खोटानी संगते खोटू कहूं छूं, पण सूं करूं मान केमे जागे जी ॥४८॥
 कठण वचन हूं तोज कहूं छूं, नहीं तो केम कहूं वासनाने जीव जी ।
 रखे दुख देखे वासना ते माटे, ए प्रगट वाणी हूं कही जी ॥४९॥
 प्रकास वाणी तमे जो जो जोपे^३ करी, रखे मूको ते एक वचन जी ।
 द्रढ थई तमे देजो जीवने, लेजो ते मांहेलूं^४ धन जी ॥५०॥
 ए धननो ते लेजो अर्थ, त्यारे प्रगट थासे प्रकास जी ।
 एणे अजवाले जीव जागसे, त्यारे वृथा न जाए एक स्वांस जी ॥५१॥
 प्रगट वाणी प्रकास कही छे, इंद्रावती चरणे लागे जी ।
 ते लाभ लेसे बंने ठामनो, जेहेनो जीव आंहीं जागे जी ॥५२॥

॥प्रकरण॥३०॥चौपाई॥७९३॥

बेहद वाणी

बेहदी साथ तमे सांभलो, बोली बेहद वाणी ।
 मोटा^५ मोटेरा थई^६ गया, कोणे नव जाणी ॥१॥

अनेक उपाय कीधां घणे, केमे न कलाणी^१ ।
 कोणे न ओलखांणी ए निध, बुध विना कोणे न जाणी ॥२॥
 आव्या ते बुधना सागर, बुध रूदे भराणी ।
 भगवानजी ने महादेवजी, पूछे बेहद वाणी ॥३॥
 ब्रह्मांड कोट वही गया, कोणे न सुणाणी ।
 चौद भवनना जे धणी, खंते खोलाणी ॥४॥
 सुकजी सनकादिक ने कबीर, रह्या घणुए ताणी^२ ।
 कोणे न आवी एणी प्रेमल^३, रह्या रूदेमां आणी ॥५॥
 एक लवाने कारणे, लखमी जी राणी ।
 सात कल्पांत लगे तप कऱ्या, तोहे न केहेवाणी ॥६॥
 ए रसनी जे वासना, केहेने न अपाणी^४ ।
 ते वृज सुन्दरी सुखमां, अणजाणे माणी ॥७॥
 ए निध पोताना घरतणी, एम बोले वाणी ।
 श्री धाम धणी सूं रामत, रमे धणियाणी ॥८॥
 अणू^५ चोंच पात्र एह विना, बीजा कोणे न देवाणी ।
 दोड कीधी मोटे घणी, कोणे न लेवाणी ॥९॥
 साथ सुपने आवियो, इछा रामत जाणी ।
 बेहद धणी पधारिया, बेहद वात वंचाणी ॥१०॥
 तेडी^६ सिधावसे^७ साथने, प्रगट थासे वाणी ।
 बुधतणो अवतार कहिए, मोटी बुध जणाणी ॥११॥
 जेणे ए निध खोली^८ खंत^९ करी, रूदयामां आणी ।
 धंन धंन कहिए मोटी बुध, निध ए निरखाणी^{१०} ॥१२॥
 नौतनपुरी मां ए निध, सारी सनंधे^{११} गोताणी^{१२} ।
 निरखी गोती ने नेहकरी, साथमां संभलाणी ॥१३॥

१. पहचान । २. प्रयत्नशील, खेंच । ३. सुगंध । ४. दिलाई गई । ५. जरा मात्र । ६. बुला कर । ७. पधारेंगे ।
 ८. ढूंढी, पाई । ९. लगन, चाहना । १०. देखी । ११. सनंदे । १२. ढूंढी गई ।

बेहद केरी वाटडी, जो जो तमे साथ ।
 तारतम तेज छे निरमल, जोत अति अजवास ॥१४॥
 प्रगट थासे पाधरी, जोजो रास प्रकास ।
 ग्रन्थ सघलानी^१ उतपन, वाणी वेद व्यास ॥१५॥
 रुदे एहना सुत तणे, भागवत अभ्यास ।
 बेहद वाटे आवियो, सुकजी पूरवा साख ॥१६॥
 ब्रह्मांड विखे वाणी घणी, केहेना नाम लेवाय ।
 साख पूरे सहु ए वाटनी, जो जीवे जोवाय ॥१७॥
 ए वाणी ए वाटडी, कहींए प्रगट न थई ।
 धणी ब्रह्मांडने खप^२ कस्या, रह्या जोई जोई ॥१८॥
 ए वाट वाणी जोई घणे, केहेने हाथ न आवी ।
 नाम ब्रह्मांडना धणी कह्या, बीजा सूं करूं सुणावी ॥१९॥
 ते वाट प्रगट पाधरी, कीधी आवार ।
 धंन धंन ब्रह्मांड ए थयो, धंन धंन नर नार ॥२०॥
 धंन धंन जुग ते कलजुग, जेमां ए निध आवी ।
 धंन धंन खंड ते भरथनो, लीला ए पधरावी ॥२१॥
 धंन धंन गोकुल जमुना त्रट, धंन धंन वृजवासी ।
 अग्यार वरस लगे लीला करी, चौद भवन प्रकासी ॥२२॥
 चौद भवन सुपन तणा, जोवा^३ आव्यो छे साथे ।
 ए ब्रह्मांड मुक्त पामसे, सोणो^४ जागे समासे^५ ॥२३॥
 वली जोगमायानो ब्रह्मांड, कीधो रमवा रास ।
 रामत रमे श्री राज सूं, साथ सकल उलास ॥२४॥
 रास रामत छे नित नवी, केमे नव थाय भंग ।
 साथ रमे सुपनमां, जोगमाया ने रंग ॥२५॥

जुओ साथ सुपन विखे, रामत रमे छे जेम ।
 एक पखे^१ साथ जागियो, रामत तेमनी तेम ॥२६॥
 वली ते ब्रह्मांड उपनो, जेमां आपण आव्या ।
 धाख रही जोया तणी, आपण तेह ज लाव्या ॥२७॥
 ब्रह्मांड त्रणे दीठा अमे, रामत अलेखे ।
 जागीने करसूं वातडी, जे सुपन मांहे देखे ॥२८॥
 वली आ ते ब्रह्मांड उपनो, जेमां राख्यो छे सेर^२ ।
 आंहीं पण कीधी वातडी, साथ सिधाव्यो^३ घेर ॥२९॥
 जेम हर्या ब्रह्माए वाछरू^४, गोवाल संघाते^५ ।
 ततखिण नवा निपना^६, आपोपणी भांतें ॥३०॥
 गोकुल मांहे आप आपणे, घेर सहु कोई आव्या ।
 खबर न पडी केहेने, एवी रची माया ॥३१॥
 एणे द्रष्टांते प्रीछजो^७, सेर^८ राख्यो ए भांते ।
 माया तणो ए बल जुओ, केवो रच्यो छे खांते ॥३२॥
 साथ सकल सिधावियो^९, श्रीकृष्ण जी संघाते^{१०} ।
 ते रमे छे रामत रासनी, आंही उठ्या प्रभाते ॥३३॥
 तेह ज गोकुल जमुना त्रट, जाणे ते वृजवासी ।
 जाणे रामत रास रमी करी, सहु उठ्या उलासी ॥३४॥
 जाणे तेज ब्रह्मांड ते रामत, जेम रमतां सदाय ।
 आ ते ब्रह्मांड उपनूं, एणीं रे अदाय ॥३५॥
 बंने ब्रह्मांड वचमां, सेर राख्यो छे सार ।
 खबर न पडी केहेने, बेहदनो बार^{११} ॥३६॥
 बेहदी साथ आवियो, एणे दरवाजे ।
 आ ब्रह्मांड मायातणो, रामत जोवा काजे ॥३७॥

१. तरीके से । २. रास्ता । ३. पधार्या । ४. बछड़े । ५. सहित । ६. उत्पन्न । ७. समझो । ८. रास्ता । ९. चला गया ।
 १०. साथ । ११. दरवाजा ।

सूं जाणे हदना जीवडा, बेहदनी वाते ।
मांहे रमे ते रामत रातडी, आंहीं उठियां प्रभाते ॥३८॥
पाछला साथमां रामत, दिन अग्यार कीधी ।
अक्रूर तेडी सिधावियो, जई मथुरा लीधी ॥३९॥
तिहां लगे वेख^१ वालातणो, मुक्त कंसने दीधी ।
रास पाछली रामत, लीला जाणजो बीजी ॥४०॥
टीलू^२ दई उग्रसेंनने, वेख सहित सिधाव्या ।
इहांथी लीला अवतारनी, वसुदेव वधाव्या ॥४१॥
हवे एह लीला हदतणी, तेतां सहु कोई केहेसे ।
पण बेहद वाणी अम विना, बीजो कोंण देसे ॥४२॥
एणी वाटे ऊभो नरसैयो, लीला बेहद गाय ।
जोर करे बलियो घणो, रासमां ना पेसाय ॥४३॥
जे बल कीधूं नरसैए, एवो करे न कोय ।
हदनो जीव बेहदनी, ऊभो लीला जोय ॥४४॥
ए रस काजे दोड्यो नरसैयो, वाणी करे रे पुकार ।
रस थयो मांहेली गमां, आडा दरवाजा चार ॥४५॥
बारणे^३ इन बेहद तणे, लेहेर टाढक^४ आवे ।
प्रेमल^५ कांईक रसतणी, बारणे रे जणावे ॥४६॥
एणे बारणे नरसैयो, घणूं टाढक पाम्यो ।
लीला पाछला साथमां, सुख लई ने जाम्यो ॥४७॥
सुकजीए लीला वरणवी, वृज रास वखाण्यो ।
बेहदनी वाणी विना, ठाम ठाम बंधाण्यो ॥४८॥
नहीं तो एम केम वरणवे, केम थाय पंच अध्याई ।
स्कंध बारे भागवतना, तेथी थाय कोट सवाई ॥४९॥

न थई प्रगट पाधरी^१, मुख एहेने वाणी ।
 धाख रही रूदे घणी, कलप्या दुख आणी ॥५०॥
 कलकली कम्पमान थयो, रस टलियो एथी ।
 केम ते ए दुख खमी^२ सके, ए रस जाय जेथी ॥५१॥
 रस वाणी कह्या तणो, हुतो हरख अपार ।
 वाणी ब्रह्मांडनी सकलमां, रस रह्यो ए सार ॥५२॥
 रासनी रातनो वरणव, कीधो जुओ रे विचार ।
 नारायणजी नी रातनो, कोईक पामे पार ॥५३॥
 पण पार नथी रास रातनो, ए तो बेहद कही ।
 ते मांहे लीला बेहदनी, पंच अध्याई थई ॥५४॥
 एनो अर्थ कहूं पाधरो, सुणजो तमे साथ ।
 रात एवी मोटी तो कही, जो लीला मोटी छे रास ॥५५॥
 न थाय पंच अध्याई केमे, मारा मुनीजी नी वाण ।
 पण नेठ^३ लेवाणों निध समे, रस आवे सुजाण ॥५६॥
 कलकली दुख कीधो घणो, पण सूं करे जाण ।
 पात्र विना पामे नहीं, रस बेहद वाण ॥५७॥
 पात्र विना तमे पामियां, मुनीजी कां करो दुख ।
 आज लगे ए रस तणो, कोणे लीधो छे सुख ॥५८॥
 ए कागल तां अम तणो, तम साथे आव्यो ।
 रामत जोवा ब्रह्मांडनी, विध सघली लाव्यो ॥५९॥
 हद बेहदनी विगत^४, कागल मांहे विचार ।
 मुनीजी हाथ संदेसड़ो, आव्यो समाचार ॥६०॥
 ए सुध सघली लई करी, वाले कह्यो सर्व सार ।
 बीजाने ए कोहेडा, नव लाधे बार ॥६१॥

बीजा सूं जाणे बापडा^१, जेणो होय ते जाणे ।
 अम विना बार बेहद तणा, बीजो कोण उघाडे^२ ॥६२॥
 लाख वार जुए फरी, एक कडी नव लाधे^३ ।
 ब्रह्मांडना धणियो मांहे, पग मूकतां^४ बांधे ॥६३॥
 ए रे कोहेडो^५ हद तणो, बेहदी समाचार ।
 अमे देखाडूं पाधरो^६, बेहदना बार^७ ॥६४॥
 सुकजीनी वाणी सोहामणी, जोत बेहद ल्यावी ।
 फेर टालो तमे मांहेलो^८, जुओ आंख उघाडी ॥६५॥
 स्कंध बीजो मुनिए कह्यो, चत्रस्लोकी जांहे ।
 ब्रह्मांडनी जिहां उतपन, अर्थ जुओ तांहे ॥६६॥
 दीसे छे द्वार पाधरो, बेहदनो बार ।
 इंडाने कह्यूं सुपन, सुपन संसार ॥६७॥
 बेहद घरनी वाटडी, बेहदी जाणे ।
 हदनो जीव बेहदना, बार केम उघाडे ॥६८॥
 बार उघाडवा दोडियो, सुकजी सपराणो^९ ।
 साथे परीछित चालियो, ते तां भारे चंपाणो^{१०} ॥६९॥
 बल कीधूं बलिए घणूं, द्वार द्वार पछटाणो^{११} ।
 साथे संघाती हद तणो, ते तां पाछल तणांणो^{१२} ॥७०॥
 रास तणो सुख सागर, ते तो नव केहेवाणो ।
 पाछल ताण थई घणी, अध वचे लेवाणो ॥७१॥
 पात्र विना रस केम रहे, आवतो ढोलाणो^{१३} ।
 पात्र हुता ते पामियां, रस इहां बंधाणो ॥७२॥
 ए रस वरस ऐंसी लगे, सारी पेरे सचवाणो^{१४} ।
 लीधो पीधो साथमां, वखतो वखत वेहेचाणो^{१५} ॥७३॥

१. गरीब । २. खोले । ३. पावो । ४. रखते । ५. कोहरा, धुंध । ६. सीधा । ७. दरवाजा । ८. अंदर का । ९. फंस गया ।
 १०. दब गया । ११. ठोकर खाई । १२. खींचा गया । १३. लुढ़क गया । १४. सुरक्षित । १५. बांटा गया ।

एक टीपू^१ ते बाहेर न निकल्युं, साथ मांहे समाणो ।
 जेनो हतो तेणे माणियो, मांहोमांहे गंठाणो^२ ॥७४॥
 ए रस वाणी अमतणी, आंहीं आवी छलकाणो ।
 छोल आवी जेम सागर, रस तो प्रगटाणो ॥७५॥
 जोर कीधो घणुंए अमे, रस केमे न रखाणो ।
 प्रगट थासे पाधरो, रस बाहेर नंखाणो^३ ॥७६॥
 ए रस आजना दिन लगे, क्यांहे न कलाणो^४ ।
 लीला राखवा पाछल, जाण होय ते जाणो ॥७७॥
 साथ एणी पेरे आवसे, एणे रसे तणाणो ।
 वचन सर्वे सांभली, आवसे बंधाणो ॥७८॥
 ए वाणी बेहद प्रगटी, इंद्रावती मुख ।
 घणी विधे ए रस पिए, बेहदने सुख ॥७९॥
 ए वाणीने कारणे, घणे तपस्या कीधी ।
 ए वाणीने कारणे, घणे अगन ज पीधी ॥८०॥
 ए वाणीने कारणे, घणा देह ज दमिया^५ ।
 ए वाणीने कारणे, घणा कष्ट ज खमिया^६ ॥८१॥
 ए वाणीने कारणे, घणा भैरव झंपावे ।
 ए वाणीने कारणे, तिल तिल देह कपावे^७ ॥८२॥
 ए वाणीने कारणे, घणा संधाण^८ सारे^९ ।
 ए वाणीने कारणे, सिर अगनज^{१०} बारे ॥८३॥
 ए वाणीने कारणे, अनेक दुख देखे ।
 एणी विधे ए रसने, केटला कहां रे अलेखे ॥८४॥
 एक टीपू^{११} ते कोय न पामियो, एहेना रस तणी ।
 नाथ चौद भवनना, जे ब्रह्मांडना धणी ॥८५॥

१. बूंद । २. गुथ गया । ३. डाला गया । ४. पहचाना । ५. दमन किया । ६. कसनी की । ७. कटावे । ८. संध, जोड़ ।
 ९. तोड़े । १०. अग्नी । ११. बूंद ।

बीजा नाम अनेक छे, पण लऊं केहेना ।
 ब्रह्मांडना धणी ऊपर, लेवाय नहीं तेहेना ॥८६॥
 ए रस आंहीं उभर्यो, आवी अम मांहे ।
 नौतनपुरीमां जे निध, एहेवी नहीं क्यांहे ॥८७॥
 जे निध गोकुल प्रगटी, तेतां सुख अलेखे ।
 अणजाणे सुख माणिया, घर कोई ना देखे ॥८८॥
 ए सुख माण्यां सुपनमां, साथ राज संघाते ।
 घर दीठे^१ भाजे सुपना, जोईए केणी भांते ॥८९॥
 सुपन भागे सुख केम थाय, माया केम जोवाय ।
 घर तणो सुख जोईए, निद्रा उडीने जाय ॥९०॥
 निद्रा उडे भाजे सुपन, त्यारे उथलो^२ थाय ।
 सुख घेरनू ने सुपननू, बंने केम लेवाय ॥९१॥
 एणी विधे साथ प्रीछजो^३, सुख घणुए आण्यूं ।
 सुख सुपने गोकुल तणूं, अणजाणे माण्यूं ॥९२॥
 रास तणा सुख सूं कहूं, जाणे मूलगां^४ होय ।
 ए सुख साथ धणी विना, नव जाणे कोय ॥९३॥
 नवलो सरूप धणी तणो, नवलो सिणगार ।
 नवलो नेह ते आपणो, नवलो आकार ॥९४॥
 नवलो वन सोहामणो, नवलो वा वाय ।
 नवला जल जमुनातणा, लेहेरों ले वनराय ॥९५॥
 नवली प्रेमल वेलडी, नवी रेत सेत प्रकास ।
 नवलो पूनम चांदलो, सकल कला अजवास ॥९६॥
 नवला रंग पसु पंखी, वनमा करे टहुंकार ।
 नवला सुख श्री राजसुं, साथ लिए अपार ॥९७॥

ए सुख केरी वातडी, जीव रुदे जाणे ।
 ए सुख साथ धणी विना, बीजो कोण माणे ॥९८॥
 पण सुख सह सुपनना, नेठ^१ निद्रा मांहे ।
 ए सर्व जोगमाया तणां, घर द्रष्ट न थाए ॥९९॥
 एक विध कही गोकुल तणी, आगल जोगमायानूं सुपन ।
 बंने सुख केम उपजे, विचारजो मन ॥१००॥
 ज्यारे सुख मायाना माणिए, घर ना आवे द्रष्ट ।
 ज्यारे घरतणा सुख जोइए, नहीं सुपननी सृष्ट ॥१०१॥
 एम सुख सुपने माणिया, अणजाणे एह ।
 बंने लीलामां घर तणी, खबर नहीं तेह ॥१०२॥
 एणी विधे लीला बंने करी, घेर रे सिधाव्या ।
 आ त्रीजो^२ ब्रह्मांड मायातणो, आपण लई आव्या ॥१०३॥
 इछा हुती जोयातणी^३, ते तां पूरण न थई ।
 अणजाणे सुख माणिया, धाख^४ ऐणी पेरे रही ॥१०४॥
 केम रहे धाख ते आपणी, त्रीजो ब्रह्मांड लाव्या ।
 साथे धणी पधारिया, तारतम लई आव्या ॥१०५॥
 तारतम जोत उद्योत छे, तेणे सूं थाय ।
 एकी द्रष्टे घर जोइए, बीजी माया जोवाय ॥१०६॥
 घर दीसे छे पाधरा, बीजी बे लीला जे कीधी ।
 ते ए सर्वे सांभरे^५, वली आ लीला त्रीजी ॥१०७॥
 सांभरे सर्वे वातडी, जीव द्रष्टे देखे ।
 आ तारतम जागी जोइए, ए तां बल अलेखे ॥१०८॥
 आ लीलानी वातडी, जिभ्याए कही न जाय ।
 सुख जागतां माणिए, मनोरथ पुराय ॥१०९॥

ए बल आ लीलातणो, सर्वे वचन केहेसे ।
 रास प्रकास सुणी करी, बेहद वाणी लेहेसे ॥११०॥
 धंन धंन ब्रह्मांड आ थयो, धंन धंन भरथ खंड ।
 धंन धंन जुग ते कलजुग, जेमां लीला प्रचंड^१ ॥१११॥
 धंन धंन पुरी नौतन, जेमां ए लीला थई ।
 लीला बंने पाधरी, रास प्रकासे कही ॥११२॥
 धंन धंन धणी साथसो, बीजी वार जे आव्या ।
 धंन धंन तेज ते तारतम, प्रगट प्रकास लाव्या ॥११३॥
 तारतमे रस बेहद तणो, सर्वे प्रगट कीधो ।
 घणी विधे सुख साथने, माया जोतां दीधो ॥११४॥
 तारतम रस वाणी करी, हूं पाऊं जेहेने ।
 जेहेर चढ्यूं होय भोमनो, सुख थाय तेहेने ॥११५॥
 जे जीव निद्रा मूके नहीं, रस पाईए वाणी ।
 धणी लाव्या एटला माटे, माया बल जाणी ॥११६॥
 जेहेर उतारवा साथनूं, लाव्या तारतम ।
 बेहद रस श्रवणे करी, अमे पाऊं^२ एम ॥११७॥
 ए रस श्रवणें जेहेने झरे, तेणे सूं करे जेहेर ।
 जागतां सुपन न उपजे, जोतां^३ वेर ॥११८॥
 सुपन होय निद्रातणो, बहु ब्रह्मांड अलेखे ।
 जेणी खिणे आंख उघाडिए, त्यारे कांई न देखे ॥११९॥
 एम रस तारतम तणो, चढ्यूं जेहेर उतारे ।
 निरविखी काया करे, जीव जागे करारे ॥१२०॥
 जागे सुख अनेक छे, आंहीं अलेखे ।
 चार पदारथ पामिए, जीव द्रष्टें देखे ॥१२१॥

पदारथ तारतम तणा, केम प्रगट कीजे ।
 आफणिए^१ ए देखसे, जीव जगवी लीजे ॥१२२॥
 ए वचन प्रगट पाधरा, हूं ता बाहेर पाड्या ।
 दरवाजा बेहदतणा, अनेक उघाड्या ॥१२३॥
 एक अखरनो पा^२ लवो, कहीं ए प्रगट न थाय ।
 श्री धाम धणी पधारिया, वाणी तो केहेवाय ॥१२४॥
 साथ जुए मायातणी, रामत जुजवा थई ।
 तेडी^३ घरे सिधाविए, वाणी ते माटे कही ॥१२५॥
 ए रामत मायातणी, मुकाय^४ नहीं ।
 ब्रह्मांडनी कारीगरी, सारी कीधी सही ॥१२६॥
 पारेवडा^५ गुडिया^६ तणां, जेम कंडियो^७ भरियो ।
 फूंक मारी जुए फरी, तरत^८ खाली करियो ॥१२७॥
 एम बाजी मायातणी, ब्रह्मांडज रचियो ।
 देखी बाजी पारेवडा, साथ माहें मचियो ॥१२८॥
 आंबो वावी^९ जल सीचियो, खिणमां फूले फलियो ।
 विध विधनी रंग वेलडी, वन ऊपर चढियो ॥१२९॥
 ते देखी चित भरमियो, सुध नहीं सरीर ।
 विकल थई रंग वेलडी, चित ना रहे धीर ॥१३०॥
 ततखिण ते दीसे नहीं, बाजीगर हाथ ।
 आंबो न कांई वेलडी, एणे रंगे बांध्यो साथ ॥१३१॥
 सुध सरीर विसरी गई, विसरी गया घर ।
 कीडी कुंजर^{१०} गली गई, अचरज या पर ॥१३२॥
 अदभुत एक जुओ सखी, ए अचरज मोटो ।
 वस्त खरी ने लई गयो, जेहेनो मूल छे खोटो ॥१३३॥

१. अपने आप । २. पाओ भर । ३. बुलाकर । ४. छोड़ी । ५. कबूतर । ६. पुतलियों का । ७. पिटारा, टोकरी ।
 ८. तुरंत । ९. बोना । १०. हाथी ।

निद्रा साथने जोर थई, एम सुपन वाध्यो ।
 रामत मांहेथी बल करी, नव जाए काढ्यो ॥१३४॥
 ते माटे वाणी बेहद तणी, केहे निद्रा टालूं ।
 सुपन न दऊं वाधवा^१, चढ्युं जेहेर उतारूं ॥१३५॥
 कुंजर^२ काढूं कीडी मुख, सुध आणूं सरीर ।
 वचन कही ने जुजवा, करूं खीर ने नीर ॥१३६॥
 खोटाने खोटू करूं, साचा सागर तारूं ।
 वाणिए रस पाई करी, साथ ना कारज सारूं ॥१३७॥
 तारतम रस पाई करी, साथ घेर पोहोंचाडूं ।
 धन धन कहिए तारतम, जेणे थयूं अजवालूं^३ ॥१३८॥
 ए अजवालूं^३ साथने, रामत जोवा लाव्या ।
 बीजा बंधाणा बंधसूं, विध विधनी माया ॥१३९॥
 बीजा त्रीजा हूं तो कहूं, जो साथने माया थई भारी ।
 साथ सुपन जुए सत करी, तो हूं कह्युं विचारी ॥१४०॥
 विचारी सुपन मुकाविए^४, तो थाय बंने पेर ।
 सुख ते सुपने जोइए, हरखे जागिए घेर ॥१४१॥
 तारतम पख बीजो कोई नथी, साथ विना सहु सुपन ।
 जगवुं माया खोटी करी, धाख रखे रहे मन ॥१४२॥
 ते माटे पेर बंने करूं, सुपन हरखे समावूं ।
 चरणे लागी कहे इंद्रावती, साथ जुगते जगावूं ॥१४३॥

॥प्रकरण॥३१॥चौपाई॥१३६॥

दूध पाणीनो विछोडो

वली वण^५ पूछे कहूं विचार, कारण साथ तणे आधार ।
 रखे केहेने उत्कंठा^६ रहे, श्री सुन्दरबाई ते माटे कहे ॥१॥

आगे एम वचन केहेवाय, जे कीडी पग कुंजर बंधाय ।
 डूंगरतां^१ त्रणे^२ ढांकियो, पाधरो प्रगट कोणे नव थयो ॥२॥
 कीडी कुंजरने बेठी गली^३, तेहेनी तां कोणे खबर न पडी ।
 केहेने तो कहूं छूं एम, जे माया भारे थइ छे तेम ॥३॥
 सनकादिक ब्रह्माने कहे, जे जीव मन बेहू भेला रहे ।
 ते जुजवा करीने देयो, सनकादिके एम प्रश्न कह्यो ॥४॥
 त्यारे ब्रह्मा मन विमास्या^४ रही, मन मांहे अति चिंता थई ।
 ए पडउत्तर हूं थी नव थयो, त्यारे वैकुंठनाथने सरणे गयो ॥५॥
 भगवानजी त्यारे तेणे ताल, हंस रूप लाव्या तत्काल ।
 हंसजीने जीवे ओलख्यूं^५, त्यारे मन आडो फरीने वल्यूं ॥६॥
 सनकादिके एम पूछ्यूं वचन, जीवने चांपी^६ बेठो मन ।
 त्यारे हंसजीए कीधो जवाब, समझया सनकादिक भाग्योवाद^७ ॥७॥
 वाधे^८ भारे समझाविया, पण दूध पाणी नव जुजवा थया ।
 तेहेनो तमसुं करूं जवाब, समझावाने काजे साथ ॥८॥
 समझीने ओलखो धणी, चालो आपणे घर ज भणी^९ ।
 ए चारेनो अर्थ ज एह, रखे कांई तमने रहे संदेह ॥९॥
 एहेनो जे जोतां अर्थ, तेहेने जवाब एम देता ग्रन्थ ।
 अकल अगम वैकुंठनो धणी, ए थोडी हजी करे घणी ॥१०॥
 एह करता सर्वे थाय, पण ओल्यूं^{१०} अर्थ ते तणाण्यूं^{११} जाय ।
 अर्थ उत्कंठा रहे मन मांहे, समझ कोणे नव पडे क्याहे ॥११॥
 हवे समझावुं जो जो वाणी, दूध विछोडा करी दऊं पाणी ।
 जो जीव साख पूरे आपणो, अर्थ खरो तो तारतम तणो ॥१२॥
 हवे संभारजो जीवसुं वात, जीव तणो मोटो प्रकास ।
 चौद भवन अजवालूं करे, जो जीव जीवनने रूदे धरे ॥१३॥

१. पर्वत । २. घास का तिनका । ३. निगल गई । ४. विचारया । ५. पहचाना । ६. दबाकर । ७. वाद विवाद, संशय ।
 ८. इशारे से । ९. ओर, तरफ । १०. वह । ११. खिंच जाय ।

एह छे एवो समरथ, एहेना बलनो कहीस^१ अर्थ ।
 नहीं राखूं संदेह लगार, जाणी साथ घरनो आधार ॥१४॥
 मन तणूं नथी कांई मूल, तेथी भारे आंकडा^२ नूं तूल^३ ।
 एक अरधी पांखडी नथी जेटलो, पण पग थोभ^४ माटे कह्यो एटलो ॥१५॥
 ते बेठो जीवने ऊपर चढी, कीडी कुंजर^५ एम बेठी गली ।
 एम त्रणे डुंगर^६ ढांकयो, एम गज कीडी पग बांधयो ॥१६॥
 जो जीव पोते करे अजवास, तो मने नव खमाय प्रकास ।
 ते ऊपर कहूं दृष्टांत, जो जो पोतानू वृतांत^७ ॥१७॥
 सुकजीना कह्या प्रमाण, सात सागरनो काढ्यो निरमाण ।
 भव सागरनो न आवे छेह, सुकजी एम पाधरूं^८ कहे ॥१८॥
 हवे पगला जे भरिया प्रमाण, जो जो जीव तणूं बल जाण ।
 पेहेले फेरे आपण नीसर्यां^९, भवसागर ते केम करी तर्यां ॥१९॥
 जेनो नव काढ्यो निरमाण, सुकजीना वचन प्रमाण ।
 गोपद वछ वली सुकजीए कह्यो, भवसागर एम साथने थयो ॥२०॥
 एटलो^{१०} पण नथी द्रष्टे पड्यो, पग थोभ^{११} माटे पुस्तक चढ्यो ।
 जीव तणो जोजो ए बल, खरी वस्त जे कही नेहेचल ॥२१॥
 भवसागर केम एटलो थयो, जो जीव खरे जीवनजी ग्रह्यो ।
 त्यारे मन एकलो बेसी^{१२} रह्यो, खोटो मन खोटामां भल्यो^{१३} ॥२२॥
 दूध लीधूं एम जुओ^{१४} करी, पाणीने मूक्यूं परहरी^{१५} ।
 दूध पाणी नो जुओ विचार, जुआ करी ओलखो आधार ॥२३॥
 आपण मांहें बेठा छे सही, चरण कमल रहेजो चित ग्रही ।
 भरम भाजी^{१६} ओलखजो धणी, दया आपण ऊपर अति घणी ॥२४॥
 इंद्रावती कहे ओलखो आधार, तारतम जीवसूं करो विचार ।
 सुफल फेरो थाय संसार, वली वली नहीं आवे आवार^{१७} ॥२५॥

॥प्रकरण॥३२॥चौपाई॥९६१॥

१. कहेंगे । २. आक का । ३. रूई । ४. ठहराओ । ५. हाथी । ६. पहाड़ । ७. समाचार । ८. स्पष्ट । ९. निकले ।
 १०. इतना । ११. थोडासा - आधार मात्र के लिए । १२. बैठ । १३. मिल गया । १४. अलग । १५. परित्याग ।
 १६. मिटाकर । १७. सुअवसर ।

श्री भागवतनो सार

सांभलो साथ कहूं विचार, फल वस्तु जे आपणो सार ।
 ते जोईने आवो घरे, रखे अमल तमने अति चढे ॥१॥
 ए अमलतणो मोटो विस्तार, ते नेठ^१ नव जोवो निरधार ।
 आगे आपणने वार्या^२ सही, श्री मुख वाणी धणिए कही ॥२॥
 ते माटे तमने देखाडूं सार, आपण घरने आपणा आधार ।
 विहिला^३ थयानी नहीं आवार, आंहीं तमने नहीं मूकं निरधार ॥३॥
 वेदतणो सार भागवत थयो, तेहेनो सार दसमस्कन्ध कह्यो ।
 दसमतणा अध्याय नेऊ^४, तेहेनो सार काढीने देऊं ॥४॥
 नेऊ मांहे अध्याय पांत्रीस, जे वृज लीला कीधी जगदीस ।
 जगदीस वचन एणे न केहेवाय, एम न कहूं तो विगत^५ केम थाय ॥५॥
 ते माटे हूं कह्यूं एम, नहीं तो रामत जे कीधी श्री कृष्ण ।
 ए नामनुं तारतम में केम केहेवाय, साथ संभारी जुओ जीव मांहे ॥६॥
 आपणां घरनी वातज थई, अने तमने थाकी हूं कही कही ।
 ए घर केम हूं प्रगट करूं, तम थकी नथी कांईए परूं^६ ॥७॥
 ते माटे हूं कह्यूं घणुए, नहीं तो एटलूं केहेवूं स्या^७ ने पडे ।
 आ प्रगट कीधूं ते तम माट, नहीं तो आ वचन कांई नव केहेवात ॥८॥
 हवे घर ओलखी ग्रहजो मन, घणूं तमने कह्यूं तारतम ।
 ए जाणजो मन जीवतणे, पेरे पेरे तमने कह्यूं विध घणे ॥९॥
 ते माटे हूं फरी फरी कहूं, जे माया अमल सवल^८ चढ्यूं ।
 अमल उतारो प्रकास जोई करी, अने भरम गेहेन मूको परहरी ॥१०॥
 अनेक विधें कह्यूं प्रबोध^९, हवे रखे रूदे राखो निरोध^{१०} ।
 सुणजो ए अध्याय पांत्रीस, जुआ^{११} वली कीधां मांहेथी त्रीस ॥११॥

१. निश्चय । २. रोका । ३. विमुख । ४. नर्वे । ५. विधि, भेद । ६. दूर । ७. क्यों । ८. प्रबल । ९. चेतावनी ।

१०. अटकाव । ११. अलग ।

पंच अध्याई सुकजीए कही, पण परीछित नव सक्यो ते ग्रही ।
 प्रश्न चूक्यो थयो अजाण, रास लीला न वरणवी प्रमाण ॥१२॥
 त्यारे हाथ निलाटे^१ नाख्यो सही, सुकजी कहे मुख मांहेथी रही ।
 हूं जोगी तूं राजा थयो, रासतणो सुख नव जाए कह्यो ॥१३॥
 ए वचन मारे मुखथी नव पडे, न कांई तारे श्रवणा संचरे^२ ।
 आ जोग आपण नथी बेहू, तो ए लीला सुख केणी पेरे सहूं ॥१४॥
 एहेना पात्र हसे ए जोग, आ लीलानो ते लेसे भोग ।
 केसरी^३ दूध न रहे रज मात्र, उत्तम कनक विना जेम पात्र ॥१५॥
 एह वचन सुणीने राय, पडयो भोम खाय मुरछाय ।
 कम्पमान थई कलकल्यो, रुदन करे रुदे अंतर गल्यो ॥१६॥
 आलोटे दुख पामे मन, अंग मांहे लागी अगिन ।
 त्यारे वली सुकजी ओचरया, आंसू लोवरावी^४ बेठा करया ॥१७॥
 सांभल राजा द्रढ करी मन, अंतरगते केहेता वचन ।
 ते केहेवावालो उठी गयो, हूं एकलो बेसी रह्यो ॥१८॥
 हवे पूछीस मूने तूं सूं, तुझ सरीखो^५ बेठो हूं ।
 त्यारे परीछित चरण झालीने^६ कहे, स्वामी रखे उत्कंठा मारा मनमां रहे ॥१९॥
 मुनीजी हूं घणों दोहेलो^७ थाऊं, रखे अगिन हूं लीधे जाऊं ।
 त्यारे भागे आवेस कही पंच अध्याय, पण रास न वरणव्यो तेणे ताय ॥२०॥
 हवे सुकजीना वचन हूं केटला कहूं, हूं सार काढवा भागवत ग्रहूं ।
 सघलानो सार आ ते रास, जे इंद्रावती मुख थयो प्रकास ॥२१॥
 हवे रासतणो सार तमने कहूं, तेतां आपणूं तारतम थयूं ।
 तारतम सार आ छे निरधार, जिहां वसे छे आपणा आधार ॥२२॥
 घर श्री धाम अने श्रीकृष्ण, ए फल सारतणो तारतम ।
 तारतमे अजवालूं अति थाय, आसंका नव रहे मन मांहे ॥२३॥

मन जीवने पूछे रही, त्यारे जीव फल देखाडे सही ।
 ए अजवालुं कीधूं प्रकास, तारतमना वचन मांहे रास ॥२४॥
 ए अजवालुं जीवने करे, जे जीव घर भणी^१ पगला भरे ।
 पोते पोतानी पूरे साख, ए तारतम तणो अजवास^२ ॥२५॥
 ते लई धणी आव्या आंहे, साथ संभारी जुओ जीव मांहे ।
 एणे घरे तेडे^३ आ वल्लभ, बीजाने ए घणूं दुर्लभ ॥२६॥
 बीजा कहूं छूं एटला माट, जे माया भारे करो छो साथ ।
 तारतम पख बीजो कोय नथी, एक आव्या छो तमे घेर थकी ॥२७॥
 आ माया कीधी ते तम माट, तारतम मांहे पाडी^४ वाट^५ ।
 एणी वाटे चालिए सही, श्री वालाजीने चरण ज ग्रही ॥२८॥
 एह चरन छे प्रमाण, इंद्रावती कहे थाओ जाण ।
 तमे वचनतणा लेजो अर्थ, आपण जीवनो ए छे ग्रथ^६ ॥२९॥
 ॥प्रकरण॥३३॥चौपाई॥९९०॥

एक सौ आठ पक्ष का सार

हवे वली कहूं ते सुणो, अठोतर^७ सो पख ज तणो ।
 ए विचार जो जो प्रमाण, ऐहेनो सार काढूं निरवाण ॥१॥
 माया जीव कोई कोई छे समर्थ, ते दोड करे छे कारण अर्थ^८ ।
 निसंक आपोपा नाख्या^९ जेणे, निहकर्म^{१०} मारग लीधां तेणे ॥२॥
 पुष्ट मरजाद ने परवाह पख, एह तणी कीधी छे लख ।
 ते वेहेची^{११} कीधा नव भाग, चढे पगथी लई वेराग ॥३॥
 वली कीधा वीस ने सात, चढतो जाय लिए एणी भांत ।
 एक्यासी पख केहेवाय, ते वैकुंठमां पोंहोंतो थाय ॥४॥
 हवे पख ब्यासिमो जे कह्यो, वल्लभाचारजे ते ग्रह्यो ।
 स्यामा वल्लभी एथी जोर, पण बंने रह्या इंडानी^{१२} कोर^{१३} ॥५॥

१. तरफ । २. प्रकाश । ३. बुलावे । ४. निकाला । ५. रास्ता । ६. पूंजी, धन, खजाना । ७. एक सौ आठ । ८. धन ।
 ९. डाला । १०. निष्काम । ११. बांटकर । १२. ब्रह्मांड के । १३. किनारे ।

छेक^१ इंड मांहे कीधूं सही, पण अखंड ते लई सक्यो नहीं ।
 पाछा वली पड्या प्रतिबिंब, एहोनी^२ तां एह सनंध^३ ॥६॥
 ए ऊपर वली पख छे एक, सांभलो तेहेनुं कहुं विवेक ।
 त्रासिमो पख प्रमाण, जे वासना पांचो ग्रह्यो निरवाण ॥७॥
 पांचे नाम कहुं प्रगट, दऊं सिखामण जाणी घरवट^४ ।
 नहीं तो प्रबोध^५ स्या^६ ने कहुं, श्री वालाजीना चरणज ग्रहूं ॥८॥
 पण साथ माटे कहुं फरी फरी, हवे पांचे नाम जो जो चित धरी ।
 एक भगवानजी वैकुंठनो नाथ, महादेवजी पण एणे साथ ॥९॥
 सुकजी ने सनकादिक बे, वली कबीर भेलो मांहे ते ।
 लखमी नारायण भेला अंग मांहे, एहनो विचार कांई जुओ^९ न थाय ॥१०॥
 ते माटे ए वासना पांच, इंडू फोडी निकली जुओ द्रष्टांत ।
 ए पुरूख प्रकृति ओलंधी ने गया, अछर^८ मांहे जई ने भेला^९ थया ॥११॥
 ए वचन पाधरा प्रगट कहे, जाण होय ते जोईने लहे ।
 पख पचवीस ए ऊपर जेह, तारतमना वचन छे तेह ॥१२॥
 एह वचनो मांहे श्री धाम, धणी आपणा ने साथ सर्वस्थान ।
 ए तारतम तणो अजवास, धणी बेठा मांहे लई साथ ॥१३॥
 हवे कां नव ओलखो रे साथ सुजाण, घणूं तेहेने कहिए जे होय अजाण ।
 वचिखिण छो तमे प्रवीण, गलजो जेम अगिन सूं मीण^{१०} ॥१४॥
 सनेह सों सेवा करजो धणी, गलित चित थई अति घणी ।
 तमे सेवाए पामसो पार, धणीतणा वचन निरधार ॥१५॥
 पाछला साथ छे ते आवसे केम, ते जोसे प्रकास तणा वचन ।
 चरणे छे ते तो आव्या सही, पण हवे आवसे वचन प्रकास ना ग्रही ॥१६॥
 धणीतणा वचन ग्रह्या मांहे रास, पाछला पार उतारवा साथ ।
 आवसे साथ एणे प्रकास, अंधकारनो कीधो नास ॥१७॥

आवसे साथ सकल परवरी^१, रासतणा वचन चित धरी ।
 एह वचन हवे केटला^२ कहूं, आ लीलानो पार नव लहूं ॥१८॥
 ए वचन आंहीं छे अपार, पण साथ केटलो करसे विचार ।
 ते माटे कांई घणूं नव केहेवाय, आ तां पूरतणों दरियाय ॥१९॥
 एनूं एक वचन विचारसे रही, ते ततखिण^३ घर ओलखसे^४ सही ।
 घरनी जे होसे वासना, नहीं मूके ते वचन रासना ॥२०॥
 खरी वस्त जे थासे सही, ते रेहेसे वचन रासना ग्रही ।
 जेम कह्यूं छे करसे तेम, ते लेसे फलतणो तारतम ॥२१॥
 इंद्रावती कहे सुणजो साथ, वचन विचारे थासे^५ प्रकास ।
 प्रकास करीने लेजो धन, जे हूं तमने कह्या वचन ॥२२॥

॥प्रकरण॥३४॥चौपाई॥१०१२॥

गुणनी आसंका

हवे कांईक हूं मारी करूं, नहीं तो तमने घणुए^६ ओचरूं^७ ।
 वली एक कहूं वचन, रखे आसंका^८ आवे मन ॥१॥
 में धणीतणा गुण लखया सही, एक आसंका मारा मनमां थई ।
 जे ऊंडा^९ वचन कह्या निरधार, साथ केम करसे विचार ॥२॥
 जिहां लगे जीव न पूरे साख, तो भले प्रबोध^{१०} दीजे दस लाख ।
 एक वचन नव लागे केमे, जिहां लगे जीव न समझे मने ॥३॥
 ते माटे एम थाय अमने, रखे आसंका रहे तमने ।
 एक परवाही वचन एम कहे, मुखथी कहे पण अर्थ नव लहे ॥४॥
 सोयतणां^{११} नाका^{१२} मंझार, कुंजर^{१३} कई निकले हजार ।
 एनो अर्थ पण आवसे सही, तारतम आसंका राखे नहीं ॥५॥
 में गुण लखतां कही लेखण अणी, रखे आसंका उपजे घणी ।
 कथुआना^{१४} पगना प्रमाण, लेखणो^{१५} गढियो^{१६} हाथ सुजाण ॥६॥

१. निपट कर, छुटकारा पाकर । २. कितना । ३. तुरंत । ४. पहचानेंगे । ५. होगा । ६. अधिक । ७. कहूं । ८. संदेह ।

९. गहरा । १०. यथार्थ ज्ञान, समझायें । ११. सुई । १२. सुराख । १३. हाथी । १४. एक प्रकार का कीड़ा ।

१५. कलम । १६. घडना ।

तेह तणी वली कीधियो चीर, गुण जेटली उतारी लीर ।
 हवे रखे केहेने आसंका रहे, तारतम आसंका नव सहे ॥७॥
 ते ऊपर एक कहूं विचार, सांभलो साथ मारा सिरदार ।
 आ चौद भवन देखो आकार, एहेना मूलनो करो विचार ॥८॥
 एणे सुकजी पण सुपनांतर कहे, कोई एहनो जीव एणे नव लहे ।
 ए सुपन मूलतां छे समरथ, एहेना मूलनो जुओ अर्थ ॥९॥
 सुपन मूलतां निद्रा थई, जुए जागीतां कांइए नहीं ।
 एनूं मूलतां न रह्यो लगार, अने कथुवाना पगनो तो कह्यो आकार ॥१०॥
 मूल विना तमे जुओ विस्तार, केवडो कीधो छे आकार ।
 तो आनो तो हूं कह्यो आकार, तेहेनो कां नव थाय विस्तार ॥११॥
 एम सोयतणां नाका मंझार, ब्रह्मांड कई निकले हजार ।
 हवे एह तणो जो जो अर्थ, गुण लखवा वालो समरथ ॥१२॥
 हवे केटलो तमने कहूं विस्तार, एक एह वचन ग्रहजो निरधार ।
 हेत करीने कहूं छूं साथ, ओलखजो प्राणनो नाथ ॥१३॥
 गुण लखवा वालो ते एह, आपणमां बेठा छे जेह ।
 इंद्रावती कहे आ ते रे ते, जेणे गुण कीधां ते ए रे ए ॥१४॥
 तारे केहेवुं होय ते केहे रे केहे, लाभ लेवो होय ते ले रे ले ।
 तारतम कहे छे आ रे आ, हजार वार कहूं हां रे हां ॥१५॥
 मायासूं करजे नां रे नां, फोकट^१ फेरो मा खा रे खा ।
 धणीने चरणे जा रे जा, एवो नहीं लाधे दा रे दा ॥१६॥
 जो चूक्यो आंणें ता रे ता, तो कपालमां^२ लागसे घा रे घा ।
 संसारमां नथी कांई सा रे सा, श्री धाम धणी गुण गा रे गा ॥१७॥
 पोताना^३ पगले था रे था, मा मूके तारो चाह रे चाह ।
 तारा जीवने प्रेम तूं पा रे पा, जेम सहू कोई कहे तूंने वाह रे वाह ॥१८॥

॥प्रकरण॥३५॥चौपाई॥१०३०॥

गुण केटला कहूं मारा वाला, अमसूं कीधां अति घणा जी ।
 आणी जोगवाई^१ ने आणी जिभ्याए, केम केहेवाय वचन तेह तणा जी ॥१॥
 वृज तणा सुख आंहीं आवीने, अमने अति घणा दीधां जी ।
 रास तणी रामतडी रमाडी^२, आप सरीखडा^३ कीधां जी ॥२॥
 भगवानजी केरी रामतडी, जोयानी हुती मूने खांत^४ जी ।
 नौतनपुरी मांहे आवी करीने, मूने चींधी देखाड्यो दृष्टांत जी ॥३॥
 श्री धामतणा सुख केणी पेरे कहूं, जे तारतमे करी तमे दीधां जी ।
 नौतनपुरीमां मनोरथ कीधां, ते विध विधना मारा सिधां^५ जी ॥४॥
 सेहेजल^६ सुखमां झीलतां, दुख न जाणिए कांई जी ।
 दुस्तर^७ जल सुपनमां देखी, हूं जांणी ते घरनी बडाई जी ॥५॥
 इंद्रावती कहे अति उछरंगे, तमे लाड अमारा घणा पाल्या जी ।
 निरमल नेत्र करी जीवना, तमे पडदा पाछा टाल्या जी ॥६॥
 आपोपूं ओलखावी करीने, पोताने पासे तेडी लीधी जी ।
 इंद्रावती ने एकांत सुख दीधां, आप सरीखडी कीधी जी ॥७॥

॥प्रकरण॥३६॥चौपाई॥१०३७॥

प्रगट वाणी

हवे सैयरने^८ हूं प्रगट कहूं, आपणों वास श्री धाममां रहूं ।
 अछरातीत ते आपणा घर, मूल वैकुंठ मांहे अछर ॥१॥
 ए वाणी चित धरजो साथ, दया करी कहे प्राणनाथ ।
 ए किव^९ करी रखे जाणो मन, श्री धणी लाव्या धामथी वचन ॥२॥
 ते तमने कहूं प्रगट करी, मूल वचन लेजो चित धरी ।
 हवे तारतम जो जो प्रकास, तिमर मूलथी करूं नास ॥३॥
 हवे तमने कहूं मूल ज थकी, अने मोह अहंकार कांई उपनूं^{१०} नथी ।
 न कांई ईश्वर न मूल प्रकृती, तेणें समे आपणमां वीती ॥४॥

१. सुअवसर । २. खिलाकर । ३. समान । ४. चाहना । ५. पूर्ण करना । ६. सदा । ७. कठिन । ८. सखी ।

९. कविता । १०. उत्पन्न ।

एणे समे मूल वैकुंठ नाथ, इछा दरसन करवा साथ ।
 साथ तणें मन मनोरथ एह, माया रामत जोइए तेह ॥५॥
 ए वात अमे श्री राजने कही, त्यारे अम बेहू^१ पर इछा थई ।
 उपनूं मोह सुरत संचरी^२, तेणे माया रचना करी ॥६॥
 आहीं अछरनूं^३ विलस्यो मन, पांच तत्व चौद भवन ।
 एमां विष्णु मन बीजो मननो विलास, रच्यो एह स्वांस नो स्वांस ॥७॥
 एमां वासना आवी अम तणी, मन इछे पोतानू धणी ।
 अछर वासना लई आवेस, नंद घेर कीधो प्रवेस ॥८॥
 साथ सुपन एम दीठूं^४ सही, जे गोकुल रमयां भेला थई ।
 बेहू सुरत रमियां कई भांत, मन वांछित^५ करी खरी खांत ॥९॥
 अग्यार वरस लगे लीला करी, कालमाया इहां ज परहरी^६ ।
 जोगमाया करी रमिया रास, आनंद मन आंणी उलास ॥१०॥
 रास रमी घेर आव्या एह, साथ सकलमां अधिक सनेह ।
 तामसी उत्कंठा रही मन सार, तो आपण आव्या बीजी वार ॥११॥
 मारकंडे माया दीठी जेम, घेर बेठा आपण जोइए तेम ।
 ते माया सुकजीए वरणव करी, त्रण अध्याय कह्या चित धरी ॥१२॥
 हवे प्रीछजो^७ ए द्रष्टांत, एणे पण मांगी करी खांत ।
 जुओ मायानो वृतांत, रिखि केमे न पाम्यो स्वांत ॥१३॥
 ततखिण कम्पमानज^८ थयो, माया मांहे भलीने गयो ।
 कल्पांत सात ने छियासी जुग, माया आडी आवी बुध ॥१४॥
 नहीं तो नथी थई अधखिण वार, मारकंड दुख पाम्यो अपार ।
 त्यारे मांहे नारायणजी कीधो प्रवेस, देखाडी माया लवलेस ॥१५॥
 जुए जागी तां तेहज^९ ताल^{१०}, दया करी काढ्यो तत्काल ।
 मायानी तां एह सनंध, निरमल नेत्रे थइए अंध ॥१६॥

एणी पेरे अमने रह्यो अंदेस^१, ते राखे नहीं धणी लवलेस ।
 ते माटे वली आ सुपन, इछाए कीधूं उतपन ॥१७॥
 अखंड थयो कालमाया तणों, अंदेस भाजवाने आपणो ।
 केटलीकने उत्कंठा^२ रही, ते माटे सर्वने आगना^३ थई ॥१८॥
 ब्रह्मांड मांहे आवियो एह, मन तणां भाजवा^४ संदेह ।
 साथ मांहे एक सुंदरबाई, तेणे श्री राजे दीधी बड़ाई ॥१९॥
 आवेस अंग आपी^५ आधार, दर्ई तारतम उघाड्या बार ।
 घर थकी वचन लई आव्या, ते तां सुंदरबाईने कह्या ॥२०॥
 साथ वचन सांभलिया एह, वासनाए कीधां मूल सनेह ।
 ते मांहे एक इंद्रावती, केहेवाणी^६ सहुमां महामती ॥२१॥
 तारतम अंग थयो विस्तार, उदर आव्या बुध अवतार ।
 इछा दया ने आवेस, एणे अंग कीधो प्रवेस ॥२२॥
 एणी पेरे भाज्यो संदेह, समझ्या सहुए वात ज एह ।
 वचन विस्तरिया विवेक, तेणे मली रस थयो एक ॥२३॥
 साथ मल्योने थई जागणी, हरख्यो साथने रमियां^७ धणी ।
 ए चारे लीला कीधी सही, पण जागनी तो अति मोटी थई ॥२४॥
 इहां साथने थयो उलास, कह्यो न जाय तेह विलास ।
 ए जागणीना सुख केणी पेरे कहिए, जाणे श्री धाममां बेठा छैए ॥२५॥
 मली साथ वातो हरखे करी, जेवी रामत जेणे चित धरी ।
 एम करता द्रष्टे आव्युं धाम, केहेना मनमां रही न हाम ॥२६॥
 पछे साथ उठीने बेठा थया, एह वचन आगलथी कह्या ।
 इंद्रावती कहे उठसे अछर, लई आनंद पोताने घर ॥२७॥

॥प्रकरण॥३७॥चौपाई॥१०६४॥

प्रकरण तथा चौपाईयों का संपूर्ण संकलन
प्रकरण ८४, चौपाई १९७७

॥ प्रकास गुजराती - जंबूर सम्पूर्ण ॥